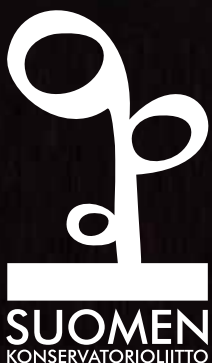

”PLUSSANA TANSSITAITO”

MUSIIKKIALAN PERUSTUTKINNON
LUKUVUOSINA 2011–2016 SUORITTANEIDEN
SIJOITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN JA JATKO-OPINTOIHIN

Ranja Purma

ESIPUHE

Käsillä olevassa raportissa on selvitetty musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 Suorittaneiden sijoittumista työelämään ja jatko-opintoihin. Kysely toteutettiin Suomen konservatorioliitto – Finlands konservatorieförbund ry:n toimeksiannosta ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella huhti-toukokuussa 2017.

Haluan kiittää kaikkia tutkimukseen osallistuneita oppilaitoksia ja erityisesti tutkinnon suorittajia, jotka kärsivällisesti jaksoivat vastata pitkään ja yksityiskohtaiseen kyselyyn. Kiitokset myös Ulrika Kaunikankaalle ja Markus Utriolle, jotka auttoivat kyselylomakkeen hiomisessa sekä konservatorioliiton hallituksen jäsenille Janne Murrolle, Juha Järviselle, Pekka Nyyssöselle ja Kari Pappiselle sekä AMKE ry:n toimitusjohtaja Petri Lempiselle, jotka tarjosivat aikaansa ja asiantuntemustaan lukemalla ja kommentoimalla tekstiäni.

Helsingissä 1.12.2017

Ranja Purma

Julkaisija: Suomen konservatorioliitto – Finlands konservatorieförbund ry.
© Suomen konservatorioliitto – Finlands konservatorieförbund ry. ja Ranja Purma
Ulkoasu: Sanna Moisio
Valokuvat: Miika Karttunen ja Tuomas Kourula
Paino: S-paino Oy, Helsinki 2017

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa selvitettiin musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 suorittaneiden sijoittumista työelämään ja jatko-opintoihin, toimeentuloa, eri taustatekijöiden vaikutusta sijoittumiseen sekä vastaajien käsityksiä koulutuksesta ja sen vaikuttavuudesta erityisesti työllistymiseen.

Pääasiallinen tutkimusaineisto koostui tutkinnon suorittaneille lähetetyn Webropol-kyselyn vastauksista, Konservatorioliiton vuosittain tekemien opiskelijakyselyiden ja jäsenkyselyiden vastauksista sekä Tilastokeskuksesta, Opetushallituksesta ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä saaduista tilastotiedoista, analyyseista ja raporteista. Referenssiaineistona käytettiin vuonna 2012 tehdyn ”Kyllä hyvät aina töitä saa” – musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin -raportin tietoja. Kyselytutkimukseen saatiin 632 vastausta ja sen vastausprosentti oli 47.

Tutkimukseen osallistuneet valmistuivat keskelle lamaa, jolloin yleinen työttömyysaste oli verrattain korkea. Työvoiman määrä oli kasvanut voimakkaasti ja jatko-opintomahdollisuudet samalla vähentyneet. Tutkimus osoitti kuitenkin, että musiikkialan perustutkinnon suorittaneet sijoittuivat edelleen hyvin ja erityisesti jatko-opintoihin. Suurin osa vastaajista, 64 prosenttia, jatkoi opintojaan korkea-asteella ja heistä kahdeksan prosenttia harjoitti opintojaan ulkomailta. Työttömyysaste oli noussut viiden vuoden takaisesta 6,8 prosentista 8,5 prosenttiin, muttei kuitenkaan yleisen työttömyysasteen nousua enempää. Yrittäjien määrä oli kasvanut 12 prosentista 14 prosenttiin. Vakituisen työn ja työsuhteen tai jatko-opiskelupaikan saaminen oli kuitenkin vaikeutunut. Suuri osa vastaajista työllistyi freelancerina, mutta vajaatyöllisyys ja toimeentulon niukkuus olivat keskeisiä ongelmia.

Tutkinnon suorittaneet olivat pääosin tyytyväisiä koulutuksensa musiikilliseen puoleen, mutta opiskeluaikojen lyhenemisen katsottiin haittaavan muusikon ammattiin kasvamista. Tyytyväisyys oli lisääntynyt myös työelämätaitojen ja yrittäjyyden opetukseen, joskin niissä nähtiin edelleen myös puutteita. Opiskelijat kokivat musiikkialan työelämän olevan suuressa murroksessa ja siirtyvän yhä enemmän vapaalle kentälle. Opiskelijat toivoivatkin lisää tukea työn hankkimisen ja työelämässä toimimisen käytännön kysymyksiin.

SISÄLLYS

Esipuhe	2
Tiivistelmä	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Taustaa	5
1.2 Tutkimuksen tavoitteet	8
1.3 Koulutuspoliittinen tilanne	9
2 MUSIIKKIALAN AMMATILISESTI SUUNTAUTUNUT KOULUTUS SUOMESSA	13
3 MUSIIKKIALAN TYÖELÄMÄ SUOMESSA	18
4 SIOJITTUMINEN OPINTOJEN JÄLKEEN	21
4.1 Sijoittuminen ammatillisesta peruskoulutuksesta	21
4.2 Sijoittuminen taide- ja kulttuurialojen ammatillisesta peruskoulutuksesta	23
4.3 Sijoittuminen eri koulutusasteilta	24
5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTOT	26
5.1 Tutkimukseen osallistuneet oppilaitokset	27
5.2 Vastaajien taustat	29
5.2.1 Osaamisalat ja musiikillinen suuntautuminen	30
5.2.2 Instrumenttijakauma	32
5.2.3 Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset	33
5.2.4 Ammatillinen koulutustausta	34
5.2.5 Ammatillisia opintoja edeltävä alan työ- kokemus ja opiskeluaikainen työssäkäynti	34
5.2.6 Muu tutkintoon johtava koulutus	35
6 MUSIIKKIALAN PERUSTUTKINNON SUORITTANEIDEN SIOJITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN JA JATKO-OPINTOIHIN	36
6.1 Kyselyyn vastanneiden työtilanne	37
6.2 Kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevät	39
6.3 Osa-aikaisessa työsuhteessa työskentelevät	40
6.4 Freelancerit ja yrittäjät	41
6.5 Opiskelijat	42
6.5.1 Opintojen jatkaminen musiikkialalla	42
6.5.2 Opintojen jatkaminen muulla alalla	43
6.6 Työttömät työnhakijat	44
6.7 Työllistymisvaikeudet	45
7 TOIMEENTULO	47
8 NÄKEMYKSIÄ MUSIIKKIALAN PERUSTUTKINTO- KOULUTUKSESTA	51
8.1 Koulutuksen sisältö	51
8.2 Oppilaitosten tarjoamat työelämäyhteydet	52
8.3 Koulutuksen hyödyt	53
8.4 Näkemyksiä koulutuksen kehittämisestä	55
9 NÄKEMYKSIÄ MUSIIKKIALAN TYÖTILANTEESTA	57
9.1 Musiikkialan tämänhetkinen työtilanne	58
9.2 Alan työtilanne tulevaisuudessa	60
9.3 Oma työtilanne tulevaisuudessa	63
10 YHTEENVETO	65
10.1 Sijoittuminen työelämään	65
10.2 Sijoittuminen jatko-opintoihin	67
10.3 Ongelmat ja hyödyt	68
10.4 Lopuksi	69
Lähteet	70
Kyselytutkimus musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 suorittaneille	71

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Taiteen keskustoimikunta käynnisti 2000-luvun ensimmäisellä puoliskolla laajan tutkimushankkeen, jossa selvitettiin taidealojen ammatillista koulutusta Suomessa. Tämän hankkeen myötä syntyi myös yksinomaan musiikkialaan keskittyvä tutkimus, jossa Paula Karhunen tutki vuosina 1999–2004 ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammattikorkeakouluista valmistuneiden musiikinopiskelijoiden sijoittumista työelämään. Karhusen tutkimus antoi suhteellisen positiivisen kuvan musiikkialan koulutuksen työllistävästä vaikutuksesta, erityisesti verrattaessa muihin kulttuurialoihin. (Karhunen 2005, 63–64.)

Konservatorioliitto toteutti uuden, Karhusen tutkimukseen pohjautuvan selvityksen vuonna 2012. Tavoitteena oli saada vertailutietoa tutkinnon suorittaneiden sijoittumisen kehittymisestä tilanteesta, jossa valtiontalouden säästöpaineeet alkoivat kohdistua enenevässä määrin koulutukseen ja toisaalta, musiikkialan työvoiman määrä kasvoi voimakkaasti. Kun musiikkialan tutkinnon suorittaneita oli vuonna 2000 noin 4 300, vuonna 2009 heitä oli jo lähes 9 000. Konservatorioliiton selvityksen myötä voitiin kuitenkin todeta, että musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden sijoittuminen oli edelleen hyvällä tasolla. Työttömyysaste oli 6,8 prosenttia, huomattavasti pienempi kuin kaikilla kulttuuri-aloilla yhteensä ja hieman pienempi kuin kaikilla aloilla yhteensä. (Purma 2012, 49.)

Työvoiman määrä on vuoden 2012 jälkeen edelleen kasvanut voimakkaasti siitäkin huolimatta, että aloittajamäärä kokonaisuudessaan on vuoden 2002 tasolla. Musiikkiala on kuulunut vuodesta 2003 alkaen rajoitettujen opintoalojen joukkoon; koulutusta ei saa aloittaa tai lisätä ilman opetus- ja kulttuuriministeriön lupaa (Opetusministeriö 2003). Ammatillisen peruskoulutuksen aloittajamäärän hienoinen lisäys selittyy opiskeluaikojen lyhenemisellä. Musiikkialalla valtaosa aloittajista on suorittanut lukion ja heidän rahoitukseen oikeuttava opiskeluaikansa on vuoden 2014 tutkinnon perusteiden myötä pääsääntöisesti kaksi vuotta aiemman kolmen vuoden sijaan. Uusia opiskelijoita otetaan siten aiempaa enemmän, koska järjestämisluvan mukainen opiskelijajapaikkamäärä on vakio, ts. järjestämisluvassa ei määrätä aloituspaikoista vaan opiskelijajapaikoista. Nopeampi kierto tuottaa työmarkkinoille kuitenkin aiempaa enemmän työvoimaa. Ammattikorkeakoulujen aloittajamäärän viimeaikainen väheneminen puolestaan selittyy pääosin Lahden ammattikorkeakoulun musiikkiteatterikoulutuksen lakkauttamisella ja Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikin koulutuksen supistamisella; klassisen musiikin ja pop- ja jazzmusiikin koulutukset yhdistettiin ja aloittajamäärää vähennettiin. Karelia-ammattikorkeakoulun musiikin koulutuksen lakkauttaminen ei puolestaan vielä näy tilastoissa (taulukko 1).

Taulukko 1.

Musiikkialan koulutuksessa aloittaneet koulutusasteittain 2002–2015*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ammatillinen peruskoulutus	331	327	361	344	342	329	353	346	379	392	335	403	389	416
Ammattikorkeakoulututkinto	387	363	346	371	368	356	380	414	390	363	373	284	300	264
Yliopistotutkinto	256	303	323	302	276	288	269	281	217	236	245	225	289	300
Yhteensä	974	993	1030	1017	986	973	1002	1041	986	991	953	912	978	980

Lähteet:

Ammatillinen peruskoulutus: Opetushallitus, Wera, Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

Ammattikorkeakoulu: Tilastokeskus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

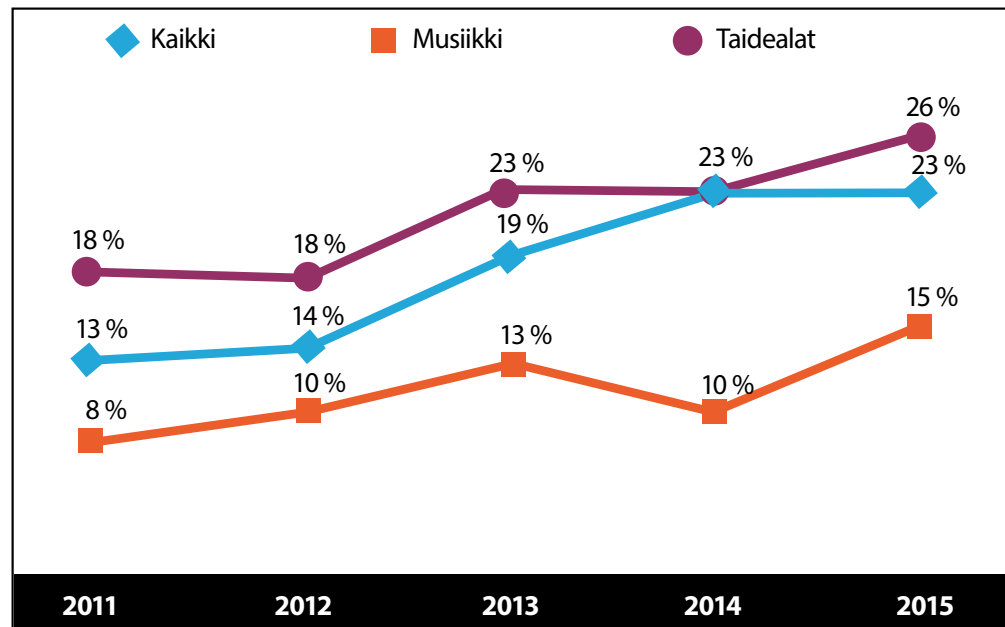
Yliopisto: Tilastokeskus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

Opetushallitus, ennakointiyksikkö 14.9.2017

Konservatorioliitto on tehnyt vuodesta 2012 alkaen systemaattista tilastointia tutkinnon suorittaneiden sijoittumisesta. Tavoiteltua sijoittumista ovat opintojen jatkaminen ja työllistyminen samalla tai muulla alalla. Kyselyt lähetetään valmistuneille valmistumislukuvuotta seuraavana syksynä ja uudelleen siitä kahden vuoden päästä. Kyselyt ovat osoittaneet, että sijoittuminen on jatko-opiskelupaikkojen vähenemisen ja taloudellisen laman myötä vaikeutunut. Valmistumisen jälkeinen toiveiden mukainen sijoittuminen vie aiempaa enemmän aikaa. Siten erityisesti valmistumisen jälkeinen työttömyysaste on noussut. Kahden vuoden kuluttua valmistumisesta työttömyysluvut ovat kuitenkin jo huomattavasti matalammat. Opetushallinnon tilastojen valossa musiikkialan perustutkinnon suorittaneet näyttävät kuitenkin edelleen välttävän työttömyyden huomattavasti paremmin kuin taidealojen ammatillisen tutkinnon suorittaneet yhteensä tai kaikki ammatillisen tutkinnon suorittaneet yhteensä (kuvio 1).

Kuvio 1.
Ammatillisen perustutkinnon 2011–2015 suorittaneiden työttömyysaste 1 v. tutkinnon suorittamisen jälkeen*

Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen: palvelussa julkaistavat tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen sekä CIMO:n (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus) keräämiin tietoihin ja rekistereihin.

* Luvuissa ovat mukana sekä nuorten opetussuunnitelmaperusteisesta koulutuksesta valmistuneet että aikuisten näyttötutkinnon suorittaneet.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 suorittaneiden sijoittumista työelämään ja jatko-opintoihin, syitä erilaisen opinto- ja urapolkujen takana sekä opintoalan viime vuosien kehitystä sijoittumisen näkökulmasta.

Musiikkialan perustutkinnon tarkoitus on tarjota muusikolle, musiikkiteknologille tai pianovirtittäjälle laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet ammattialansa eri tehtäviin ja jatko-opintoihin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito yhdellä tutkinnon osaamisalalla. Lisäksi tavoitteena on saavuttaa tulevaisuuden työelämän haasteissa tarvittavat elinikäisen oppimisen avaintaidot. (Opetushallitus 2014, 123–125.)

Musiikkialan perustutkinnot asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pääsääntöisesti vahvaa, ennen ammatillisia opintoja hankittua musiikillista osaamista, ja opiskelupaikan saaneilla on lähes poikkeuksetta vuosien historia eri musiikkiharrastusten parissa. Peräti 35 prosenttia tutkimukseen osallistuneista oli aloittanut opintonsa jo musiikkileikkikoulussa ja 65 prosenttia opiskellut taiteen perusopetuksessa. Monilla ammatillisia opintoja suorittavilla on siten jo lähtökohtaisesti myös opintojen aikaista alan työllistymistä edesauttavaa osaamista. Yksi tutkimuksen tavoitteista onkin selvittää tutkinnon suorittajien musiikillisten taustojen ja valmistumista edeltävän työkokemuksen tai näiden puuttumisen vaikutusta myöhempään sijoittumiseen. Työtehtäviä, työsuhteita, ammatillisia ympäristöjä ja jatko-opintoja analysoidaan musiikkialan ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden taustojen valossa; millaista polkua kuhunkin tilanteeseen on kuljettu.

Työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen lisäksi tutkimuksessa selvitetään tutkinnon suorittaneiden toimeentuloa. Musiikkialalla on paljon ns. freelancereita, itsensä työllistäjiä, jotka hankkivat toimeentulonsa useista lähteistä, ja työ rakentuu työpaikan sijaan yksilön osaamisen ympärille. Freelancer-työn volyyymista on kuitenkin vaikeaa saada otetta virallisten työvoimatilastojen valossa. Esimerkiksi Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastot kuvaavat henkilön tilannetta vuoden viimeisellä viikolla. Tilastointitapa sopii huonosti alalle, jolla erilaisten osa- ja määräaikaisten työsuhteiden sekä tulojen ja etuuksien yhdistelmät ovat tavallisia. Moni tulee toimeen hyvin, mutta vajaatyöllisyys ja tulojen riittämättömyys ovat Konservatorioliiton vuosittaisten kyselyjen mukaan edelleen keskeinen ongelma musiikkialalla. Tässä tutkimuksessa on kysytty yhtä vastaajien pääasiallista toimeentulon lähdeä, minkä lisäksi heitä on pyydetty listaamaan kaikki muut tulolähteensä. Tällä tavoin on pyritty saamaan käsitys henkilön kokonaistilanteesta.

Kolmas tavoite on selvittää musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden sijoittumisen kehittymistä tilanteessa, jossa yhä useampi tutkinnon suorittanut kilpailee jatko-opiskelupaikoista ja työtehtävistä, ja tarjota koulutuksen järjestäjille ja viranomaistahoille tietoa koulutuksen kehittämisen ja ennakoinnin tueksi.

1.3 Koulutuspoliittinen tilanne

Kulttuurin yhteiskunnallinen merkitys on nostettu esille usein viime vuosina, ja esimerkiksi kulttuurin harrastamisen hyvinvointivaikutuksia on alettu tunnistaa. Kulttuurin eri osa-alueiden sivistyksellistä, sosiaalista ja taloudellista merkitystä on myös tutkittu paljon. Kulttuurin ja kulttuuripolitiikan arvostus ei kuitenkaan ole täysin seurannut sen merkityksen kasvua. (OKM 2017b, 19.)

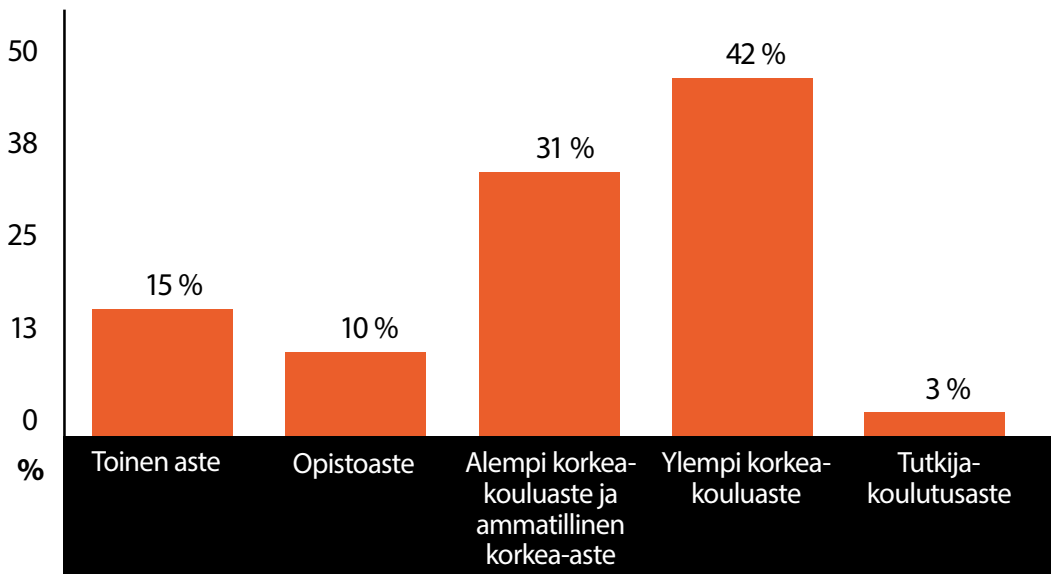
Kulttuurilla on tärkeä rooli luovassa taloudessa, jonka kehittämisessä on nähty suurta kansantaloudellista potentiaalia. Toistaiseksi odotukset eivät kuitenkaan ole kaikilta osin täyttyneet. Luovuuteen ja kulttuuriin sisältyviä mahdollisuuksia ja niitä edustavien toimialojen kehittämistarpeita ei ole kyetty riittävästi huomioimaan esimerkiksi teollisen tavaratuotannon järjestelmissä. Hyvin koulutettuja luovien alojen osaajia ei hyödynnetä muilla toimialoilla tai edes toimialan sisällä riittävästi. (OKM 2017b, 21.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asettivat 13.12.2016 Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän, jonka tavoitteena on tukea hallituksen työllisyyden ja kilpailukykyyn liittyvien tavoitteiden saavuttamista. Työryhmä uskoo, että sen ehdottamien toimenpiteiden avulla voidaan lisätä luovien alojen työllisten määrää yli 10 000 henkilöllä. Työryhmän mukaan luoviin aloihin liittyvän elinkeinotoiminnan ja työllisyyden kehittäminen edellyttää luovien alojen ja luovan talouden määrittelemistä laajasti. Luoviksi aloiksi tyypillisesti määriteltyjen toimialojen lisäksi määritelmään sisällytetään yleensä luovuuden ja aineettoman pääoman, kuten muotoilun, mainonnan ja luovan osaamisen hyödyntäminen eri toimialoilla. (OKM 2017a, 16.) Työryhmä uskoo myös, että luovien alojen digitaalisia ja asiakaslähtöisiä liiketoimintamalleja, design-, palvelumuotoilu- ja brändiosaamista sekä markkinointi- ja viestintäosaamista hyödyntämällä voidaan lisätä merkittävästi muiden toimialojen kilpailukykyä ja työllisyyttä. (OKM 2017a, 3.) Työryhmän mukaan luoviin aloihin ja luovan osaamisen hyödyntämiseen tehtävät panostukset nopeuttavat elinkeinorakenteen monipuolistumista, lisäävät vientiä ja tuotannon jalostusarvoa ja siten tuottavat taloudellista lisäarvoa koko yrityssectälle (OKM 2017a, 14). Luovien alojen moniulotteinen yhteiskunnallinen ja kansantaloudellinen potentiaali ei kuitenkaan näyttäisi vaikuttavan koulutuspolitiikkaan – kulttuurialojen koulutusta on pyritty vähentämään systemaattisesti.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän rakenteita on uudistettu viime vuosina rivakkaan tahtiin. Uudistamistarpeen taustalla on pitkään jatkunut julkisen talouden heikko tilanne, joka on johtanut mm. mittaviin rahoitusleikkauksiin. Hallituksen päättämien julkisen talouden välttämättömien sopeutustoimien tarkoituksena on parantaa kustannustehokkuutta ja rationalisoida sekä hallintoa että korkeakouluverkostoa (OKM 2015,15). Korkeakouluverkostoa onkin tiivistetty yhdistymisin, ja sekä yliopistot että ammattikorkeakoulut ovat sopeuttaneet toimintaansa mm. vähentämällä henkilöstöään ja koulutustarjontaansa.

Kuvio 2. Musiikkialan tutkinnon suorittanut työvoima koulutusasteittain 2015 (n=13 793)

Lähde: Vipunen, 15 vuotta täyttäneen väestön koulutus rakenne ja pääasiallinen toiminta, Kulttuuriala, musiikki.

Ammatillista koulutusta uudistetaan vuonna 2018 voimaan astuvan ammatillisen koulutuksen reformin myötä. Reformissa uudistetaan koko normiohjaus eli lait, asetukset ja tutkinnon perusteet sekä rahoitus. Henkilökohtaisia opintopolkua, laaja-alaista osaamista ja tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa rakennetaan koulutuksen järjestäjästä riippuen jopa viidenneksen aiempaa vähäisemmällä rahoituksella.

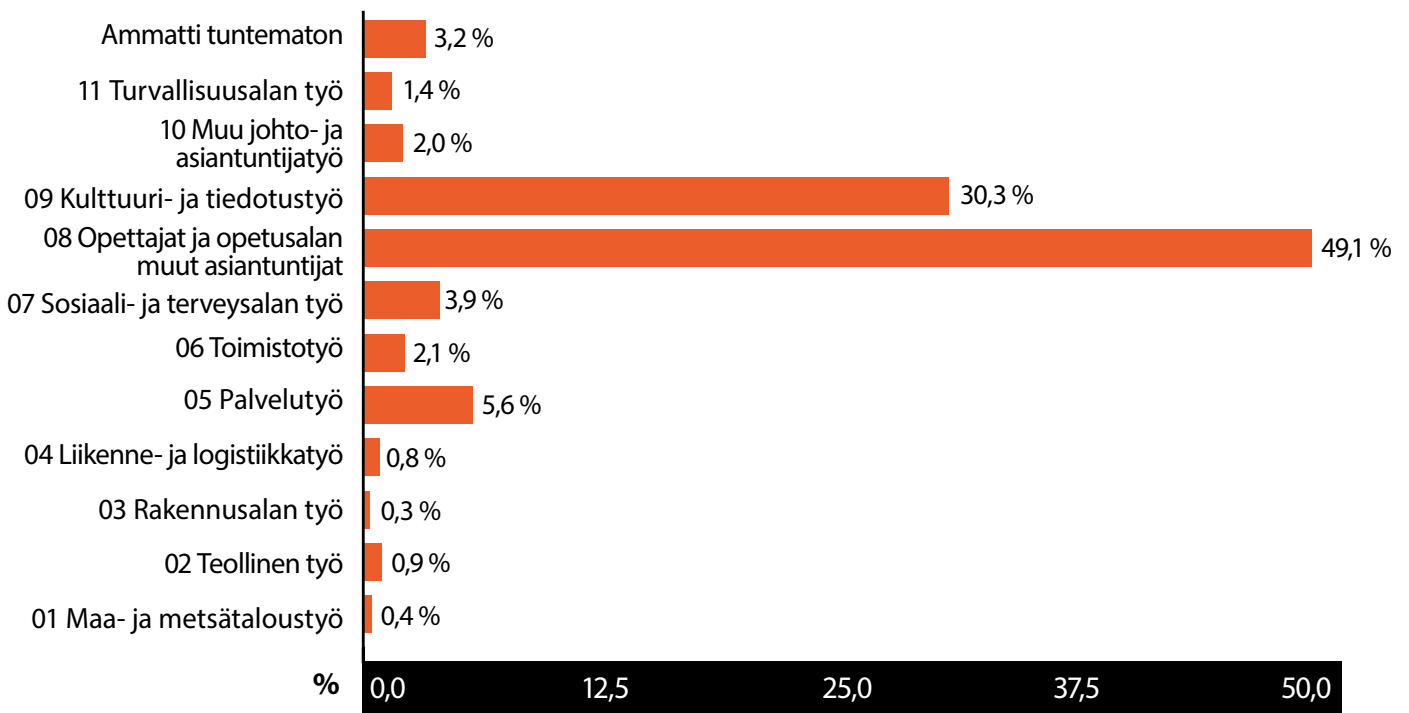
Vähenevä raha edellyttää priorisointia myös koulutuksessa. Musiikin kaltaisten kalliiden opintoalojen koulutuksen järjestämistä arvioidaan suurissa koulutuskeskityksissä tarkasti, ja koulutuksia on lopetettu erityisesti ammattikorkeakouluissa. Musiikkialan koulutetut kuitenkin sijoittuvat työelämään ja jatko-opintoihin erittäin hyvin, mikä selittää osin musiikkialan koulutusvolyymin säilymistä toisella asteella. Toinen selittävä tekijä on musiikkialan koulutuksen vetovoimaisuus. Vuoden 2016 yhteishaussa vetovoimaluku eli ensisijaisten hakijoiden suhde aloituspaikkoihin oli ammatillisen koulutuksen kaikilla aloilla yhteensä 0,85. Aloituspaikkoja oli siten enemmän kuin ensisijaisia hakijoita. Kulttuurialoilla vetovoimaluku oli 1,08 ja musiikkialalla 2,21. (Vipunen, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku.) Opetushallitus ennakoii vuonna 2011, että musiikkialan perustutkintokoulutuksen aloittajatarve olisi vuosina 2014–2018 peräti 65 prosenttia ennakoitajankohtaa pienempi. Ennakointitulokseen vaikutti mm. työntekijöiden keskimääräistä merkittävästi nuorempi ikä ja sitä kautta vähäisempi poistuma työelämästä. (Opetushallitus 2011, 10.) Aloittajamääriä ei kuitenkaan ole lähdetty viranomaisilta vähentämään. Syynä lienee juuri tutkinnon suorittajien hyvä sijoittuminen. Opetushallituksen ennakointimenetelmillä ei näyttäisi kyettävän riittävän tarkasti arvioimaan työtä, joka ei avaudu perinteisten vakituisten työpaikkojen muodossa. Suurin osa tutkinnon suorittajista löytää kuitenkin paikkansa jatko-opintojen ja erilaisten työtehtävien parissa.

Musiikkialan tutkinnon suorittaneen työvoiman määrä on kasvanut voimakkaasti koko 2000-luvun ajan, ja kasvu kiihtyy edelleen opintoaikojen lyhetessä. Kun vuoden 2000 työvoimaan kuului 4310 henkilöä ja vuonna 2009 8 960 henkilöä, vuonna 2015 määrä oli kasvanut jo 13 793 henkilöön. Huomattavaa on, että 76 prosenttia työvoimasta on suorittanut korkeakoulututkinnon ja 45 prosenttia vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon (kuviot 2). Luvut kertovat musiikkialan luonteesta; alan ammattilaiseksi kasvamisen vaatii pitkän tien. Opiskelijoilla on myös todellinen palo ja halu kehittää itseään ja ammatillista osaamistaan.

Musiikkialan työvoiman määrä on kolminkertaistunut 2000-luvun aikana. Työttömyysaste on kuitenkin virallisten tilastojen mukaan noussut vuoteen 2009 verrattuna vain vajaat kaksi prosenttiyksikköä ollen 8,9 prosenttia (Vipunen, 15 vuotta täyttäneen väestön koulutus rakenne ja pääasiallinen toiminta vuonna 2015). Työvoiman määrän kasvu ei siten näyttäisi merkittävästi vaikuttaneen sijoittumiseen; työttömyys on lisääntynyt taloudellisen laman myötä kaikilla aloilla. Työttömyysaste oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 8,2 prosenttia vuonna 2009 ja 10,3 prosenttia vuonna 2015 (Tilastokeskus 2010 ja 2015). Musiikkialan työttömyyden lisääntyminen on siis linjassa yleisen työttömyysasteen nousun kanssa.

Musiikkialan koulutetut ovat sijoittuneet hyvin, mutta aiempien selvitysten mukaan usein myös muulle alalle. Tilanne ei näytä ainakaan heikentyneen, jos koulutusta vastaavalle alalle sijoittumista pidetään tärkeänä. Kuviosta 3 voidaan nähdä, että musiikkialan koulutetut sijoittuvat pääosin opetus-, kulttuuri- ja tiedotustehtäviin. Johto- ja asiantuntijatehtävissä, palvelutyössä ja sosiaali- ja terveydenhuollon parissa työskentelevät saattavat hyvinkin toimia koulutustaan vastaavissa tehtävissä. Selkeästi muulle alalle sijoittuneita on siten alle kymmenen prosenttiyksikköä työvoimasta. Muille aloille sijoittuminen voidaan nähdä myös vahvuutena ja osoituksena musiikkialan koulutuksen vaikuttavuudesta; koulutus tuottaa osaamista, jota voidaan hyödyntää monilla toimialoilla. Tämä tulee selkeästi esille myös Konservatorioliiton vuosittaisissa sijoittumiskyselyissä: tutkinnon suorittaneet kokevat usein saaneensa musiikkialan koulutuksesta valmiuksia myös muulla alalla toimimiseen.

Kuvio 3. Musiikkialan työllisten ammattiryhmät

Lähde: Vipunen, Työllisten ammattiryhmä ja koulutus 2014, Kulttuuriala, musiikki.

2 MUSIIKKIALAN AMMATILISESTI SUUNTAUTUNUT KOULUTUS SUOMESSA

Musiikkialan koulutus alkoi Suomessa jo 1800-luvulla. Vuonna 1882 perustettiin Helsingin musiikkiopisto, nykyinen Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, jonka valtionapu ja järjestämisuuden perusteet vahvistettiin lailla vuonna 1966. Kymmenen vuotta myöhemmin valtionosuutta nautti jo yli 30 musiikkialan oppilaitosta ja määrä kasvoi edelleen vuosituhaten loppua kohti (Opetusministeriö 2002, 11). Vuonna 2016 opetustuntikohtaista valtionosuutta saavia musiikin taiteen perusopetusta järjestäviä oppilaitoksia oli 89 ja niissä opiskeli 63 000 oppilasta (SML 2016).

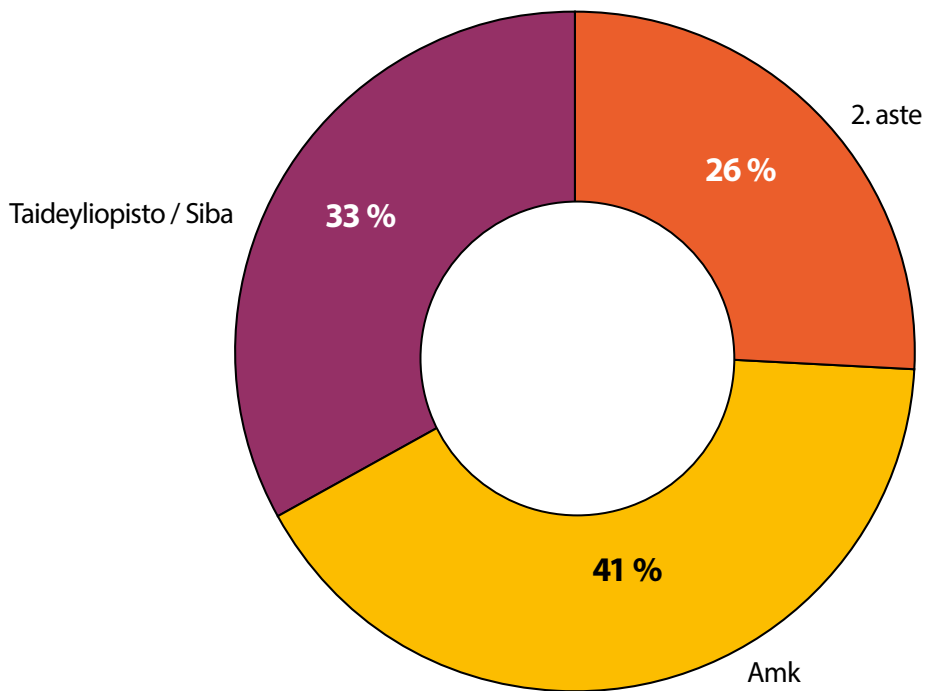
Musiikkialan ammatillisesti suuntautuneiden koulutusyksikköjen määrä kasvoi voimakkaasti 1990-luvulla. Ammatillisesti suuntautuneella koulutuksella tarkoitetaan ammatillista peruskoulutusta, ammattikorkeakoulukoulutusta sekä yliopistojen alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja (Opetushallitus 2009, 216). Vuonna 1990 yliopistokoulutusta antavan Sibelius-Akatemian lisäksi musiikkialan koulutusta järjestettiin 11 konservatoriossa, ja vuonna 2005 koulutusyksikköjen määrä oli kasvanut jo 28:an; Sibelius-Akatemian lisäksi koulutusta järjestettiin kymmenessä ammattikorkeakoulussa ja 17:ssä toisen asteen oppilaitoksessa. (Karhunen 2005, 10.) Musiikkikasvatuksen pääaineopintoja järjestettiin myös Oulun yliopiston ja Åbo Akademin kasvatustieteellisissä ja Jyväskylän yliopiston humanistisessa tiedekunnassa. Musiikkitieten koulutusta järjestettiin useissa tiedeyliopistoissa.

Koulutusta uudistettiin viime vuosituhaten loppupuolella myös rakenteellisesti. Opetusministeriön vuonna 1997 tekemän päätöksen mukaan konservatorioiden opistoasteen koulutus siirrettiin ammattikorkeakouluille. Konservatorioissa ei siten voinut enää suorittaa esimerkiksi pedagogin pätevyyttä. Nykymuotoista musiikkialan perustutkintokoulutusta alettiin järjestää kokeiluluontoisesti 1990-luvun puolivälissä viidessä konservatoriossa. (Opetusministeriö 1997, 8.)

Koulutusyksikköjen määrä on viime vuosina kääntynyt laskuun ja koulutustarjontaa on supistettu. Sekä Lahden ammattikorkeakoulu että Karelia-ammattikorkeakoulu ovat lopettaneet musiikin koulutuksensa kokonaan. Tampereen ammattikorkeakoulu on lopettanut musiikkiteknologikoulutuksensa, Tampereen ja Oulun ammattikorkeakoulut ovat lopettaneet kirkkomusiikin koulutuksensa ja Metropolia Ammattikorkeakoulu on yhdistänyt klassisen ja pop/jazz-musiikin koulutuksensa. Aloittajamäärät ovat leikkausten ja yhdistämisten myötä vähentyneet. Musiikin koulutuksen voi tällä hetkellä aloittaa kahdeksassa ammattikorkeakoulussa. Ammatillisen peruskoulutuksen ja yliopistokoulutuksen puolella yksiköiden määrä on pysynyt vuoden 2005 tasossa.

Koulutusyksikköjä on eniten toisella asteella, mutta suurin opiskelijavolyymi on ammattikorkeakouluissa. Eri koulutusasteiden yhteistyönä kerätyt tilastot osoittavat, että musiikkialan ammatillisesti suuntautuneesta koulutuksesta noin neljännes järjestetään toisella asteella, 41 prosenttia ammattikorkeakouluissa ja kolmannes Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa. Kokonaisopiskelijamäärä on noin 3 400.

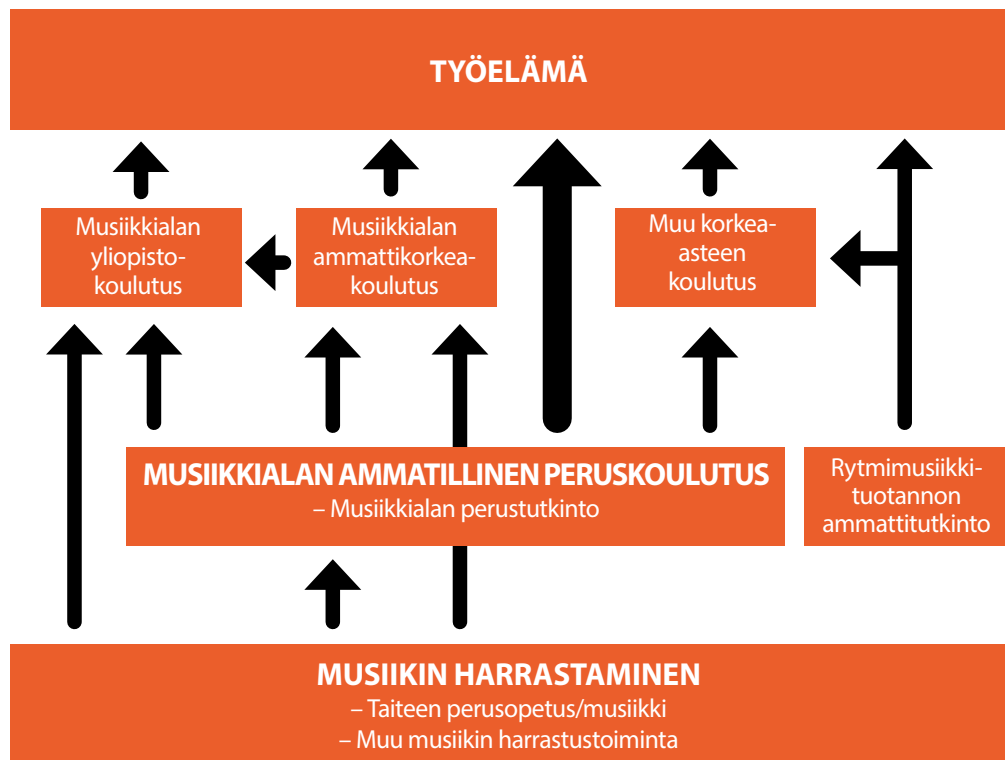
Kuvio 4. Musiikkialan ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen opiskelijat vuonna 2016

Lähde: Taide-yliopiston Sibelius-Akatemian, ammattikorkeakoulujen ja Konservatorioliiton tilastot

Musiikkialan koulutuksen kokonaisrakenne on pysynyt viime vuosina ennallaan (kuvio 5). Musiikin taiteen perusopetus on kivijalka, jonka päälle rakennetaan ammatillista osaamista. Taiteen perusopetuksesta ammatillisiin opintoihin siirtyvät haluavat usein jatkaa toisella asteella, jossa painotetaan musiikillisen osaamisen lisäksi työelämätaitoja. Taiteen perusopetuksesta voi kuitenkin ponnistaa myös suoraan sekä ammattikorkeakouluihin että yliopistoihin.

Kuvio 5. Musiikkialan koulutuksen rakenne

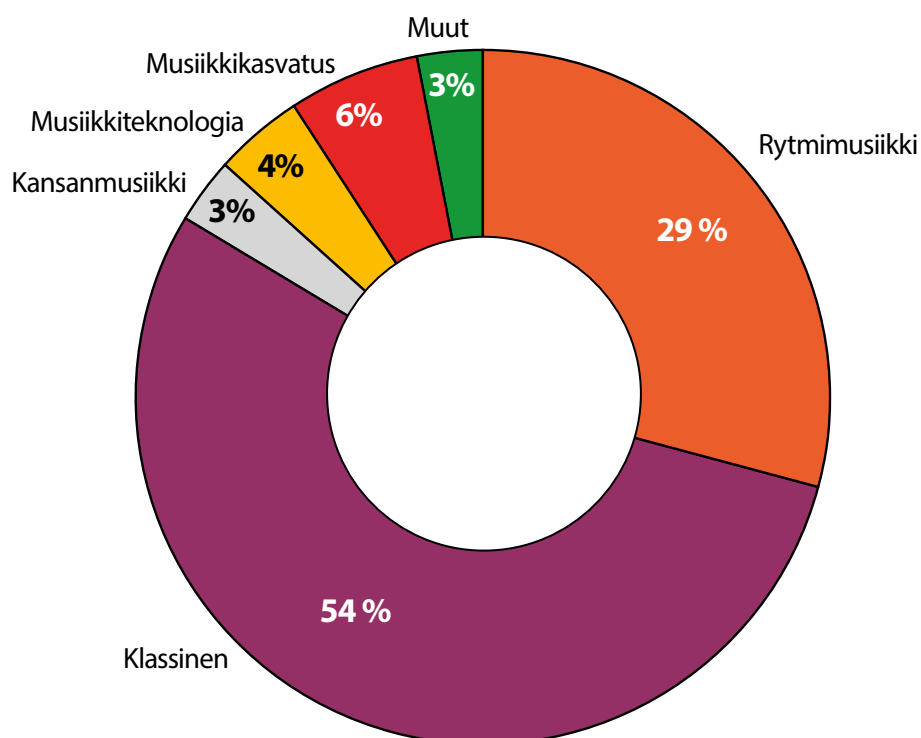

Tällä hetkellä toisella asteella voi opiskella musiikin, musiikkiteknologian ja pianonvirityksen osaamisaloilla. Opiskelijoista lähes 90 prosenttia opiskelee musiikkia ja kymmenisen prosenttia musiikkiteknologiaa. Helsingin Konservatoriossa järjestettävään pianonvirittäjäkoulutukseen otetaan kymmenen opiskelijaa joka toinen vuosi. Musiikkialan ammattikorkeakoulutuksessa keskitytään erityisesti pedagogiopintoihin, joita järjestetään kaikissa musiikin koulutusyksiköissä. Pedagogiksi opiskelee noin 77 prosenttia kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista ja määrä tulee lisääntymään lähivuosina; Tampereen ammattikorkeakoulu on tehnyt päätöksen sävellyksen ja esittävän säveltaiteen lopettamisesta, mutta musiikin koulutuksen aloituspaikkamäärä säilyy ennallaan ja esittävä säveltaide ja säveltäminen sisältyvät musiikki-pedagogin tutkintoon.

Toinen aste on siis profiloitunut muusikoiden ja ammattikorkeakoulut pedagogien kouluttamiseen. Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa ei erotella muusikko- ja pedagogikoulutuksia, mutta opiskelija voi halutessaan valita pedagogiset opinnot.

Ammatillisesti suuntautuneessa koulutuksessa yleisin musiikin laji on edelleen klassinen musiikki, jota opiskelee hieman laskutavasta riippuen noin 60 prosenttia Taideyliopiston Sibelius-Akatemian opiskelijoista ja 58 prosenttia ammattikorkeakoulujen opiskelijoista (kuviot 6). Klassisella musiikilla tarkoitetaan kaikkia klassiseksi musiikiksi, länsimaiseksi taidemusiikiksi, konserttimusiikiksi tai vakavaksi musiikiksi miellettyjä musiikin lajeja ja rytmimusiikiksi puolestaan kaikki pop-, rock-, jazz-, iskelmä- ja tanssimusiikiksi miellettyjä musiikin lajeja. Ammatillisen toisen asteen opiskelijoista suurin osa suuntautuu puolestaan rytmimusiikkiin, jonka volyyymi on viime vuosina edelleen vahvistunut; kun vuonna 2011 klassiseen musiikkiin suuntautui 41 ja rytmimusiikkiin 56 prosenttia opiskelijoista, olivat luvut viisi vuotta myöhemmin 35 ja 60 prosenttia.

Kuvio 6. Ammatillisesti suuntautunut koulutus (n=3394)

Lähde: Taideyliopiston Sibelius-Akatemian, ammattikorkeakoulujen ja Konservatorioliiton tilastot

Vaikka musiikkialan koulutuksessa aloittaneiden määrä on pysynyt vuosituhanen alun tasolla, suoritettujen tutkintojen määrä on kasvanut viimeisten vuosien aikana yli 20 prosentilla (taulukko 2). Eniten ovat lisääntyneet ammatillisen koulutuksen tutkinnot, mikä johtuu pääosin opiskeluaikojen lyhenemisestä. Kaikkia musiikkialan tutkintoja yhteensä suoritettiin vuosina 2000–2004 keskimäärin noin 400 vuodessa, joten tutkintojen vuosittainen kokonaismäärä on tällä vuosituhanella kolminkertaistunut (Karhunen 2005, 13).

Taulukko 2. Ammatillisesti, tieteellisesti ja taiteellisesti suuntautuneen koulutuksen tutkinnot 2011–2015

Musiikki	2011	2012	2013	2014	2015
Ammatillinen koulutus	265	279	292	328	391
Ammattikorkeakoulututkinto	295	295	370	333	339
Alempi korkeakoulututkinto	200	170	189	215	207
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	20	22	13	17	17
Ylempi korkeakoulututkinto	207	246	230	254	241
Lisensiaatintutkinto	1	1	1	3	3
Tohtorintutkinto	18	25	19	20	20
YHTEENSÄ	1 006	1 038	1 114	1 170	1 218

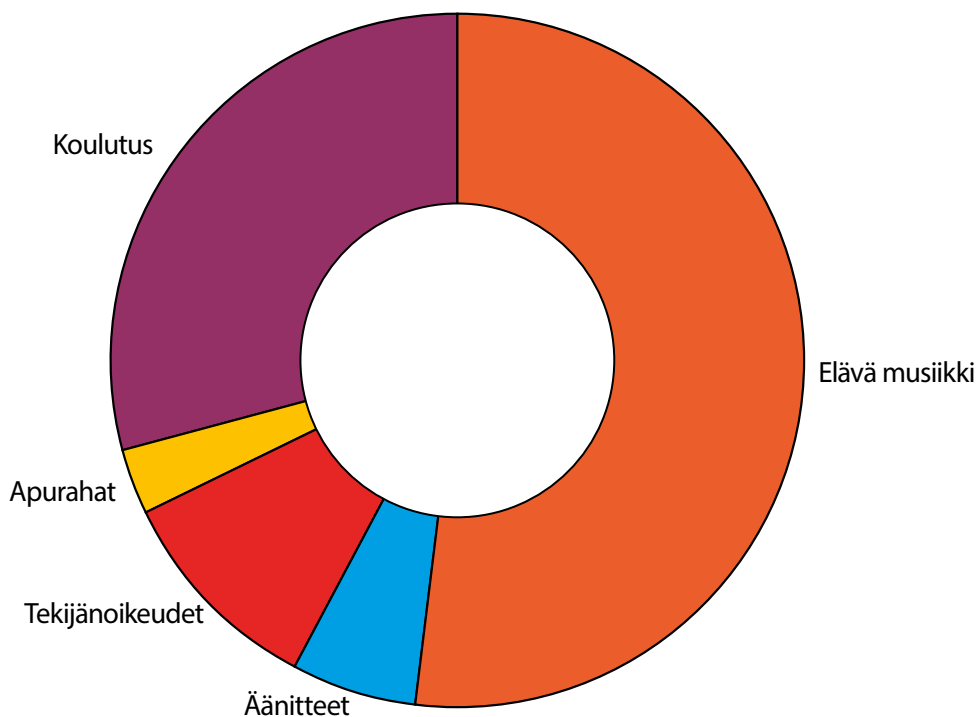
Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu. Opetushallitus, ennakointiyksikkö 14.9.2017
Taulukon tietoihin on tehty seuraavat rajaukset:
- opetushallinnon alainen koulutus (muiden hallinnonalojen alainen koulutus ei ole mukana)
- koko tutkinnon suorittaneet (osatutkinnon suorittaneet eivät ole mukana)
- ammattikorkeakoulutuksesta nuorten koulutus, aikuiskoulutus ja ylempi ammattikorkeakoulukoulutus (ammatillinen opettajankoulutus ja erikoistumisopinnot eivät ole mukana)

3 MUSIIKKIALAN TYÖELÄMÄ SUOMESSA

Musiikkialan työelämää tarkastellaan usein rahoituksen näkökulmasta, koska valtionosuuksia saavien tahojen toiminnasta on saatavissa tietoa ja tilastoja. Suurin osa musiikkialan työstä tapahtuu kuitenkin muualla kuin valtionosuuksien piirissä olevissa instituutioissa.

Music Finlandin raportin mukaan Suomen musiikkialan kokonaisarvo oli vuonna 2016 yli 905 miljoonaa euroa. Arvo kasvoi vuosina 2014 ja 2015 välillä lähes viisi prosenttia ja vuosien 2015 ja 2016 välillä vajaan prosentin. Viime vuosien kasvu on syntynyt ennen kaikkea elävän musiikin arvon lisääntymisestä. (Music Finland 2016.) Kuvio 7 voidaan nähdä, että elävän musiikin osuus on yli puolet musiikkialan kokonaisarvosta.

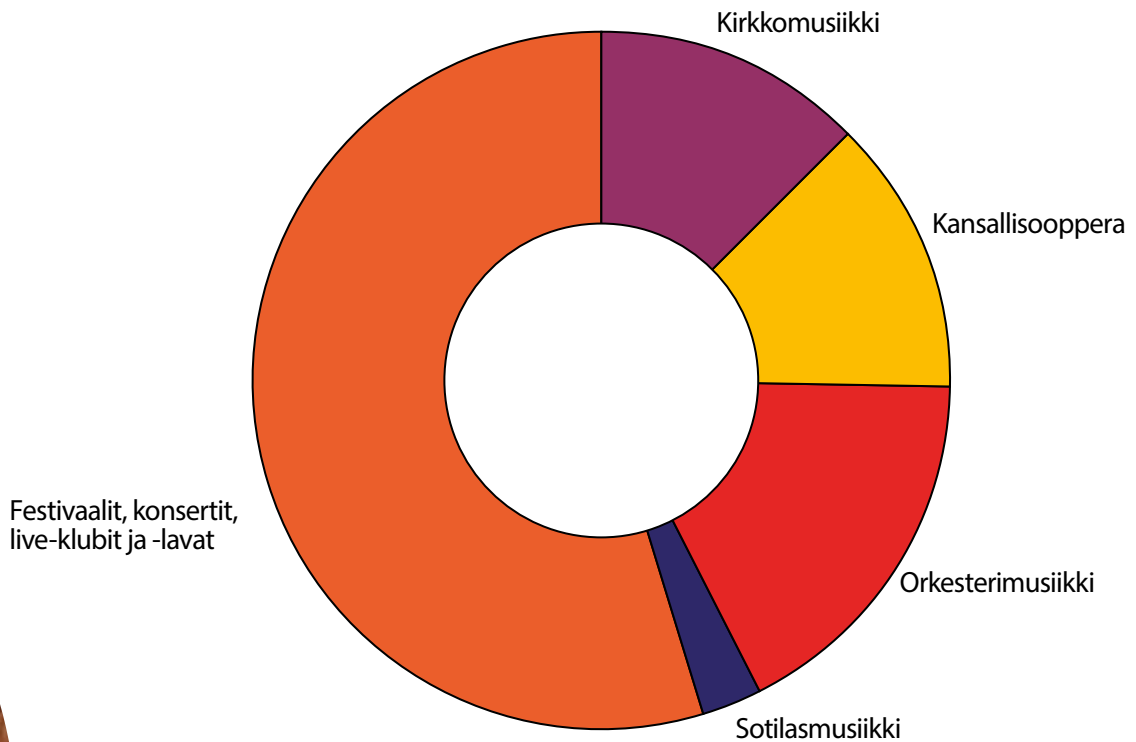
Kuvio 7. Suomen musiikkialan kokonaisarvo 2016

Lähde: Music Finland 2016.

Elävän musiikin osuutta tarkasteltaessa voidaan nähdä, että valtaosa sen arvosta syntyy festivaalien, konserttien, live-klubien ja -lavojen eli ns. vapaan kentän toiminnasta (kuvio 8). Vapaa kenttä määritellään tässä yhteydessä toimijoiksi, jotka eivät lähtökohtaisesti saa valtion rahoitusta. Erilaiset taiteilijaryhmät, festivaalit ja klubit voivat kuitenkin saada harkinnanvaraista rahoitusta.

Kuvio 8. Kotimaisen elävän musiikin sektorin arvon tarkempi jakautuminen

Lähde: Music Finland 2016.

Vapaan kentän voidaan arvioida olevan suurin musiikkialan työllistäjä. Valtakunnallisen klubi- ja aluekiertuehankkeen VAKA:n loppuraportin mukaan esittävän musiikin vapaalla kentällä toimivien noin 70 ohjelmatoimiston, sadan säännöllistä konsertti-toimintaa järjestävän klubin ja yli sadan tapahtumajärjestäjän piirissä työskentelee päätoimisesti noin 2 500 ja sivutoimisesti noin 10 000 muusikkoa. Erilaisten esiintyvien ryhmien määrä on noin 5 000. (Saarela 2011, 6.) Tuoreempia arvioita vapaan kentän volyymeistä ei ole saatavilla, mutta elävän musiikin viime vuosien arvon lisäys lienee syntynyt lisääntyneen työn myötä. Voidaan siis arvioida, että vapaan kentän tarjoaman työn määrä on kasvanut.

Suuri työllistäjä on myös alan koulutus, ja musiikkialan ammattilaisten ja harrastajien kouluttajia koskevan selvityksen mukaan musiikkioppilaitokset ovat koulutussektorin suurin työllistäjä. Musiikkioppilaitoksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä valtionosuutta saavia että sen ulkopuolella olevia musiikkikouluja ja -opistoja ja lisäksi musiikkialan ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistokoulutuksen järjestäjiä. Tutkimuksessa tavoitettiin joko suoraan tai välillisesti yli 3 000 musiikkioppilaitoksessa työskentelevää opettajaa, joista yli puolet työskenteli sivutoimisina. Tutkimuksessa ei kuitenkaan esitetty arviota opetustyötä tekevien kokonaismäärästä. (Pohjannoro & Pesonen 2009, 9). Peruskouluissa ja lukioissa oli vuonna 2013 musiikin lehtoreita ja päätoimisia tuntiopettajia yhteensä 806 (Kumpulainen 2013, 92).

Suuria musiikkialan työllistäjiä ovat myös orkesterit ja seurakunnat. Valtionosuutta saavissa orkestereissa tehtiin 1033 laskennallista henkilötyövuotta vuonna 2015. Määrän ennakoidaan pysyvän samana vuosina 2017 ja 2018. Suomen kansallisooppera ja -baletti puolestaan työllistivät samana vuonna 538 päätoimista työntekijää. Määrän odotetaan hieman kasvavan vuosina 2017 ja 2018. (Valtion talousarvioesitys 2018.) Seurakuntien musiikkitoiminnan parissa työskentelee tuhatkunta kirkkomuusikkoa ja Puolustusvoimien orkesteritoiminnan parissa arviolta noin 200 henkilöä. Unohtaa ei sovi myöskään harrastustoiminnan parissa tehtävää työtä; Suomessa toimii eri liittojen piirissä mm. yli 1 100 kuoroa, jotka tarjoavat johtajalleen vähintään osa-aikaista työtä. (Kulttuuritilasto 2013, 103-104).

4 SJOITTUMINEN OPINTOJEN JÄLKEEN

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusesta saatavalla tutkinnon suorittaneiden sijoitusraportilla voidaan tarkastella tutkinnon suorittaneiden pääasiallista toimintaa eli työllistymistä, jatko-opintoihin sijoittumista ja muuta toimintaa yksi, kolme tai viisi vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen. Henkilöt tilastoidaan aineistoon viimeisimmän ja korkeimman suoritettun tutkinnon mukaan. Tilastotietoja on saatavilla Vipussa vuosilta 2009–2015.

Pääasiallisen toiminnan käsitteellä kuvataan henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Luokittelut perustuvat henkilön toimintaan vuoden viimeisellä viikolla ja ne kerätään mm. työeläke- ja veroviranomaisten rekistereistä. (Tilastokeskus 2017a, käsitteet, pääasiallinen toiminta.) Tilastokeskus määrittelee työllisyyden kahdella eri tavalla, joista ensimmäisessä työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 18–74 -vuotiaat henkilöt, jotka olivat ansiotyössä eivätkä olleet työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelua vuoden viimeisellä viikolla. Toisen määritelmän mukaan henkilö on työllinen, jos hän on tehnyt tutkimusviikolla ansiotyötä vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaisetua vastaan tai voittoa saadakseen. Ensimmäistä määritelmää käytetään useimmissa työssäkäyntiin, opiskelijoiden työssäkäyntiin ja koulutukseen hakeutumiseen liittyvissä tilastoissa. (Tilastokeskus 2017a, käsitteet, työllinen.) Opiskelija-statukselle löytyy useita määritelmiä, mutta koulutuksen jälkeistä sijoittumista tilastotaessa opiskelijoilla tarkoitetaan tilastovuonna 20.9. ja vuodesta 2004 alkaen näyttötutkintoon valmistavan ja oppisopimuskoulutuksen osalta 1.1.–31.12. oppilaitosten kirjoilla olevia tutkintotavoitteisen lukio-, ammatillisen, ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksen opiskelijoita (Tilastokeskus 2017a, käsitteet, opiskelija).

4.1 Sijoittuminen ammatillisesta peruskoulutuksesta

Ammatillisen peruskoulutuksen tarkoitus on väestön ammatillisen osaamisen kohottaminen, työelämän kehittäminen ja sen muuttuviin tarpeisiin vastaaminen sekä työllisyyden, yrittäjyyden ja elinikäisen oppimisen edistäminen. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on mm. antaa opiskelijalle ammatillisen koulutuksen tarkoituksen edellyttämä osaaminen, ammattitaito ja valmiudet yrittäjyyteen, tukea opiskelijoiden kehittymistä ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä antaa tarpeellisia tietoja ja taitoja jatko-opintoihin. (Opetushallitus 2015, 13.)

Ammatillisen koulutuksen haasteena on ollut opintojen keskeyttäjien runsas määrä. Opetushallitus käynnistikin vuonna 2011 Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelman osana koulutustakuun toteutumista. Opetus- ja kulttuuriministeriön läpäisyohjelmalle asettaman tavoitteen mukaan ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden osuuden olisi pitänyt laskea seitsemään prosenttiin vuonna 2014. Tavoitteeksi asetettiin myös, että vuonna 2011 aloittaneista uusista opiskelijoista 65 prosenttia suorittaa tutkinnon tavoiteajassa, 75 prosenttia neljässä ja 80 prosenttia viidessä vuodessa. (Vehviläinen 2013, 5.) Opetushallituksen tilastoseurannan mukaan kaikkia aloja koskevat tavoitteet eivät ole täysin täyttyneet. Lupaavan alun jälkeen keskeyttämiset kääntyivät uudelleen nousuun, ja ohjelman päättyessä hankkeeseen osallistuneiden oppilaitosten keskeyttäjämäärä oli keskimäärin 8,5 prosenttia (Opetushallitus 2016). Tilastokeskuksen mukaan ammatillisen koulutuksen läpäisyaste oli 3,5 vuoden opiskeluajan jälkeen 67,7 prosenttia vuonna 2015 (Tilastokeskus 2017b).

Suuresta keskeyttäjämäärästä huolimatta Suomessa suoritettiin vuonna 2015 lähes 50 000 ammatillista perustutkintoa. Luvuissa ovat mukana sekä nuorten opetus-suunnitelmaperusteisesta koulutuksesta valmistuneet että aikuisten näyttötutkinnon suorittaneet. Suoritettujen ammatillisten perustutkintojen määrä kasvoi siten vuoden 2009 reilusta 40 000 tutkinnosta lähes 22 prosenttia. Vuonna 2015 kaikista ammatillisen perustutkinnon suorittaneista oli vuosi valmistumisen jälkeen työllisiä 51 prosenttia ja työllisiä opiskelijoita yhdeksän prosenttia. Päätoimisia opiskelijoita oli yhdeksän prosenttia ja työttömiä 23 prosenttia tutkinnon suorittaneista. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen vuonna 2015

Ammatilliset perustutkinnot yhteensä	Työlliset	Työttömät	Työlliset opiskelijat	Päätoimiset opiskelijat
49203	51 %	23 %	9 %	9 %

Lähde: Vipunen, Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen vuonna 2015 1 vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Vuoden 2009 vastaavaan tilastoon verrattaessa voidaan nähdä, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllisten suhteellinen osuus on pysynyt ennallaan (taulukko 4). Työn ohella ja päätoimisesti opiskelevien osuudet ovat niin ikään vuoden 2009 tasolla. Työttömyys väheni vuosina 2010–2012 muutaman prosenttiyksikön, mutta kääntyi vuonna 2013 voimakkaaseen kasvuun. Vuodesta 2009 työttömyys on kasvanut kuusi prosenttiyksikköä.

Taulukko 4. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen vuonna 2009

Ammatilliset perustutkinnot yhteensä	Työlliset	Työttömät	Työlliset opiskelijat	Päätoimiset opiskelijat
40398	51 %	17 %	10 %	9 %

Lähde: Vipunen, Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen vuonna 2009 1 vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen.

4.2 Sijoittuminen taide- ja kulttuurialojen ammatillisesta peruskoulutuksesta

Paula Karhunen ja Kaija Rensujeff tutkivat 2000-luvun alkupuolella taidealojen ammatillisesti suuntautuneesta koulutuksesta valmistuneiden sijoittumista. Kulttuuri-alan toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2004 suorittaneiden työllisten määrä oli tuolloin 53 prosenttia, kun kaikista toisen asteen tutkinnon vastaavana aikana suorittaneista työllisiä oli 61 prosenttia. Tutkimus paljasti kuitenkin suuret alakohtaiset erot taide- ja kulttuurialojen sijoittumisessa. Musiikkialan tutkinnon suorittaneista lähes 70 prosenttia oli työllisiä, kun kuvataiteilijoista työllisiä oli vain 45 prosenttia. (Karhunen & Rensujeff 2006, 49–50.) Myös työttömien määrässä oli suuria alakohtaisia eroja. Eniten työttömiä, 24 prosenttia, oli av-alalla ja vähiten, seitsemän prosenttia, musiikkialalla (Karhunen & Rensujeff 2006, 54).

Konservatorioliiton selvityksessä vuonna 2012 todettiin, että vuosina 2006–2009 kulttuurialojen ammatillisesta peruskoulutuksesta valmistuneiden työllisyys oli vuosituhaten alun tasolla. Tuolloin 53 prosenttia valmistuneista oli joko työllisiä tai työllisiä opiskelijoita. Työttömyysaste oli 17,5 prosenttia ja opintojaan päätoimisesti tai työn ohella jatkavien osuus 34 prosenttia tutkinnon suorittaneista. Kulttuuri-aloihin laskettiin kuuluviksi käsi- ja taideteollisuus, viestintä- ja informaatiotieteet, teatteri, tanssi, musiikki ja kuvataiteet. (Purma 2012, 18.)

Täsmällisiä vertailutietoja nykytilanteeseen ei ole saatavilla, koska kulttuurialan tilastot on korvattu Vipusessa taidealojen tilastoilla. Taidealoiksi lasketaan audiovisuaaliset tekniikat ja media, muoti, sisustussuunnittelu ja teollinen muotoilu, kuvataiteet, käsityöalat, musiikki, tanssi, sirkus ja monialaiset taiteet. Tilanteen voidaan kuitenkin arvioida heikentyneen merkittävästi viime vuosina sekä työllisyyttä että työttömyyttä tarkasteltaessa. Vuonna 2015 työllisiä ja työllisiä opiskelijoita oli yhteensä 44 prosenttia ja työttömiä 26 prosenttia tutkinnon suorittaneista (taulukko 5). Kuten myös kuvioista 1 voidaan nähdä, taidealojen työttömyys lisääntyi vuosien 2011 ja 2015 välisenä aikana kahdeksan prosenttiyksikköä. Eniten työttömiä (31 %) oli audiovisuaalisten tekniikoiden ja media-alan perustutkintojen suorittaneissa ja vähiten tanssialan perustutkinnon suorittaneissa (9 %).

Taulukko 5. Taidealojen ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen vuonna 2015

Taidealojen ammatilliset perustutkinnot yhteensä	Työlliset	Työttömät	Työlliset opiskelijat	Päätoimiset opiskelijat
3120	32 %	26 %	12 %	19 %

Lähde: Vipunen, Taidealojen ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen vuonna 2015 1 vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen.

4.3 Sijoittuminen eri koulutusasteilta

Eri koulutus- ja opintoaloja koulutusasteittain vertailtaessa voidaan edelleen havaita suuria alakohtaisia eroja. Eroja on työllisyys- ja työttömyysasteissa, mutta eritoten jatkoväylä- ja moninkertaisen koulutuksen osuuksissa. Tässä esitetyt sijoittumistiedot perustuvat Tilastokeskuksen sijoittumispalveluista saatuihin tilastoihin. Taulukon 6 rivien prosenttien summa ei ole 100, koska tilastosta on poistettu mm. varusmiehet, eläkeläiset ja muut työvoiman ulkopuolella olevat.

Taulukosta voidaan nähdä, että työikäisestä väestöstä, kaikki koulutusasteet mukaan lukien, 58 prosenttia oli työllisiä vuonna 2014. Kulttuurialalla työllisiä oli 65 ja musiikkialalla 75 prosenttia. Kaikkien alojen alhaista työllisten määrää selittää kokonaan tutkintoa vailla olevien suuri määrä ja heidän alhainen työllisyysasteensa. Työllisten määrä lisääntyy alasta riippumatta merkittävästi koulutuksen myötä; alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisyysaste on kaikilla taulukkoon merkityillä aloilla toistakymmentä prosenttiyksikköä korkeampi kuin toisen asteen tutkinnon suorittaneilla, ja työllisyysaste kasvaa edelleen ylemmän korkeakoulututkinnon myötä. Tutkijakoulutuksen saaneilla työllisyysaste on kuitenkin hieman matalampi kuin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla.

Toisen asteen tutkinnon suorittaneissa nähdään taide- ja kulttuurialoille tyypillinen pitkä koulutusputki. Opintojaan oli jatkamassa 18 prosenttia musiikkialan ja 17 prosenttia kulttuurialojen toisen asteen tutkinnon suorittaneista. Kaikista toisen asteen tutkinnon suorittaneista opiskelijoita oli ainoastaan seitsemän prosenttia. Opintoja jatketaan kulttuuri- ja musiikkialalla muita aloja useammin myös ammattikorkeakouluopintojen jälkeen.

Työttömiä oli vuonna 2014 yhdeksän prosenttia työvoimasta. Musiikkialalla prosenttiluku oli niin ikään yhdeksän ja kulttuurialoilla 14. Koulutusastekohtaisessa tarkastelussa nähdään, että musiikkialan luvut ovat melko lähellä kaikkien alojen lukua. Kulttuurialoilla työttömyys on kaikilla koulutusasteilla jonkin verran yleisempää.

Taulukko 6. Työkäisen väestön (18-74v.) pääasiallinen toiminta koulutusasteen ja -alan mukaan 2014

		Yhteensä lkm	Työlliset lkm	Työlliset %	Työttömät lkm	Työttömät %	Opiskelijat, koululaiset lkm	Opiskelijat, koululaiset %
Opintoalat yhteensä	Koulutusaste yhteensä	3905036	2264829	58 %	362043	9%	239212	6%
	.. Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai ei tietoa	873209	279154	32 %	89414	10 %	91492	10 %
	30 Toinen aste	1756353	1055107	60 %	193734	11 %	117465	7%
	50 Opistoaste	415930	269362	65 %	26097	6%	3657	1%
	60 Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkea-aste	445583	337835	76 %	29110	7%	19152	4%
	70 Ylempi korkeakouluaste	374478	293582	78 %	21871	6%	6878	2%
	80 Tutkijakoulutusaste	39221	29578	75 %	1792	5%	555	1%
	90 Koulutusaste tuntematon	262	211	81 %	25	10 %	13	5%
Kulttuuriala	Koulutusaste yhteensä	105480	68514	65 %	14406	14 %	6861	7%
	.. Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai ei tietoa	0	0		0		0	0%
	30 Toinen aste	40063	22428	56 %	6780	17 %	3734	9%
	50 Opistoaste	8447	5803	69 %	926	11 %	188	2%
	60 Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkea-aste	28966	19677	68 %	3766	13 %	2247	8%
	70 Ylempi korkeakouluaste	26175	19321	74 %	2793	11 %	656	3%
	80 Tutkijakoulutusaste	1829	1285	70 %	141	8%	36	2%
	90 Koulutusaste tuntematon	0	0		0		0	0%
Musiikki	Koulutusaste yhteensä	12945	9664	75 %	1118	9%	719	6%
	.. Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai ei tietoa	0	0		0	0%	0	0%
	30 Toinen aste	1884	1153	61 %	210	11 %	336	18 %
	50 Opistoaste	1268	928	73 %	95	7%	24	2%
	60 Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkea-aste	3962	2838	72 %	406	10 %	277	7%
	70 Ylempi korkeakouluaste	5468	4453	81 %	384	7%	78	1%
	80 Tutkijakoulutusaste	363	292	80 %	23	6%	4	1%
	90 Koulutusaste tuntematon	0	0		0	0%	0	0%

Lähde: Tilastokeskus, sijoittumispalvelu.

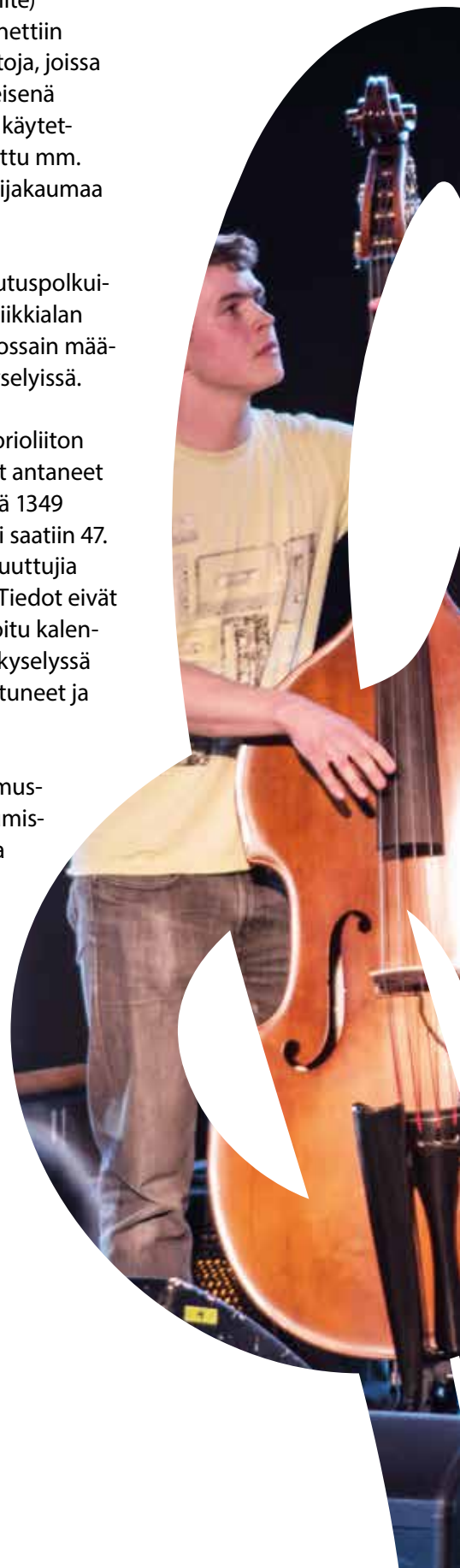
5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTOT

Tutkimuksen pääasiallinen aineisto saatiin musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 suorittaneille huhtikuussa 2017 lähetetyn Webropol-kyselyn (liite) vastauksista sekä erilaisista tilastoista. Virallisten tilastojen lisäksi hyödynnettiin Konservatorioliiton omia, vuodesta 2011 alkaen laadittuja sijoittumistilastoja, joissa on kartoitettu tutkinnon suorittaneiden sijoittumista valmistumisen jälkeisenä syksynä ja uudelleen siitä kahden vuoden kuluttua. Referenssiaineistona käytettiin myös liiton jäseniltään vuosittain keräämiä tilastoja, joissa on kartoitettu mm. opiskelijamääriä, opiskelijoiden musiikillista suuntautumista, instrumenttijakaamaa ja opiskeluaikoja.

Kyselyssä keskityttiin aiempien tutkimusten tapaan valmistuneiden koulutuspolkuihin, työtilanteeseen, rittäjyyteen, toimeentuloon sekä näkemyksiin musiikkialan tilasta ja tulevaisuudesta. Myös koulutuksen hyödyt ja puutteet otettiin jossain määrin esille, joskin niihin on keskitytty enemmän vuosittaisissa sijoittumiskyselyissä.

Henkilökohtaisella linkillä varustettu kysely lähetettiin kaikille Konservatorioliiton 15 jäsenoppilaitoksesta lukuvuosina 2011–2016 valmistuneille, jotka olivat antaneet luvan sähköpostiosoitteensa luovuttamiseen tutkimuskäyttöön, yhteensä 1349 henkilölle. Kyselyyn vastasi lopulta 632 henkilöä, joten vastausprosentiksi saatiin 47. Tulosten luotettavuus varmistettiin vertaamalla tutkimusjoukon taustamuuttujia Opetushallinnon tietopalvelu Vipusesta saatuihin perusjoukon tietoihin. Tiedot eivät kuitenkaan vastaa toisiaan aivan täysin, koska Vipusen aineistot on tilastoitu kalenterivuosittain ja ne loppuvat tilastointivuoteen 2015. Konservatorioliiton kyselyssä lomakkeen saivat vuoden 2011 valmistuneista ainoastaan syksyllä valmistuneet ja vuoden 2016 osalta keväällä valmistuneet.

Taulukossa 7 on tarkasteltu tiettyjä taustamuuttujia perusjoukon ja tutkimusjoukon osalta. Vertailusta voidaan nähdä, että lukuun ottamatta valmistumisvuotta 2011 josta mukana ovat vain syksyllä valmistuneet, perusjoukon ja tutkimusjoukon suhteelliset osuudet vastaavat toisiaan melko hyvin. Vuoden 2016 runsasta vastaajamäärää selittää, että suurin osa tutkinnon suorittaneista valmistuu edelleen keväällä. Syksyllä valmistuneita, jotka jäivät tämän kyselyn ulkopuolelle, olisi siis verrattain vähän. Konservatorioliiton omista vuosittaisista tiedonkeruista kartoitetaan myös vastaajien osaamisalat ja suuntautuminen eri musiikin lajeihin. Tämän kyselyn vastaajat vastasivat osaamisalojen ja musiikillisen suuntautumisen osalta lähes täsmälleen liiton vuosittaisista tilastoinneista saatuja tietoja. Kokonaisuudessaan aineiston voitaneen siis katsoa olevan edustava.

Taulukko 7. Perusjoukko ja vastaajat

	Perusjoukko n=1532	Vastaajat* n= 632
Miehet	57 %	54 %
Naiset	43 %	45 %
Muunsukupuoliset		1 %
Ruotsinkieliset	6 %	4 %
Aikuisten näyttötutkinnon suorittaneet	5 %	9 %
Valmistumisvuosi 2011	17 %	3 %
Valmistumisvuosi 2012	17 %	15 %
Valmistumisvuosi 2013	19 %	17 %
Valmistumisvuosi 2014	21 %	17 %
Valmistumisvuosi 2015	25 %	25 %
Valmistumisvuosi 2016		22 %

Perusjoukon lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen.

*Luvut sisältävät sekä opetussuunnitelmaperusteiset tutkinnot että näyttötutkinnot.

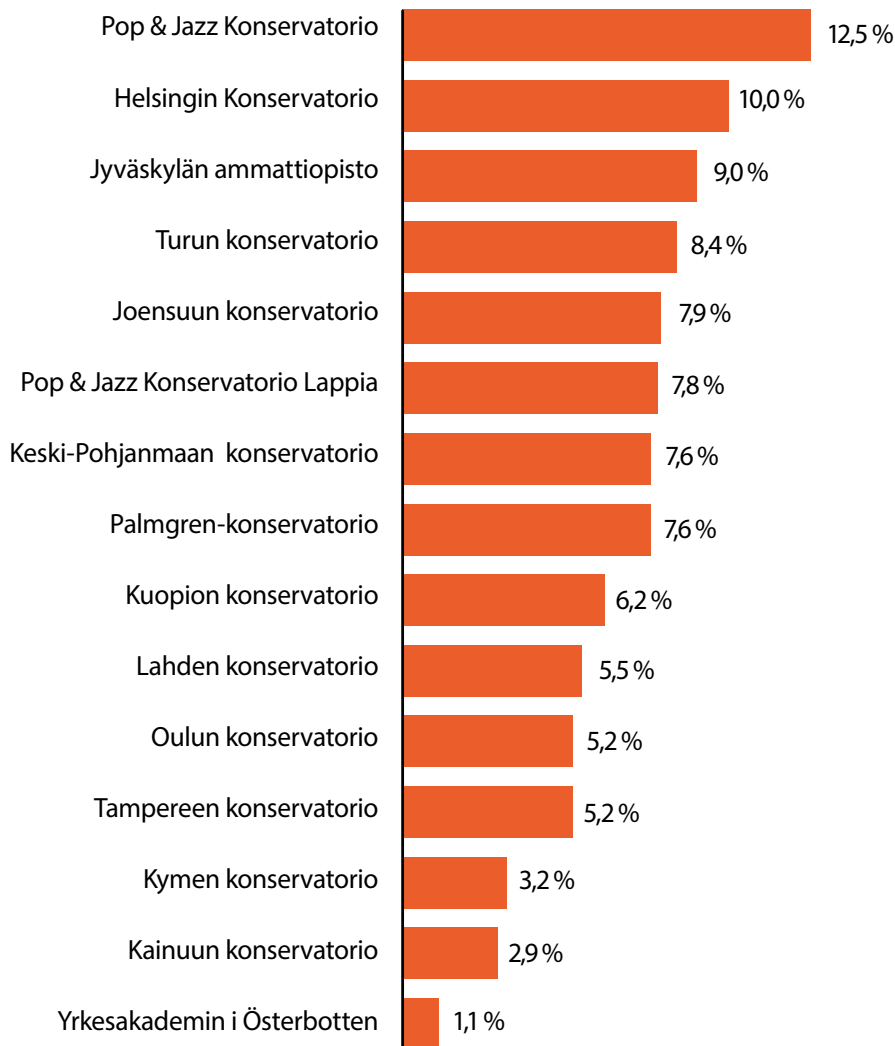
Kyselytutkimuksen aineisto kerättiin anonymisti sähköisellä lomakkeella, joka sisälsi sekä suljettuja eli valmiiksi muotoiltuja että avoimia kysymyksiä. Kysymyksessä käytettiin paljon myös monivalintakysymyksiä, joissa vastaajaa pyydettiin valitsemaan kaikki häneen sopivat vaihtoehdot; musiikkialalla esimerkiksi työsuhteisiin liittyvä todellisuus saattaa olla hyvinkin moninainen. Vastaajia kannustettiin ottamaan kantaa jättämällä kysymyksistä "en osaa sanoa" -vaihtoehto kategorisesti pois. Kysymyspatteriston pohjana käytettiin edellisen tutkimuksen lomaketta, joskin terminologia päivitettiin vastaamaan voimassa olevia tutkinnon perusteita. Myös kysymysten selkeään ja yksiselitteiseen muotoiluun kiinnitettiin erittäin paljon huomiota.

5.1 Tutkimukseen osallistuneet oppilaitokset

Tutkimukseen osallistuivat kaikki Konservatorioliiton jäsenoppilaitokset, joista yhdeksän on perinteisiä yksi- tai kaksialaisia konservatorioita ja kuusi monialaisessa ammattiopistossa toimivia yksiköitä. Tutkimuksen ulkopuolelle jäi kaksi liittoon kuulumatonta koulutuksen järjestäjää, Invalidisäätiö ja Päijät-Hämeen koulutus konserni -Kuntayhtymä, joiden osuus kaikista tutkinnon suorittaneista on alle yhdeksän prosenttia (Vipunen).

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan opiskelijapaikkamäärällä mitattuna suurin oppilaitos on Pop & Jazz Konservatorio (120) ja pienimmät Yrkesakademin i Österbotten -Branschen för musik (36) ja Kainuun konservatorio (36). Paikkamäärien mediaani on 60 ja keskiarvo 65,4. Oppilaitoskohtaiset vastaajamäärät vastasivat hyvin oppilaitosten opiskelijapaikkamääriä (kuvio 9).

Kuvio 9. Oppilaitoksista valmistuneiden suhteellinen osuus kaikista vastaajista (n= 632)

Tutkimukseen osallistuneet koulutuksen järjestäjät sijaitsevat tasaisesti eri puolilla maata. Järjestäjäverkko on pysynyt pitkään ennallaan, eikä esimerkiksi sulautumisia ole tapahtunut viime vuosina. Pohjoisin konservatorio on Torniossa, itäisin Joensuussa ja läntisin Porissa. Kaikissa oppilaitoksissa voi opiskella muusikoita kouluttavalla musiikin osaamisalalla. Helsingin, Lahden ja Tampereen konservatoriot keskittyvät yksinomaan klassisen musiikin koulutukseen ja Pop & Jazz Konservatorio, Pop & Jazz Konservatorio Lappia sekä Kymen ja Kainuun konservatoriot yksinomaan rytmimusiikin koulutukseen. Oulussa, Kokkolassa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Joensuussa, Pietarsaassa, Turussa ja Porissa voi opiskella molempia ja Kokkolassa ja Joensuussa lisäksi kansanmusiikkia. Kirkkomusiikkia voi opiskella Oulussa. Musiikin tekijyyteen suuntautuminen on ollut parin viime vuoden aikana mahdollista Keski-Pohjanmaan konservatoriossa sekä ruotsinkielisenä (musikkreatör) Pietarsaassa.

Tähän tutkimukseen ei musiikin tekijä -suuntautumisesta valmistuneita kuitenkaan vielä ehtinyt. Musiikkiteknologian osaamisalan koulutusta järjestetään Pop & Jazz Konservatoriossa, Pop & Jazz konservatorio Lappiassa, Palmgren-konservatoriossa sekä Turun, Tampereen ja Kuopion konservatorioissa. Pianonvirityksen osaamisalan koulutusta on järjestetty syksystä 2014 alkaen Helsingin Konservatoriossa.

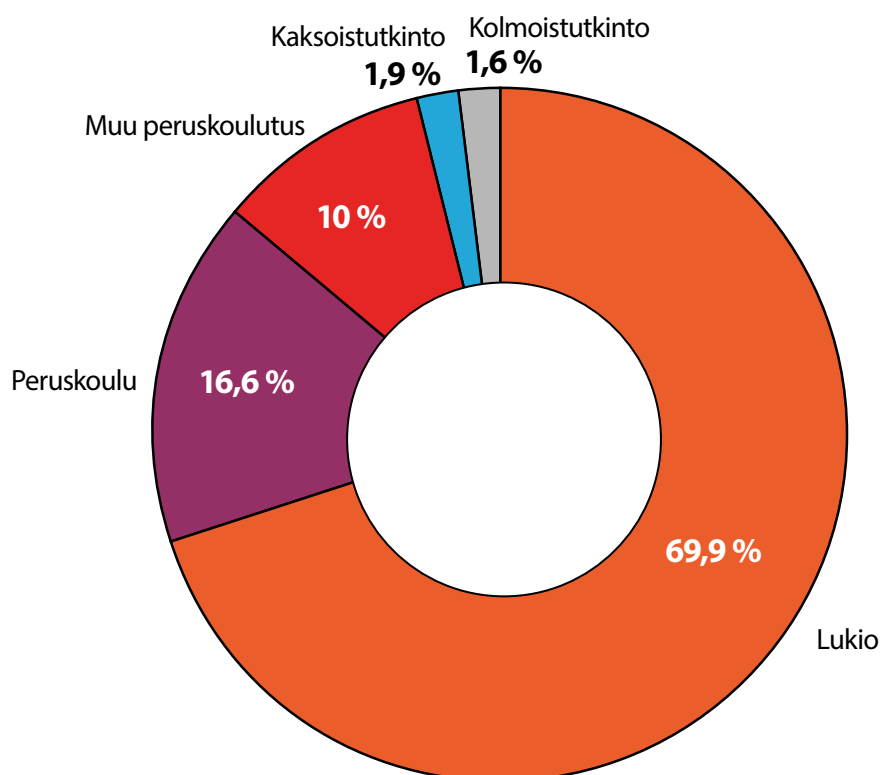
5.2 Vastaajien taustat

Kysely lähetettiin sekä nuorten opetussuunnitelmaperusteisesta koulutuksesta valmistuneille että musiikkialan perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneille (aikuisten näyttötutkinto). Kaikkien kyselyyn vastanneiden keski-ikä oli 27,3 vuotta. Aikuisten näyttötutkinnon suorittaneiden keski-ikä oli 33 ja nuorten koulutuksesta valmistuneiden 26,8 vuotta. Ikähaitari oli suuri sekä nuorten että aikuisten ryhmissä. Nuorten koulutuksesta valmistuneiden nuorin vastaaja oli 19-vuotias ja vanhin 57-vuotias. Nuorin aikuisten näyttötutkinnon suorittanut oli 21- ja vanhin 59-vuotias.

Sukupuolten ero vastaajajoukossa oli lähes 10 prosenttiyksikköä miesten eduksi, mikä selittyy eri musiikinlajien vahvalla sukupuolittuneisuudella; rytmimusiikkiin suuntautuneita oli lähes 60 prosenttia vastaajista ja kaksi kolmasosaa heistä oli miehiä. Klassiseen musiikkiin tai kansanmusiikkiin suuntautuneista kaksi kolmasosaa oli puolestaan naisia. Kirkkomusiikkiin suuntautuneita vastaajia oli vain viisi, joten heidän sukupuolijakaumastaan ei voi tehdä tilastollisia johtopäätöksiä.

Lukion oppimäärän suorittaneiden osuus vastaajista oli 70 ja peruskoulupohjaisten 17 prosenttia (kuvio 10). Osuudet ovat pysyneet 2000-luvulla jokseenkin vakioina, joskin peruskoulupohjaisten määrä näyttäisi lisääntyneen viime vuosina parin prosenttiyksikön verran.

Kuvio 10. Pohjakoulutus opintojen alkaessa (n= 632)

Uudellamaalla asui kyselyhetkellä 37 prosenttia vastaajista ja heistä puolet oli suorittanut musiikkialan perustutkinnon Helsingissä. Uudellemaalle muualta muuttaneita löytyi kaikkien konservatorioiden valmistuneista, mutta eniten heitä oli Oulun (48 %), Kymen (40 %) ja Keski-Pohjanmaan (29 %) konservatorioissa opiskelleissa. Eniten opiskelupaikkakunnaltaan pois muuttaneita oli Lapissa, Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa opskelleiden joukossa. Peräti 92 prosenttia Lapissa opskelleista asui vastaushetkellä toisen maakunnan alueella, joskin suurin osa heistä kuitenkin suhteellisen lähellä Pohjois-Pohjanmaalla. Keski-Pohjanmaalta ja Kainuusta valmistuneista oli muuttanut muuanne lähes 80 prosenttia. Keski-Suomessa ja Pirkanmaalla asui kummassakin vastaajista 12 prosenttia ja sekä Pohjois-Pohjanmaalla että Varsinais-Suomessa noin kahdeksan prosenttia vastaajista. Muissa maakunnissa asuvien määrät jäivät alle viiteen prosenttiin.

5.2.1 Osaamisalat ja musiikillinen suuntautuminen

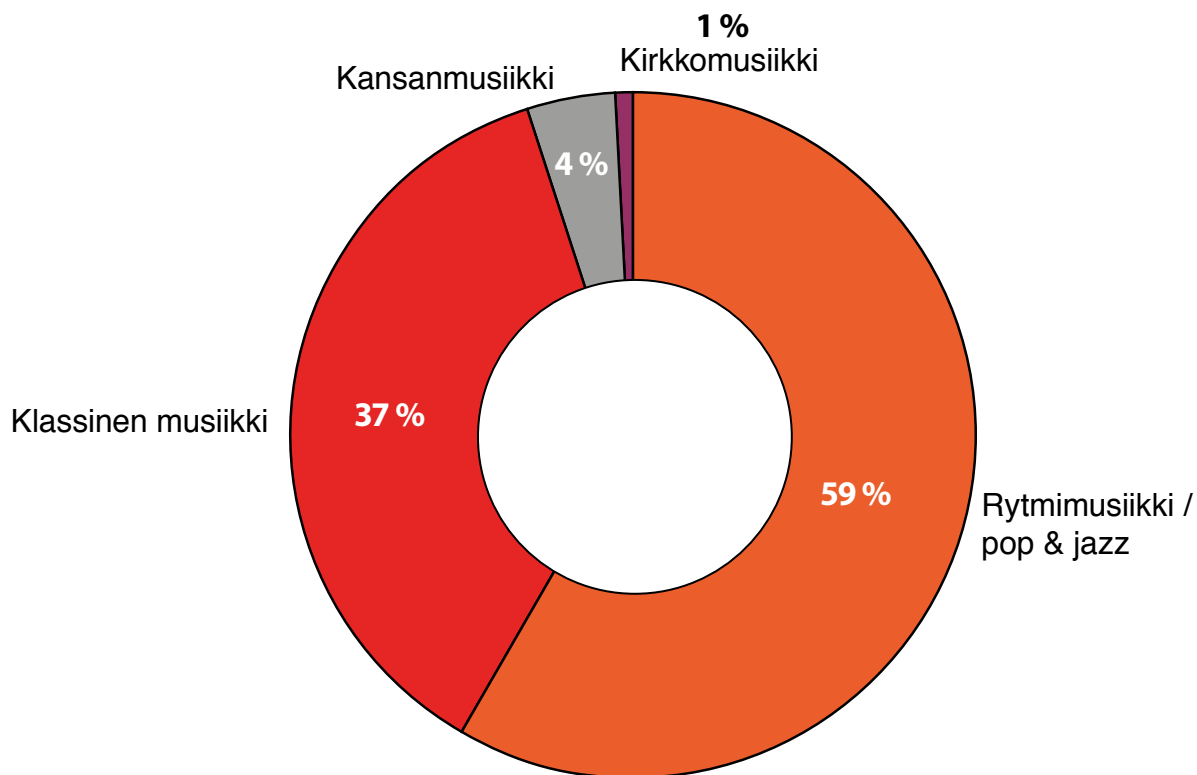
Musiikkialan perustutkinnon perusteet uudistettiin vuonna 2014. Uudistuksen myötä musiikin, musiikkiteknologian ja pianovirityksen koulutusohjelmat korvattiin vastaavilla osaamisaloilla. Tutkintonimikkeet pysyivät ennallaan; musiikkialan ammatillisesta peruskoulutuksesta valmistutaan edelleen muusikoksi, musiikkiteknologiksi tai pianovirittäjäksi.

Lähes 90 prosenttia vastaajista oli valmistunut musiikin, noin 10 prosenttia musiikkiteknologian ja yksi prosentti pianovirityksen osaamisalalta. Eri osaamisalojen suhteelliset osuudet ovat pysyneet pitkään jokseenkin samoina, sillä vaikka esimerkiksi hakijamäärät musiikkiteknologian osaamisalalle ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina, opiskelijapaikkoja ei ole lisätty. Musiikin osaamisalalta valmistuneista 90 prosenttia, musiikkiteknologian osaamisalalta valmistuneista 95 prosenttia ja kaikki seitsemän kyselyyn vastannutta pianovirittäjää olivat valmistuneet nuorten koulutuksesta. Pianovirittäjiä on koulutettu Helsingin Konservatoriossa vasta syksystä 2014 alkaen, joten tähän kyselyyn ehtivät mukaan vain yhden vuosikurssin opiskelijat; koulutukseen otetaan kymmenen opiskelijaa joka toinen vuosi.

Yleisimmin suuntauduttiin edelleen rytmimusiikkiin (pop & jazz), jonka opiskelijoita oli 59 prosenttia vastaajista. Klassiseen musiikkiin suuntautujia oli 37, kansanmusiikkiin suuntautuneita alle neljä ja kirkkomusiikkiin suuntautuneita alle yksi prosentti vastaajista. Luvuissa ovat mukana sekä musiikin että musiikkiteknologian opiskelijat, joista 92 prosenttia ilmoitti suuntautuvansa pääasiallisesti rytmimusiikkiin. Osamisolajen tavoin myös eri suuntautumisten opiskelijamäärien suhteelliset osuudet näyttävät vakiintuneen viime vuosina. Rytmimusiikin opiskelijoiden suhteellinen osuus kaikista opiskelijoista on kuitenkin kasvanut ja klassisen musiikin opiskelijoiden osuus pienentynyt merkittävästi vuosituhannen alun jälkeen; syksyllä 2001 aloittaneista oli klassisen musiikin opiskelijoita 45 ja rytmimusiikin opiskelijoita 53 prosenttia toisen asteen opiskelijoista. Kirkkomusiikin opiskelijat tilastoitiin tuolloin klassiseen musiikkiin (OPM 2002, 63).

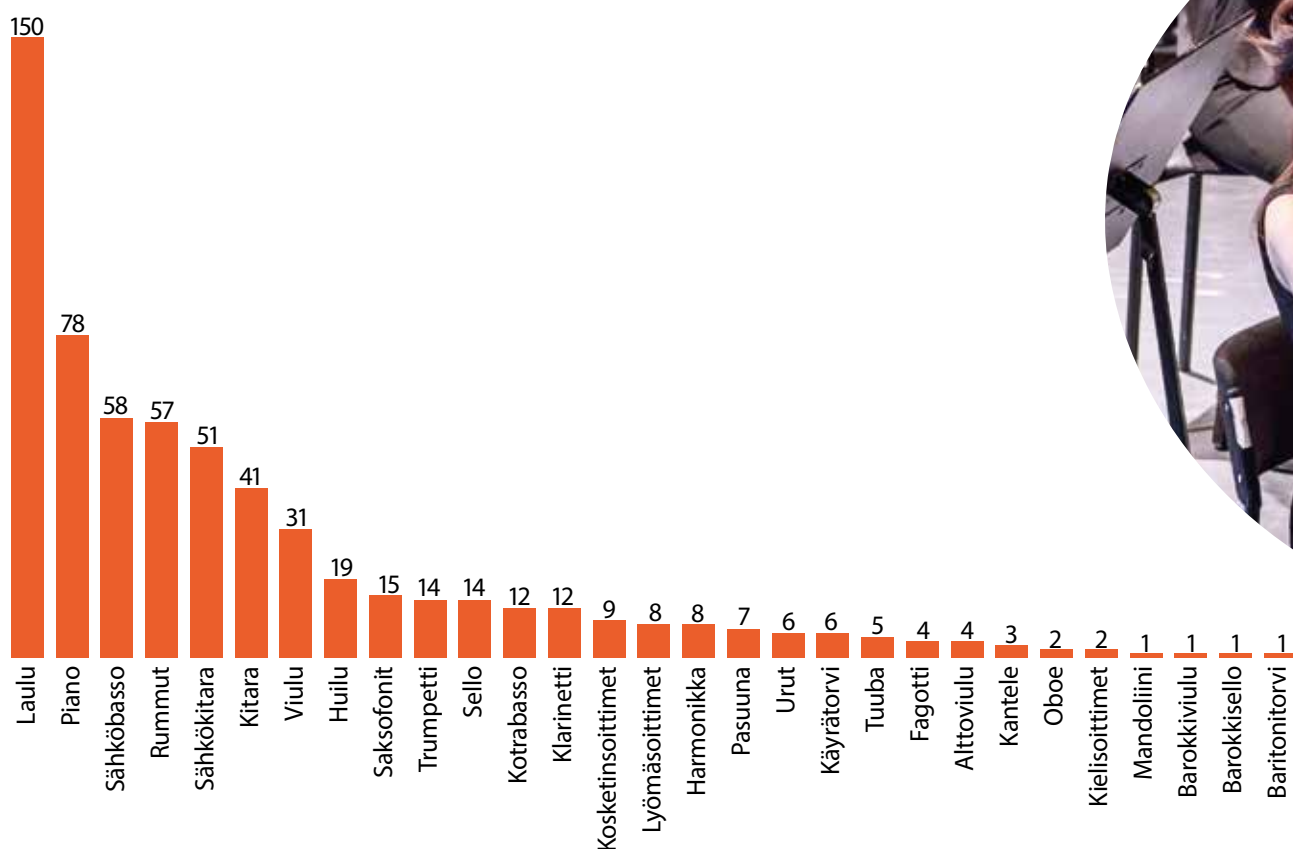
Kuvio 11. Pääasiallinen musiikillinen suuntautuneisuus (n= 632)

5.2.2 Instrumenttijakauma

Vastaajilta kysyttiin osaamisalan ja suuntautumisen lisäksi myös pääinstrumenttia, jotta eri instrumenttien koulutusvolyymeistä saataisiin lisätietoa. Vastaajista suurin osa, 24 prosenttia, oli laulajia. Pianisteja oli 12 prosenttia ja sekä sähköbasisteja että rumpaleja yhdeksän prosenttia vastaajista. Yleisimpien instrumenttien osalta ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina. Pitkään jatkunut laulajien määrän kasvu on tosin taittunut, ja laulajia on kolme prosenttiyksikköä viiden vuoden takaisesta vähemmän.

Kuvio 12. Vastaajien pääinstrumenttijakauma (n=620)

Klassiseen musiikkiin suuntautuneista 21 prosenttia oli laulajia, 20 prosenttia pianisteja, 12 prosenttia viulisteja, kahdeksan prosenttia huilisteja ja seitsemän prosenttia sellistejä. Jousisoittajia oli kaikkiaan 22 prosenttia vastaajista, puhallinsoittajia 27 prosenttia ja orkesterisoittajia 52 prosenttia vastaajista. Viiden vuoden takaisen selvityksen tilastoihin verrattaessa kehitys on ollut varsin positiivista erityisesti orkesterisoitinten näkökulmasta. Puhallinsoittajien määrä on lisääntynyt kuusi prosenttiyksikköä, ja orkesterisoittajia on kaikkiaan reilut viisi prosenttiyksikköä enemmän kuin viisi vuotta sitten. Klassisten laulajien määrä puolestaan on vähentynyt kolme prosenttiyksikköä. (Purma 2012, 25.)

Rytmimusiikkiin suuntautuneissa oli niin ikään eniten laulajia, 25 prosenttia, mutta heidänkin suhteellinen osuutensa pieneni viiden vuoden takaisesta peräti seitsemän prosenttiyksikköä. Sähköbasisteja oli 17, sähkökitaristeja 15 ja rumpaleita ja kosketinsoittajia molempia 13 prosenttia vastaajista. Näiden neljän bändisoittimen osuus on siten yhteensä 58 prosenttia vastaajista, kun se viisi vuotta sitten oli 10 prosenttiyksikköä vähemmän. (Purma 2012, 25.)

5.2.3 Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset

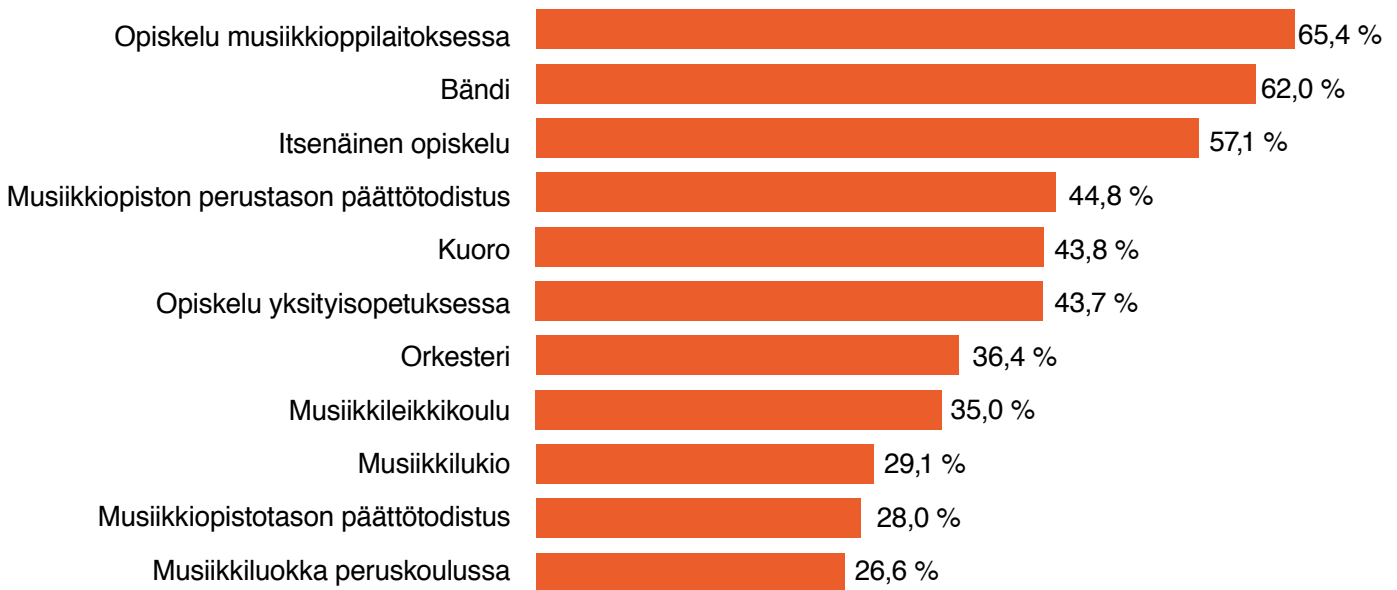
Vastaajilta kysyttiin ammatillista koulutusta edeltävää musiikin harrastustaustaa, ja heitä pyydettiin merkitsemään kaikki omalla kohdallaan toteutuneet harrastustoiminnan muodot (kuvio 13). Suurin osa kyselyyn vastanneista oli harrastanut musiikkia pitkään ja monipuolisesti ennen ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen siirtymistä. Yli kolmannes aloitti opintiansä jo musiikkileikkikoulussa ja neljännes oli suorittanut oppivelvollisuutensa musiikkiluokalla. Musiikkilukion käyneitä oli lähes 30 prosenttia vastaajista. Klassiseen musiikkiin suuntautuneissa oli enemmän musiikkileikkikoulun ja musiikkiluokan käyneitä kuin rytmimusiikkiin suuntautuneissa, mutta musiikkilukion käyneiden suhteellisissa osuuksissa ei ollut musiikinlajikohtaisia eroja.

Musiikin taiteen perusopetukseen eli tavoitteelliseen, tasolta toiselle etenevään opetukseen oli osallistunut yli 65 prosenttia vastaajista. Musiikkiopiston perustason päättötodistus oli suoritettuna 45 prosentilla ja musiikkiopistotason päättötodistus 28 prosentilla. Musiikin taiteen perusopetukseen oli osallistunut 78 prosenttia klassiseen musiikkiin suuntautuneista ja 58 prosenttia rytmimusiikkiin suuntautuneista vastaajista.

Vastaajilla oli vahvaa taustaa myös yhteismusisoinnin saralla. Rytmimusiikkiin suuntautuneista 80 prosenttia oli soittanut bändissä ennen ammatillisia opintoja. Kuorossa oli laulanut 35 ja orkesterissa soittanut 27 prosenttia vastaajista. Klassiseen musiikkiin suuntautuneista 58 prosentilla oli kuoro- ja 54 prosentilla orkesteritaustaa. Bändissäkin oli soittanut joka kolmas klassiseen musiikkiin suuntautunut. Opiskelijat näyttävät siten musisoivan usein myös ”väärän” genren parissa, mikä kertoo heidän monipuolisuudestaan; monet opiskelijat taitavat useamman musiikinlajin estetiikan.

Osaamisalakohtaisessa tarkastelussa nähdään, että musiikkialan ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla on osaamisalasta riippumatta erittäin vahva ja monipuolinen musiikillinen harrastustausta. Harrastuneisuuden laajuus kertoo suomalaisen musiikkikoulutusjärjestelmän hyvästä saatavuudesta, toimivuudesta ja alueellisesta kattavuudesta.

Kuvio 13. Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset (n=632)

5.2.4 Ammatillinen koulutustausta

Musiikkialan perustutkintokoulutus on toisen asteen koulutusta. Koulutukseen pääsy edellyttää peruskoulun päättötodistusta, mutta suurin osa opiskelijoista on suorittanut myös lukion oppimäärän; opiskelupaikan saamiseen tarvitaan vahvaa osaamista, jota on vain harvalla peruskoulun juuri päättäneellä.

Noin 10 prosentilla kyselyyn vastanneista oli myös jonkinlainen aiempi ammatillisesti suuntautunut tutkinto. Suurin osa aiemman tutkinnon suorittaneista oli alan vaihtajia ja eniten heidän joukossaan oli merkonomeja ja muun taidealan tutkinnon suorittaneita kuten artesaaneja. Korkea-asteen tutkinnon ennen musiikkialan ammatillisia opintoja suorittaneita oli 19 eli noin kolme prosenttia vastaajista. Heidän joukostaan erottuivat kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinnon suorittaneet, joita oli useampia. Heille musiikkialan opinnot saattavat tarjota opettajan työhön työllistymistä helpottavaa lisäosaamista. Musiikkialan korkeakoulututkinnon ennen ammatillista koulutusta suorittaneet tulivat toiselle asteelle hakemaan lisää musiikkialan osaamista. Musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden muuta tutkintoon johtavaa koulutusta käsitellään tarkemmin luvussa 6.5.

5.2.5 Ammatillisia opintoja edeltävä alan työkokemus ja opiskeluaikainen työssäkäynti

Kaikista vastanneista lähes puolella oli ammatillisia opintoja edeltävää musiikkialan työkokemusta, ja määrä on hieman lisääntynyt viiden vuoden takaisista luvuista (45 %). Muusikon, musiikkiteknologin tai pianovirtittäjän tehtävissä oli toiminut 35 prosenttia ja opetustehtävissä 15 prosenttia vastaajista. 11 prosentilla oli taustallaan keikkamuusikon töitä. Osaamisalojen välillä ei ollut mainittavia eroja, mutta musiikkialan suuntautumisen mukaisessa tarkastelussa erot olivat merkittävät: klassiseen musiikkiin suuntautuneista työkokemusta oli 35:llä ja rytmimusiikkiin

suuntautuneista 56 prosentilla vastaajista. Myös sukupuolten välinen ero opiskelua edeltävässä työssäkäynnissä oli suuri: miehistä 56 prosentilla oli alan työkokemusta, kun naisten prosenttiluku oli ainoastaan 40. Sukupuolten välinen ero tulee kuitenkin musiikinlajin mukana.

Nuorten koulutuksessa olleista 68 prosenttia oli työskennellyt ennen musiikkialan opintoja alle vuoden ja 22 prosenttia yhdestä kolmeen vuotta. Aikuisten näyttötutkinnon suorittaneista reilut 20 prosenttia oli työskennellyt alalla vähintään kuusi vuotta ennen opintoja. Alle vuoden työkokemus oli kuitenkin peräti 48 prosentilla näyttötutkinnon suorittaneista.

Opintojen aikainen työssäkäynti on tavallista, mutta moni opiskelija joutuu paikkaamaan toimeentuloaan muulla kuin omalla alallaan ainakin opintojen alussa. Tähänkin kyselyyn vastaajista suurin osa oli tehnyt jonkinlaista työtä musiikkialan perustutkinto-opintojensa ohella. Musiikkialan töihin oli päässyt 82 prosenttia vastaajista, ja 70 prosenttia kertoi keikkailevansa jokseenkin säännöllisesti. Keikkojen määrissä oli vastaajittain suuria vaihteluita, mutta tyypillisimmillään niitä oli yhdestä kuuteen kuukaudessa. Loma-aikoina oman alansa töihin oli päässyt 35 ja muun alan töihin 41 prosenttia vastaajista. Säännöllistä osa-aikatyötä musiikkialalla teki 12 ja muulla alalla 17 prosenttia vastaajista. Musiikkialan yritystoimintaa pyörittä opintojensa ohella kahdeksan prosenttia vastaajista.

5.2.6 Muu tutkintoon johtava koulutus

Tutkimukseen osallistuneet olivat suorittaneet musiikkialan perustutkinnon vuosina 2011—2016, joten osa heistä oli kyselyhetkeen mennessä ehtinyt suorittaa myös muita tutkintoja. 14 prosenttia kertoi suorittaneensa kyselyn kohteena olleen musiikkialan perustutkinnon lisäksi jonkin muun musiikkialan tutkinnon (taulukko 8). Muun musiikkialan tutkinnon suorittaneista neljännes oli suorittanut toisen musiikkialan perustutkinnon, 28 prosenttia musiikkialan ammattikorkeakoulututkinnon ja 37 prosenttia ylemmän tai alemman yliopistotutkinnon. 23 prosenttia vastaajista kertoi suorittaneensa musiikkialan perustutkinnon lisäksi jonkin muun alan tutkinnon. Eniten oli suoritettu kasvatustieteen, tekniikan, talouden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tutkintoja. Opiskelupaikkoja koskeva kysymys ei ollut pakollinen, joten koulutusasteita ja opintoaloja koskevat tiedot ovat vain suuntaa antavia. Taulukon 8 summa on yli 100 prosenttia, koska vastaajat saivat valita kaikki kohdallaan toteutuneet vaihtoehdot.

Taulukko 8. Muut tutkintoon johtava koulutus (n=552)

	Musiikkiala	Muu ala
Suoritettut, VALMIIT opinnot	14 %	23 %
Käynnissä olevat opinnot	45 %	18 %
Kesken jääneitä opintoja	7 %	8 %
Suunnittelun opintoja	15 %	6 %

6 MUSIIKKIALAN PERUSTUTKINNON SUORITTANEIDEN SJOITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN JA JATKO-OPINTOIHIN

Musiikkialan perustutkinnon perusteiden mukaan musiikkiala sisältää musiikin esittämisen, säveltämisen, sovittamisen, opettamisen ja musiikin tallentamisen. Musiikkialan työtehtäviin kuuluvat edellisten lisäksi äänentoisto, ääni- ja äänitetuotanto, pianon ja flyygelin viritys, soitinhuolto, äänite-, laite- ja soitinmyynti, musiikkitapah- tumien järjestäminen sekä ohjelmavälityksen ja musiikin kustantamisen ja tuotteis- tamisen kaltaiset toiminnot. Myös mm. tutkimustoiminta ja musiikkiterapia kuuluvat musiikkitoimintaan, ja musiikin käytön erilaisten terveyst- ja hyvinvointipalvelujen työtehtävissä arvellaan tulevaisuudessa lisääntyvän. (Opetushallitus 2014, 123.)

Musiikkialan ammattilaiset työllistyvät monenlaisiin ja moninaiisiin tehtäviin, ja itsensä työllistäminen on hyvin tavallista. Alalla toimitaan usein ”ekosysteemissä” eli alueen musiikkikoulutuksen, musiikkialan ammattimaisten toimijoiden ja musiikkia hyödyntävien tahojen muodostamassa kokonaisuudessa, jonka kesken muodostuu toiminnallinen sidos ja rikastavaa vuorovaikutusta. Musiikkikoulutukselle tämä on tärkeä, laajempi alueellinen oppimisympäristö, joka määrittelee työelämävalmiuk- sien ja ammatillisen identiteetin muodostumista opiskeluaikana.

Musiikkialan koulutetut ovat harjaantuneet itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskente- lyyn, mikä onkin alalla menestymisen kannalta oleellista. Perinteisiä mm. oppilaitos- ten, orkestereiden ja teattereiden tarjoamia ”vakituksia” työpaikkoja on varsin vähän, ja suuri osa alan työstä tehdään muissa ympäristöissä. Elävä musiikki ja erityisesti va- paan kentän toimijat muodostavat suuren osan musiikkialan työelämästä. Musiikin käytölle eri yhteyksissä ei ole kattoa tai maksimia, musiikkiala ei saturoidu. Yleisöä kiinnostava tarjonta luo kysyntää ja toisaalta, kun joku artisti lopettaa uransa, häntä ei voi korvata toisella ”työntekijällä”. Vapaalla kentällä jokainen luo oman työnsä, tilansa ja paikkansa. Musiikkia käytetään paljon myös muilla toimialoilla kuten sosi- aali- ja terveydenhuollon tai teknologiateollisuuden tehtävissä, ja musiikkia pelialan yritykselle tai soittoääniä puhelinfirmalle tekeviä löytyi tämänkin tutkimuksen vas- taajista. Musiikkialan koulutettujen sijoittumisesta muille toimialoille ei kuitenkaan juuri löydy tutkimuksia.

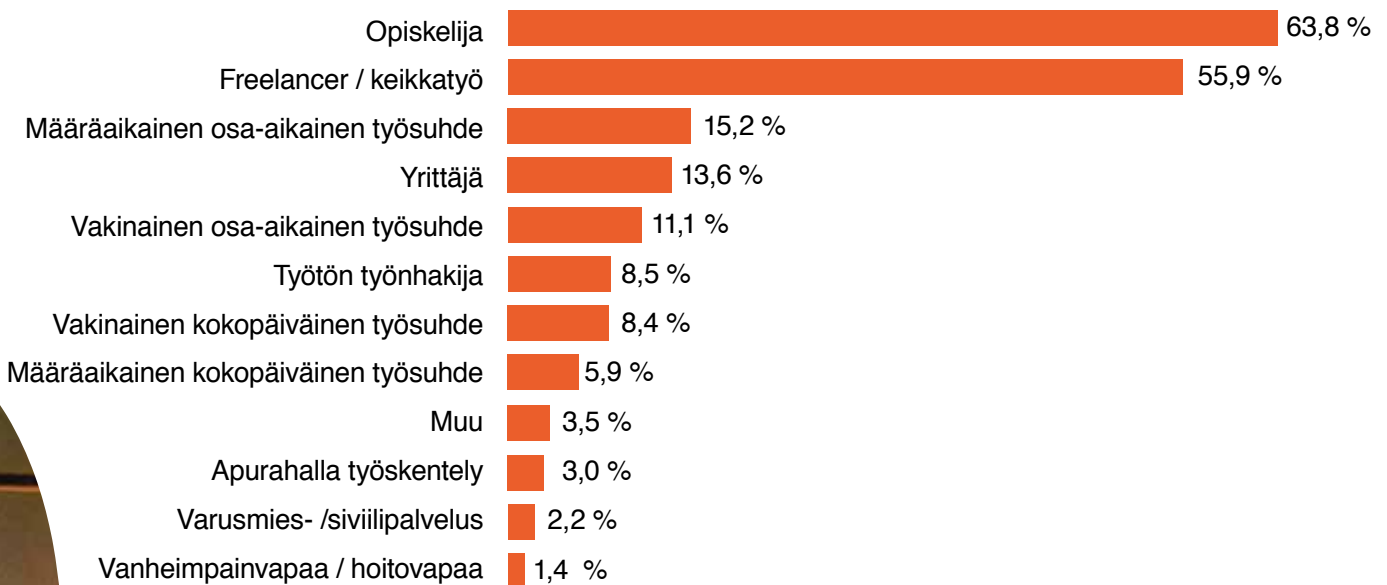
Taulukossa 6 kuvattiin koko työikäisen väestön pääasiallinen toiminta vuonna 2014. Koulutus- ja opintoalojen kaikkien koulutusasteiden työllisyyttä vertailtaessa havaittiin, että musiikkialan koulutettujen työllisyysaste oli korkeampi kuin kaikilla taidealoilla ja kaikilla aloilla yhteensä. Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden koh- dalla tilanne oli sama. Työttömyyttä vertailtaessa voitiin todeta, että musiikkialan luvut ovat hyvin lähellä kaikkien alojen keskimääräistä lukua. Luvut ovat kuitenkin jo muutaman vuoden takaa ja niissä on mukana hyvin eri ikäisiä, eri aikoina ja eri ope- tussuunnitelmien mukaan tutkinnon suorittaneita. Tilasto ei siten anna täysin oikeaa kuvaa musiikkialan työmarkkinoista ja eritoten viime vuosina alalle valmistuneiden tilanteesta.

6.1 Kyselyyn vastanneiden työtilanne

Musiikkialan ihmiset työskentelevät usein monissa erilaisissa tehtävissä. Vastaajia pyydettiinkin pääasiallisen toiminnan sijaan kirjaamaan kaikki omalla kohdallaan kyselyhetkellä toteutuvat vaihtoehdot (kuvio 14). Työtilannetta arvioitaessa on tärkeä huomioida, että 60–70 prosenttia musiikkialan perustutkinnon suorittaneista tavoittelee ensisijaisesti jatko-opintoihin ja vain alle viisi prosenttia työsuhteeseen pääsyä. Freelancerina työskentelyä tavoittelee 20–30 prosenttia tutkinnon suorittaneista. Nämä luvut käyvät ilmi Konservatorioliiton vuosittaisista kyselyistä. Työsuhteissa työskentelevien vähäinen määrä saattaa siten kertoa paitsi työnsaannin vaikeudesta myös tietoisesta valinnasta.

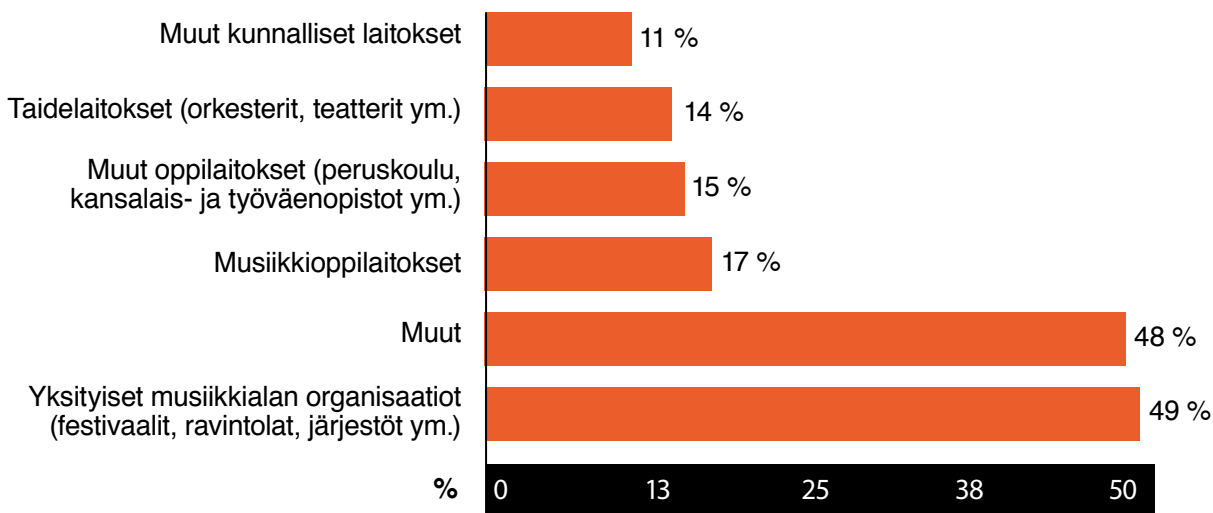
Kuvio 14. Vastaajien tämänhetkinen tilanne (n=632)

Kuviosta 14 erottuu kaksi suurta ryhmää, opiskelijat ja freelancerit. Opiskelijoita oli 64 prosenttia ja freelancereita 56 prosenttia vastaajista. Samat ryhmät hallitsivat tilastoja myös viiden vuoden takaisessa selvityksessä, mutta silloin järjestys oli toinen; freelancereita oli 60 ja opiskelijoita 58 prosenttia vastaajista. Merkittävin muutos viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna on työsuhteissa työskentelevien väheneminen. Vakituksessa kokoaikaisessa työsuhdeissa työskenteli ainoastaan runsaat kahdeksan prosenttia vastaajista, kun määrä oli viisi vuotta sitten 14 prosenttia. Määräaikaisissa kokoaikaisissa työsuhdeissa työskentelevien määrä on laskenut seitsemästä kuuteen prosenttiin ja osa-aikaisissa työsuhdeissa työskentelevien määrä reilusta 30 prosentista 26 prosenttiin. Yrittäjien määrä on puolestaan lisääntynyt runsaan prosenttiyksikön verran lähes 14 prosenttiin. Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut viiden vuoden takaisesta 6,8 prosentista 8,5 prosenttiin.

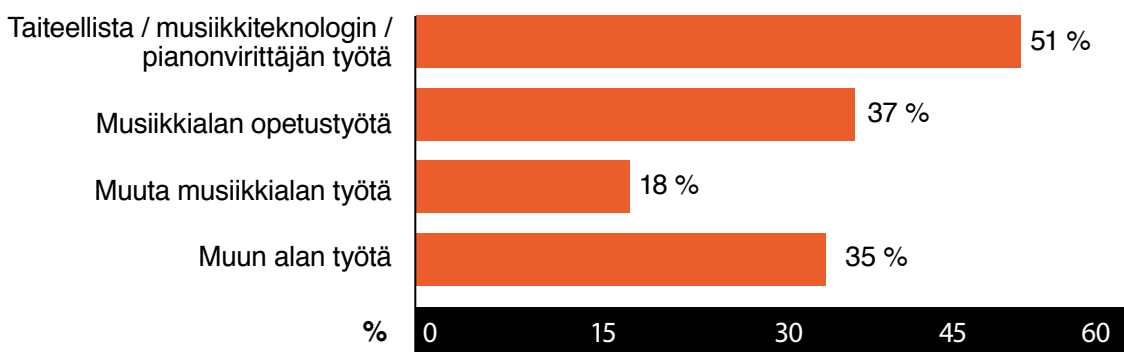
Vastaajien pääasiallisia työnantajia tai toimeksiantajia kartoitettaessa kävi ilmi, että perinteisissä työpaikoissa kuten musiikkioppilaitoksissa ja orkestereissa työskenteleviä oli aiempaa vähemmän (kuvio 15). Taidelaitoksissa työskenteli 14, muissa oppilaitoksissa 15 ja musiikkioppilaitoksissa 17 prosenttia vastaajista. Musiikkioppilaitoksissa työskentelevien määrä on vähentynyt viiden vuoden takaisesta eniten, yhdeksän prosenttiyksikköä. Muiden työnantajatahojen osalta lasku on kahdesta kolmeen prosenttiyksikköä. Eniten työtä oli tarjolla yksityisissä musiikkialan organisaatioissa ja muissa, joista suurempina ryhminä erottuivat yksityisyrietykset ja -henkilöt, seurakunnat ja hoiva-alan yritykset.

Kuvio 15. Vastaajien pääasialliset työnantajat / toimeksiantajat (n=448)

Työnantajatahojen lisäksi kartoitettiin vastaajien työtehtäviä. Vastaajia pyydettiin jälleen merkitsemään kaikki omalla kohdallaan toteutuvat vaihtoehdot, joten vastausmäärä on yli 100 prosenttia. Musiikkialan perustutkintokoulutustaan vastaavaa työtä teki noin puolet vastaajista, ja musiikkialan opetustyötä 37 prosenttia vastaajista. Muuta musiikkialan työtä teki 18 prosenttia vastaajista. Tarkennetuissa vastauksissa kävi ilmi, että muu työ on useimmiten keikkailua. Muulla kuin musiikkialalla työskenteli yli kolmannes vastaajista.

Kuvio 16. Työtehtävien laatu (n=408)

Kaikista vastaajista kymmenen prosenttia kertoi työskennelleensä musiikkialan perustutkintokoulutuksen jälkeen myös ulkomailla. Eniten työtä tehtiin muissa Pohjoismaissa, Baltiassa ja Keski-Euroopassa, mutta muutama vastaaja oli työskennellyt myös Yhdysvalloissa, Afrikassa, Aasiassa ja Etelä-Amerikassa. Työtehtävät olivat pääosin pistokeikkoja tai festivaalikeikkoja, kiertueita ja yritysten yksityistilaisuuksia, mutta moni kertoi ulkomailla keikkailun olevan säännöllistä tai ainakin silloin tällöin toistuvaa.

6.2 Kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevät

Joko vakituudessa tai määräaikaisessa kokoaikaisessa työsuhteessa työskenteleviä oli 14 prosenttia vastaajista ja heistä 42 prosenttia ilmoitti toimivansa myös freelancerina, 10 prosenttia harjoittavansa yritystoimintaa ja 10 prosenttia opiskelevansa. Musiikkialan työtehtävissä ilmoitti työskentelevänsä noin 60 prosenttia ja muun alan tehtävissä noin 65 prosenttia kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevistä. Uudella maalla asuvia oli 39 prosenttia, eli jokseenkin saman verran kuin koko tutkimusjoukossa. Kokoaikaiset työsuhteet eivät siten näyttäisi kasautuvan pääkaupunkiseudulle.

Kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevissä oli koko tutkimusjoukkoa enemmän musiikkitekologeja (22 %), rytmimusiikkiin suuntautuneita (71 %) ja aikuisten näyttötutkinnon suorittaneita (16 %). Harrastustaustoiltaan ja opiskelua edeltävän työkokemuksen osalta kokoaikaiset vastasivat koko tutkimusjoukkoa, mutta heistä 25 prosentilla oli ennen musiikkialan perustutkintokoulutusta hankittua tutkintoon johtavaa koulutusta. Koko tutkimusjoukossa vastaava luku oli 10 prosenttia.

Kokoaikaisissa tehtävissä työskentelevillä oli myös muuta, musiikkialan perustutkinnon kanssa yhtäaikaisesti tai sen jälkeen suoritettua tutkintoon johtavaa koulutusta enemmän kuin koko tutkimusjoukolla (taulukko 9). Muun alan tutkinnon oli suorittanut 37 prosenttia kokoaikaisista, kun koko tutkimusjoukon lukema oli 23 prosenttia.

Taulukko 9. Kokoaikaisissa työtehtävissä olevien muu tutkintoon johtava koulutus (n=89)

	Musiikkiala	Muu ala
Suoritetut, VALMIIT opinnot	11 %	37 %
Käynnissä olevat opinnot	9 %	12 %
Kesken jääneitä opintoja	7 %	6 %
Suunnittelun opintoja	10 %	12 %

Työtehtäviä tarkemmin tarkastellessa käy ilmi, että kaksi kolmesta kokoaikaisesta työsuhteesta on muun alan työtä. Kokoaikaisen työn saa siis varmimmin ryhtymällä muulle kuin freelance-luonteiselle alalle. Toisaalta on hyvä muistaa, että vain harva musiikkialan perustutkinnon suorittanut edes tähtää opintojen päätyttyä työsuhteeseen.

6.3 Osa-aikaisessa työsuhteessa työskentelevät

Osa-aikaisessa työsuhteessa ilmoitti työskentelevänsä noin neljännes vastaajista ja heistä 94 prosenttia oli musiikin osaamisalalta valmistuneita. Naisten osuus osa-aikaisista oli 53 ja miesten 47 prosenttia. Rytmimusiikkiin suuntautuneita oli 57, klassiseen musiikkiin 38, kansanmusiikkiin neljä ja kirkkomusiikkiin suuntautuneita yksi prosentti, joten osa-aikaiset vastasivat musiikillisen suuntautumisen suhteen melko tarkasti koko tutkimusjoukkoa. Myöskään musiikkiopintoja edeltävän koulutuksen ja työkokemuksen osalta ei löytynyt merkittävää eroa koko tutkimusjoukkoon. Sen sijaan osa-aikaisilla oli muita enemmän valmiita suoritettuja musiikkialan tutkintoja (taulukko 10). Osa-aikaisuutta selittää kuitenkin parhaiten, että 68 prosenttia vastaajista ilmoitti myös opiskelevansa, 67 prosenttia tekevänsä työtä freelancerina ja 18 prosenttia toimivansa yrittäjänä. Osa-aikaisessa työsuhteessa työskentely on siis pikemminkin sivutoimi pääasiallisen toiminnan kuten opiskelun ohella. Osa-aikaisista yli puolet toimi musiikkialan opetustehtävissä, mikä korreloi muiden suoritettujen musiikkialan tutkintojen määrän kanssa; osa-aikaisilla oli muita useammin pedagogin pätevyys.

Taulukko 10. Osa-aikaisissa työtehtävissä olevien muu tutkintoon johtava koulutus (n=139)

	Musiikkiala	Muu ala
Suoritettut, VALMIIT opinnot	24 %	24 %
Käynnissä olevat opinnot	50 %	22 %
Kesken jääneitä opintoja	8 %	9 %
Suunnittelen opintoja	19 %	6 %

6.4 Freelancerit ja yrittäjät

Freelanceriksi ilmoittautui 56 prosenttia vastaajista ja heistä 70 prosenttia oli rytmimusiikkiin suuntautuneita; erilaisissa keikkatyötä tarjoavissa ravintoloissa ja klubeissa on enemmän kysyntää rytmimusiikille kuin esimerkiksi klassiselle musiikille. Enemmistö (60 %) vastaajista oli miehiä, mutta sukupuolten suhteelliset osuudet tulevat musiikinlajin mukana, ts. freelancereista suurin osa suuntautuu miesenemistöiseen rytmimusiikkiin. Freelancerina toimivien musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden suhteellinen osuus on pysynyt viime vuosina jokseenkin vakiona.

Kuten muut vastaajaryhmät, myös freelancerit toimivat yhtäaikaaisesti useassa eri roolissa: 63 prosenttia ilmoitti myös opiskelevansa, yli 30 prosenttia toimivansa osa-aikaisissa työsuhteissa ja 18 prosenttia harjoittavansa yritystoimintaa. Freelancereina toimivilla oli myös koko tutkimusjoukkoa enemmän muita musiikkialan suoritettuja tutkintoja sekä käynnissä olevia opintoja (taulukko 11).

Taulukko 11. Freelancereina toimivien muu tutkintoon johtava koulutus (n=353)

	Musiikkiala	Muu ala
Suoritetut, VALMIIT opinnot	18 %	22 %
Käynnissä olevat opinnot	56 %	16 %
Kesken jääneitä opintoja	9 %	10 %
Suunnittelen opintoja	19 %	5 %

Yritystoimintaa harjoittavia oli lähes 14 prosenttia tutkimusjoukosta. Heistä kaksi kolmannesta oli miehiä, 77 prosenttia rytmimusiikkiin suuntautuneita, 81 prosenttia muusikoita, 13 prosenttia musiikkiteknoologeja ja kuusi prosenttia pianovirittäjiä. Osaamisalakohtaisessa tarkastelussa nähdään, että muusikoista 12, musiikkiteknologeista 18 ja pianovirittäjistä 70 prosenttia harjoitti yritystoimintaa. Yrittäjistä 48 prosenttia asui Uudellamaalla, 12 prosenttia Varsinais-Suomessa ja 12 prosenttia Keski-Suomessa. Seuraavaksi eniten, alle viisi prosenttia, yrittäjiä asui Pirkanmaalla. Yritystoiminta on siis selkeästi keskittynyt kasvukeskuksiin.

Yrittäjät ovat freelancereiden tapaan jonkin verran koko tutkimusjoukkoa koulutempia eli muita musiikkialan tutkintoja oli 20:lla ja muun alan tutkintoja niin ikään 20 prosentilla yrittäjistä. Yli puolet yritystoimintaa harjoittavista kertoi myös opiskelevansa ja 73 prosenttia toimivansa freelancerina. 72 prosenttia yrittäjistä kertoi toimivansa koulutustaan vastaavissa tehtävissä muusikkona, musiikkiteknologina tai pianovirittäjänä. 50 prosenttia yrittäjistä toimi opetustehtävissä ja 30 prosenttia muissa musiikkialan tehtävissä.

80 prosentilla yrittäjistä oli toiminimi ja 11 prosentilla yhtiö. Mukana oli myös muutama osuuskunnassa toimiva tai laskutuspalveluita hyödyntävä toimija. 85 prosenttia vastaajista oli yksinyrittäjiä ja vain kaksi yrittäjää ilmoitti työllistävänsä yli kolme työntekijää. Yrittäjien liikevaihdon keskiarvo oli noin 25 000 euroa, mutta mukana oli monia 1000–10 000 euron liikevaihdon yrityksiä. Kolmen yrityksen liikevaihto nousi yli 100 000 euroon. Musiikkialan yritystoiminta on lisääntynyt merkittävästi 2000-luvulla. Vuosina 1999–2004 valmistuneista yrittäjiä oli 10 prosenttiyksikköä nykyistä vähemmän eli neljä prosenttia (Karhunen 2002, 41).

6.5 Opiskelijat

Yksi musiikkialan perustutkinnon keskeisistä tehtävistä on antaa opiskelijalle tarpeellisia tietoja ja taitoja jatko-opintoihin (Opetushallitus 2015, 13). Musiikkialalla opintojen jatkaminen on alan luonteen vuoksi hyvin tavallista, mikä näkyy myös tämän tutkimuksen vastauksista. 64 prosenttia vastaajista ilmoitti kyselyhetkellä opiskelevansa ja heistä 52 prosenttia oli naisia. Opiskelijoissa oli koko tutkimusjoukkoa hieman enemmän musiikkioppilaitostaustaisia, ja musiikkiopiston perustason päättötodistuksen oli suorittanut 55 ja musiikkiopistotason päättötodistuksen 33 prosenttia opiskelijoista.

Opiskelijoista 95 prosenttia oli valmistunut musiikin ja viisi prosenttia musiikkiteknologian osaamisalalta. Pianonviritäjiä ei opiskelijoissa ollut lainkaan. Musiikin osaamisalalta valmistuneista 68 prosenttia ja musiikkiteknologian osaamisalalta valmistuneista 36 prosenttia ilmoitti opiskelevansa. Opintojen jatkaminen on tavallisempaa klassiseen musiikkiin suuntautuneilla, joista 83 prosenttia kertoi opiskelevansa. Rytmimusiikkiin suuntautuneista opiskelijoita oli 53 prosenttia.

6.5.1 Opintojen jatkaminen musiikkialalla

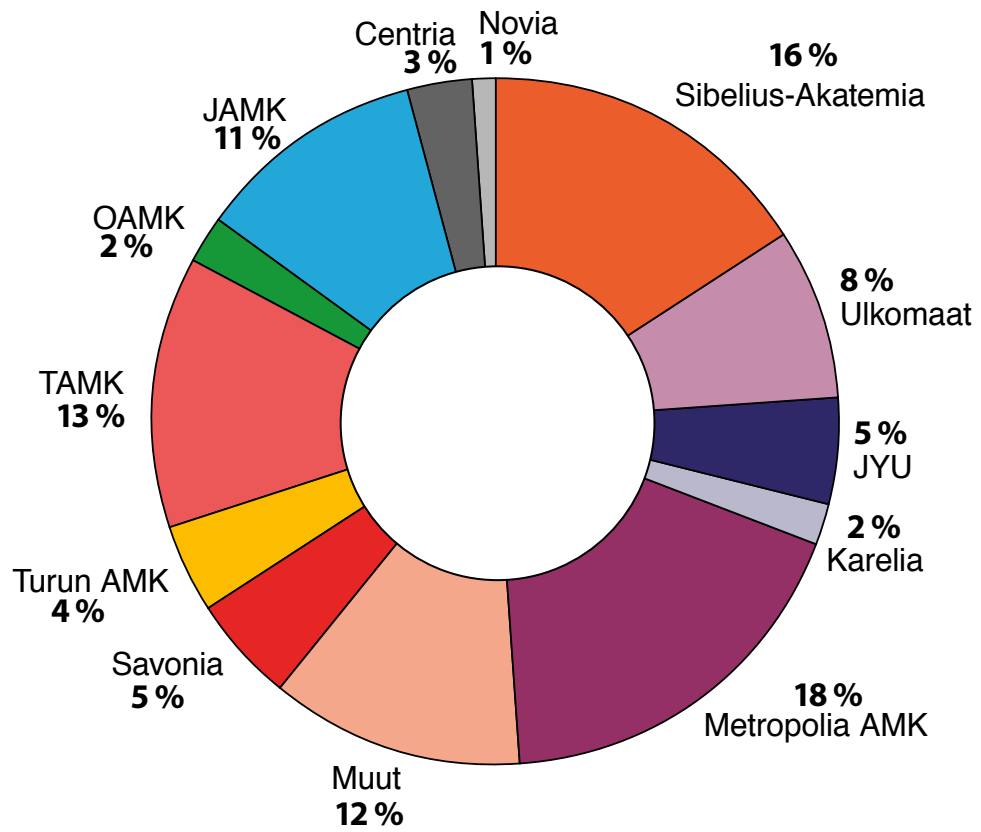
Yhä jatkuvia musiikkiopintoja kertoi harjoittavansa 43 prosenttia kaikista vastaajista. Opiskelijoista musiikkialan parissa jatkoi 73 prosenttia ja heistä 12 prosentilla oli jo suoritettuna musiikkialan ammatillisen perustutkinnon lisäksi jokin muu, esimerkiksi musiikin kandidaatin tai musiikkipedagogin (amk) tutkinto. Musiikin osaamisalan vastaajista 55 ja musiikkiteknologian osaamisalan vastaajista 22 prosenttia opiskeli kyselyhetkellä musiikkialaa. Klassiseen musiikkiin suuntautuneista musiikkialaa opiskeli 62 ja rytmimusiikkiin suuntautuneista 45 prosenttia.

Opiskelupaikkaa ja opintojen kohteena olevaa tutkintoa koskeva kysymys ei ollut pakollinen, joten siihen ei saatu vastauksia kaikilta opiskelijoilta. 268 opiskelijaa kuitenkin tarkensi vastaustaan ja heistä 18 prosenttia opiskeli Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja 16 prosenttia Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa. Paljon opiskeltiin myös Tampereen ja Jyväskylän ammattikorkeakouluissa. Ulkomailla opiskelevien määrä on lisääntynyt viiden vuoden takaisesta kahdesta prosentista kahdeksaan prosenttiin. Kuvion 17 muut-lohkossa on eniten ammattikorkeakouluissa opiskelevia, jotka eivät yksilöineet oppilaitostaan.

Kuvio 17. Musiikkialan jatko-opiskelijat oppilaitoksittain (n=268)

6.5.2 Opintojen jatkaminen muulla alalla

Opintojaan jollain muulla alalla kertoi jatkavansa 112 henkilöä eli 18 prosenttia kaikista vastaajista, joskin moni heistä opiskeli edelleen myös musiikkialaa. Muun alan käsite näyttää kuitenkin jääneen kyselyssä epäselväksi, koska joukkoon ilmoittautui esimerkiksi useita musiikkitieteen ja musiikkipedagogian opiskelijoita. Musiikkialan opiskelijoita oli vastauksiaan opintoalan suhteen tarkentaneiden muun alan opiskelijoiden joukossa yli kymmenen prosenttia.

Muiden alojen opiskelijoiden koulutusaloissa oli yllättävän vähän hajontaa. Yli 60 prosenttia opiskelijoista jakaantui neljälle alalle, ja eniten oli teknisen alan (21 %) opiskelijoita. Sosiaali- ja terveystieteiden alalle opiskeli 16, kasvatustieteitä 13 ja taide- ja kulttuurialalle (muita kuin musiikki) kymmenen prosenttia muiden alojen opiskelijoista. Valtaosa vastanneista opiskeli yliopistoissa, joista suosituimpia olivat Aalto-yliopisto sekä Helsingin, Itä-Suomen ja Turun yliopistot.

6.6 Työttömät työnhakijat

Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautui 8,5 prosenttia vastaajista. Määrä on kasvanut 1,7 prosenttiyksiköllä viiden vuoden takaisesta. Työttömistä työnhakijoista suurin osa, 63 prosenttia, toimi kuitenkin myös freelancerina, 19 prosenttia opiskeli ja 13 prosenttia työskenteli erilaisissa osa-aikaisissa työsuhteissa, joten heidät voitaneen lukea pikemminkin vajaan työttömiin kuin kokonaan työttömiin.

Työttömistä työnhakijoista oli miehiä 61 prosenttia, musiikin osaamisalalta valmistuneita 87 prosenttia ja rytmimusiikkiin suuntautuneita 81 prosenttia. Osaamisalakohteisessa tarkastelussa ei ollut työttömyyden suhteen merkittävää vaihtelua, mutta musiikillisen suuntautumisen mukaisessa tarkastelussa löytyi huomattaviakin eroja; klassiseen musiikkiin suuntautuneissa oli työttömiä työnhakijoita vain 3,5 prosenttia, kun rytmimusiikkiin suuntautuneissa heitä oli 11,4 prosenttia. Tämä selittyy osin sillä, että klassiseen musiikkiin suuntautuneet siirtyvät ammatillisen perustutkinnon suoritettuaan rytmimusiikkiin suuntautuneita useammin jatko-opintojen pariin. Rytmimusiikkiin suuntautuneiden korkeampi työttömyys selittää samalla myös miesten korkeampia työttömyyslukuja; rytmimusiikkiin suuntautuneista kaksi kolmannesta on miehiä. Kansanmusiikkiin suuntautuneiden työttömyys oli muun tutkimusjoukon tasolla. Kirkkomuusikoissa ei ollut yhtään työtöntä työnhakijaa, mutta viiden vastaajan joukosta ei voida tehdä tilastollisia johtopäätöksiä.

Työttömien työnhakijoiden koulutus- ja harrastustaustoissa oli melko paljon eroa koko tutkimusjoukkoon vertailtaessa. 57 prosenttia työttömistä työnhakijoista oli suorittanut lukion oppimäärän, kun koko tutkimusjoukosta lukion suorittaneiden osuus oli 70 prosenttia. Musiikkioppilaitoksessa opiskelleita oli 48 prosenttia, 17 prosenttiyksikköä koko tutkimusjoukkoa vähemmän. Musiikkileikkikoulun, peruskoulun musiikkiluokan ja musiikkilukion käyneitä oli työttömissä työnhakijoissa niin ikään huomattavan paljon vähemmän kuin koko tutkimusjoukossa.

Taustojen vaikutusta työttömyyteen on vaikea arvioida, mutta valmistumisvuoden merkityksestä on vankkaa näyttöä. Konservatorioliiton vuosittaiset kyselyt ovat osoittaneet, että valmistuneiden työttömyysaste on korkeimmillaan valmistumisen jälkeisenä syksynä. Kahden vuoden kuluttua työttömyys on jo huomattavan vähäistä, muutaman prosentin luokkaa. Tämän tutkimuksen työttömistä työnhakijoista 37 prosenttia oli valmistunut vuonna 2016, joten työttömyys on heistä monelle välivaihe ennen jatko-opintoihin siirtymistä. Myös asuinpaikalla näyttäisi olevan ainakin jonkin verran vaikutusta työttömyyteen; työttömistä asui Uudellamaalla vain 24 prosenttia, kun koko tutkimusjoukosta Uudellamaalla asuvien osuus oli 38 prosenttia. 20 prosenttia työttömistä asui Pohjois-Pohjanmaalla ja 13 prosenttia Keski-Suomessa. Positiivinen sijoittuminen on huomattavan paljon helpompaa alueilla, joissa on paljon opiskelupaikkoja ja työllistymismahdollisuuksia; Uudellamaalla asuvista vain 5,6 prosenttia oli työttömiä työnhakijoita. Aiheellisesti voidaan myös kysyä, selittääkö asuinpaikka työttömyyden lisäksi työttömien muita vähäisempää koulutus- ja harrastustaustaa.

6.7 Työllistymisvaikeudet

33 prosenttia kyselyyn vastanneista ei ollut kokenut ammatillisen perustutkintokoulutuksen jälkeen lainkaan työttömyyttä ja 17 prosenttia vastaajista oli ollut työttömänä vain satunnaisia ja lyhyitä jaksoja. 16 prosentilla työttömyysjaksot ajoituivat oppilaitosten kesäloma-aikoihin. Yhdestä pidemmästä työttömyysjaksosta raportoi 12 prosenttia ja useammasta pitkästä työttömyysjaksosta 6 prosenttia vastaajista. Vajaatyöllisyydestä oli kärsinyt 16 prosenttia vastaajista.

Vastaajilta kysyttiin myös tarkemmin heidän kohtaamistaan työllistymisvaikeuksista. 24 prosenttia ei ollut kokenut ammatillisen perustutkintokoulutuksensa jälkeen lainkaan työllistymisvaikeuksia ja 39 prosenttia vastaajista siirtyi suoraan jatko-opintojen pariin. Erilaisia työllistymisvaikeuksia oli kuitenkin ollut monilla. Erityisesti valmistumisen jälkeinen aika oli ollut monille vaikeaa ja työttömänä oli ollut tuolloin 24 prosenttia vastaajista. Koulutusta vastaavan työn puutteesta raportoi 27 ja kokopäivätyön puutteesta 23 prosenttia vastaajista.

Vakituisen ja oman alan (vakituisen työn) saamisen vaikeudet nousivat esille myös viisi vuotta sitten valmistuneessa selvityksessä, mutta vaikeuksista kärsineitä näyttäisi olevan nyt jonkin verran aiempaa enemmän. Jonkinlaista työtä löytyy, mutta sen määrä on riittämätön ja palkka vaatimaton. Työn tuoman toimeentulon riittämättömyydestä kertoi 29 prosenttia vastaajista.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan eri tekijöiden merkitystä työllistymisvaikeuksiinsa. Suurin osa vastaajista piti huonoa työllisyystilannetta ja kovaa kilpailua keskeisinä työllistymistä vaikeuttavina tekijöinä. Noin kolmannes vastaajista katsoi, että asuinpaikkakunta ja puutteellinen työkokemus ovat merkittäviä työllistymisen vaikeuttajia. Muissa syissä nousi esille erityisesti verkostojen puute. Puutteelliset työnhakutaidot, puutteellinen ammattiosaaminen tai sukupuoli eivät olleet vastaajien mielestä useinkaan työllistymisvaikeuksien taustalla.

Taulukko 12. Vastaajien arvioita työllistymisvaikeuksiensa syistä (n=345)

	Erittäin suuri	Melko suuri	Kohtalainen	Vähäinen	Ei vaikutusta
Huono työllisyystilanne	37 %	35 %	15	5 %	5 %
Kilpailu työmarkkinoilla	30 %	35 %	22	7 %	5 %
Asuinpaikkakunta	14 %	18 %	25 %	17 %	22 %
Työkokemuksen puuttuminen	12 %	17 %	22 %	24 %	22 %
Huono tiedonkulku vapaista työpaikoista	10 %	6 %	21 %	21 %	18 %
Väärä koulutus	9 %	12 %	19 %	17 %	38 %
Muita syitä	7 %	3 %	1 %	1 %	4 %
Puutteelliset työnhakutaidot	5 %	12 %	22 %	30 %	27 %
Puutteellinen ammattiosaaminen	5 %	9 %	21 %	29 %	32 %
Sukupuoli	1 %	3 %	7 %	17 %	7 %

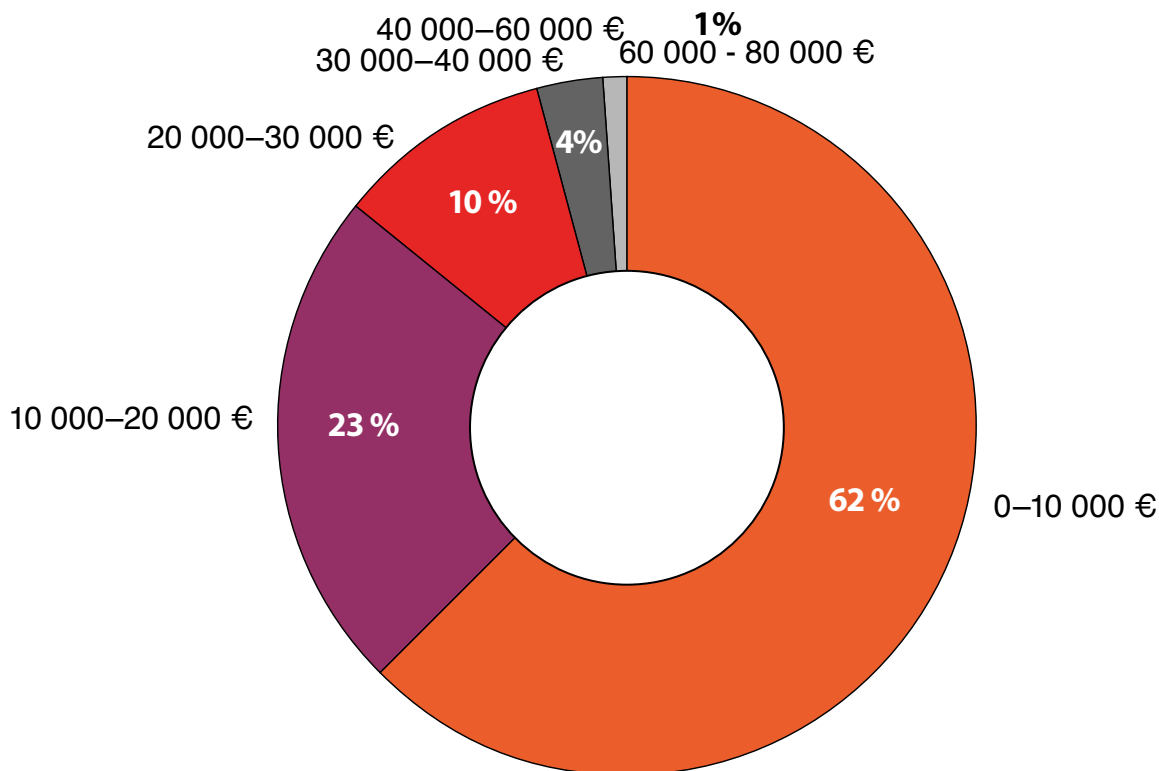
7 TOIMEENTULO

Vastaajilta kysyttiin bruttovuosiansioita sekä pääasiallisen toimeentulon lähdettä. Ansiot luokiteltiin ryhmiin vastaamisen helpottamiseksi. Lisäksi kysyttiin tulonmuodostusta eli vastaajia pyydettiin merkitsemään kaikki tulonlähteensä.

Kaikista vastaajista 62 prosenttia kertoi ansaitsevansa alle 10 000 euroa vuodessa, mikä selittyy opiskelijoiden suurella määrällä; opiskelijoita oli 64 prosenttia vastaajista. 10 000–20 000 euroa ansaitsi 23 prosenttia, 20 000–30 000 euroa 10 prosenttia ja 30 000–40 000 euroa neljä prosenttia vastaajista. Yli 40 000 euron vuosiansioihin ylsi yksi prosentti vastaajista. (Kuvio 18.) Vastaajien ansiot ovat hieman laskeneet viiden vuoden takaisesta, jolloin erityisesti 20 000–40 000 euroa ansaitsevia oli enemmän (Purma 2012, 37). Hyvin monet vastaajat kertoivat, että keikkajärjestäjien maksuhalukkuus on huono; töitä on tarjolla, mutta asianmukaista palkkaa ei oltaisi valmiita maksamaan. Tällaista ilmiötä ei ollut havaittavissa viisi vuotta sitten tehdyssä selvityksessä.

Kuvio 18. Vastaajien bruttovuosiansiot (n=632)

Kokoaikaista työtä tekevistä 43 prosenttia ansaitsi vuodessa 20 000–30 000 euroa ja 22 prosenttia 30 000–40 000 euroa. Osa-aikaisista 38 prosenttia ansaitsi 10 000–20 000 euroa ja kahdeksan prosenttia 20 000–30 000 euroa vuodessa. Freelancerien tulotasoa oli hieman opiskelijoita korkeampi; pienimmässä tuloluokassa oli heistä 58 prosenttia ja opiskelijoista 74 prosenttia. 30 prosenttia freelancereista ja 21 prosenttia opiskelijoista ansaitsi 10 000–20 000 euroa vuodessa. Yrittäjien vuosiansiot olivat huomattavasti korkeammat kuin koko tutkimusjoukon ansiot, mutta pienemmät kuin kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevillä. 35 prosenttia yrittäjistä oli alimmassa tuloluokassa, 41 prosenttia seuraavassa ja 16 prosenttia yrittäjistä ansaitsi vuodessa 20 000–30 000 euroa. Kuusi prosenttia yrittäjistä ylsi 30 000–40 000 euron ja kaksi prosenttia 40 000–60 000 euron vuosituloihin.

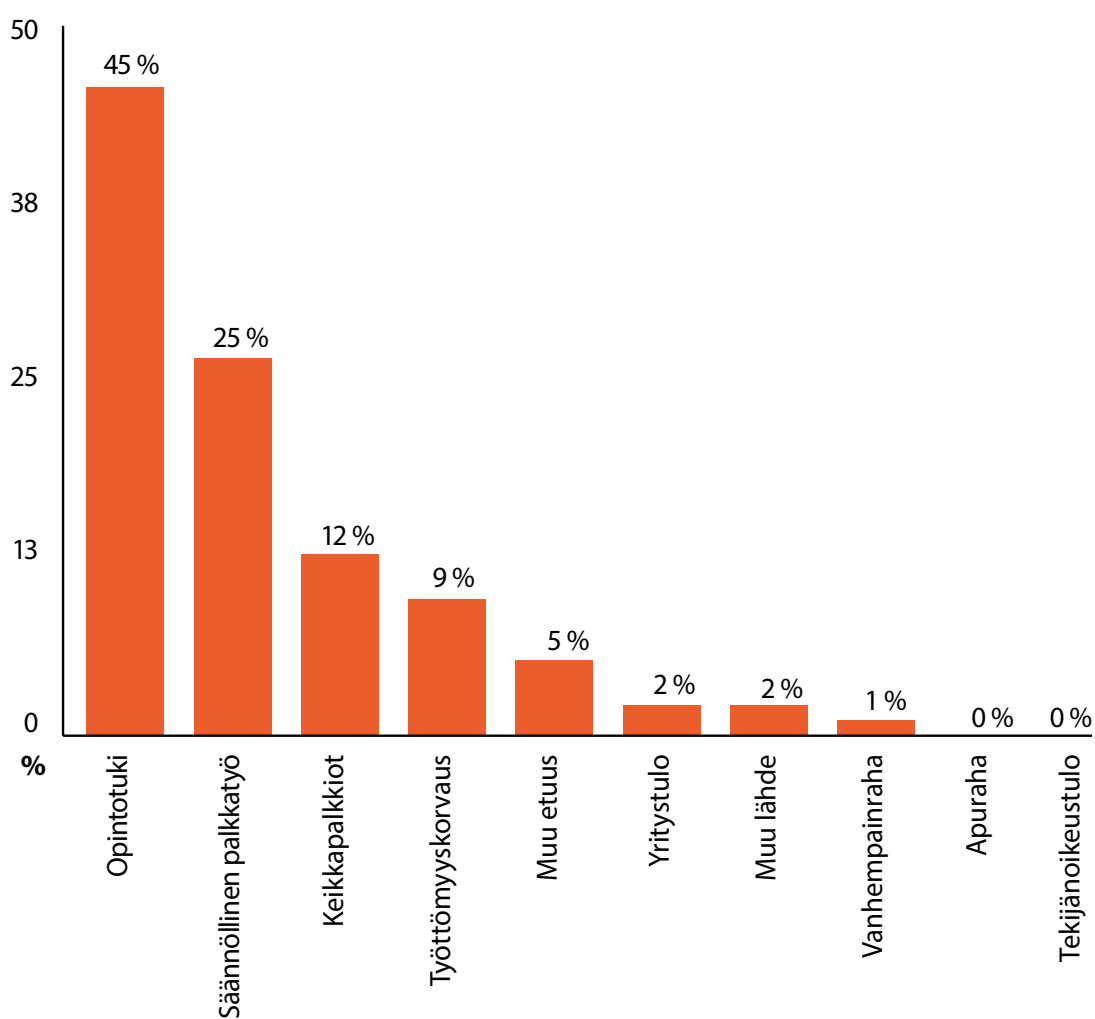

Osaamisala- ja musiikinlajikohtaisessa tarkastelussa löytyi ansiotaseroja. Kun huomioidaan opiskelijoiden suhteelliset osuudet kussakin vastaajaryhmässä, voidaan tuloerojen kuitenkin tulkita aiheutuvan pikemminkin henkilön taloudellisen toiminnan laadusta kuin musiikillisesta profilista. Sama havainto koskee myös sukupuolten välisiä tuloeroja.

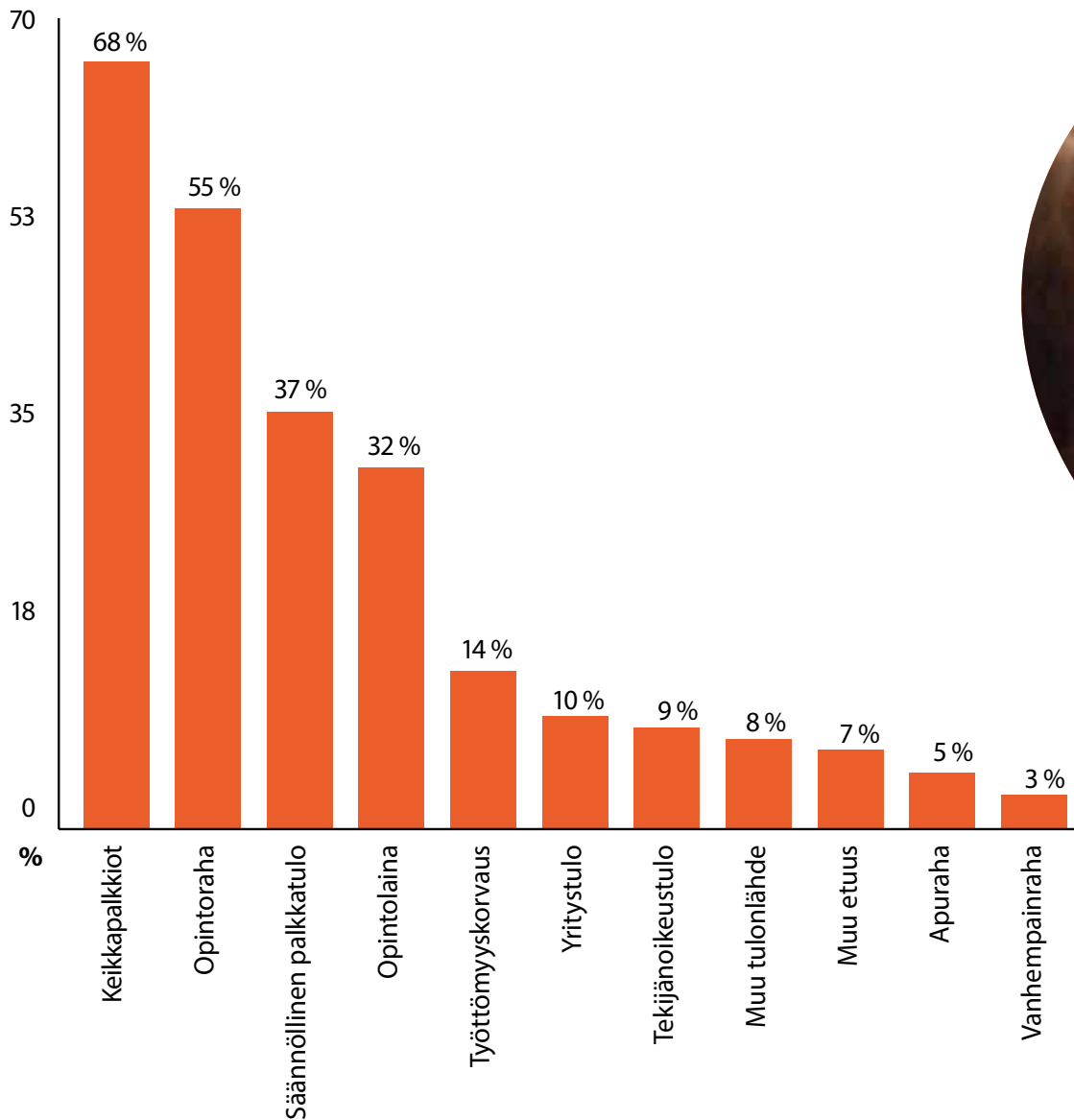
43 prosenttia vastaajista ilmoitti opintotuen pääsiallisen toimeentulonsa lähteeksi. Säännöllisen palkkatulon varassa eli neljännes ja keikkapalkkioista pääsiallisen toimeentulonsa sai 12 prosenttia vastaajista. Yritystulolla eli vain pari prosenttia vastaajista. (Taulukko 19.) Luvut eivät ole yllätys, ellei sellaisena pidetä opintotuen varassa elävien verrattain pientä osuutta suhteessa opiskelijamäärään.

Kuvio 19. Pääsiallisen toimeentulon lähteet (n=632)

Kuten aiemmin on todettu, musiikkialan perustutkinnon suorittaneet toimivat usein monessa roolissa ja tehtävässä. Siten myös tuloja kertyy useammasta lähteestä. Tulonmuodostuksen kannalta onkin mielenkiintoisempaa tarkastella vastaajien tulonlähteiden kokonaisuutta pääasiallisen toimeentulon lähteen sijaan. Eri tulonlähteensä kertoi 626 vastaajaa, ja merkintöjä eri tulolajeihin syntyi yhteensä 1564. Jokainen vastaaja sai siis tuloa keskimäärin 2,5 eri lähteestä. Kuten kuviosta 20 nähdään, keikkapalkkioita sai 68 prosenttia, opintorahaa 55 ja säännöllistä palkkatuloa 37 prosenttia vastaajista. Suhteellisen moni vastaaja sai myös tekijänoikeustuloa ja apurahoja. Ainakin ajoittaista ja osittaista työttömyysturvaa nautti 14 prosenttia vastaajista, mikä kertoo jälleen vajaatyöllisyydestä ja tulojen riittämättömyydestä; toimeentuloa täydennetään osin työttömyysturvan avulla.

Kuvio 20. Vastaajien tulonlähteet (n=626)

8 NÄKEMYKSIÄ MUSIIKKIALAN PERUSTUTKINTOKOULUTUKSESTA

8.1 Koulutuksen sisältö

Musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 suorittaneet olivat monin osin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. Osaamisaloittaisessa ja musiikinlajikohtaisessa tarkastelussa ei löytynyt tyytyväisyyden suhteen merkittäviä eroja. Musiikillisten taitojen kuten instrumentin hallinnan opetusta piti riittävänä 89 prosenttia vastaajista ja musiikin luku- ja kirjoitustaitojen opetuksen määrään oli tyytyväisiä 83 prosenttia vastaajista (taulukko 12). Tyytyväisyys on musiikillisten taitojen osalta viiden vuoden takaisella tasolla, mutta teoriaopetuksen määrään tyytyväisiä oli lähes 10 prosenttiyksikköä vähemmän kuin viisi vuotta sitten (Purma 2012, 39). Vaikka musiikillisten taitojen opetusta opiskeluaikana pidettiin riittävänä, esille tuotiin opiskeluajan lyhyden musiikillisen kompetenssin saavuttamiselle tuomat haasteet. Suuri osa lukiopohjaisista vastaajista katsoi, että kahden vuoden opiskeluaika on nimenomaan musiikillisen kasvun kannalta liian lyhyt.

Erittäin myönteistä kehitys on ollut työelämätaitojen ja yrittäjyyden opetuksessa, joskin niissä on edelleenkin todella paljon kehitettävää. Alan työmarkkinoilla toimimisen opetusta piti riittävänä 37 prosenttia vastaajista, kun viisi vuotta sitten tyytyväisiä oli ainoastaan 24 prosenttia. Yrittäjyysopetusta sai riittävästi 41 prosenttia vastaajista, viisi vuotta sitten ainoastaan 19 prosenttia. Ei lainkaan -vastausten määrä oli niin ikään merkittävästi vähentynyt; kun viisi vuotta sitten 30 prosenttia vastaajista ei kertomansa mukaan ollut saanut lainkaan yrittäjyysopetusta, nyt määrä oli kahdeksan prosenttia. (Purma 2012, 39.) Työmarkkina- ja yrittäjyyskoulutuksen riittämättömyys on ollut tiedossa jo vuosia ja asiaan puututtiin vuoden 2010 tutkinnon perusteissa; kaikille pakollisiin tutkinnon osiin lisättiin vähintään viisi opintoviikkoa yrittäjyyttä. Tilanteen koheneminen on siis ainakin osin seurausta tutkinnon perusteiden uusimisesta. Myös viestintätaitojen ja muiden ammatin perustaitojen kuten ryhmätyön ja sosiaalisten taitojen opetusta pidettiin aiempaa huomattavan paljon useammin riittävänä ja aiempaa useammat kokivat ylipäättään saaneensa opetusta näissä asioissa. Avoimista vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että työelämätaitojen ja yrittäjyyden opiskeluun tarvitaan huomattavasti nykyistä enemmän tukea.

Taulukko 12. Vastaajien näkemykset opetuksen riittävydestä (n=632)

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa	Yhteensä
Musiikilliset taidot (esim. instrumentin hallinta)	0,5 %	10,1 %	88,9 %	0,5 %	100 %
Musiikin luku- ja kirjoitustaidot (esim. säveltapailu, sovittaminen ym.)	0,6 %	15,2 %	82,8 %	1,4 %	100 %
Tietotekniikka	2,2 %	23,1 %	69,8 %	4,9 %	100 %
Viestintätaidot	5,5 %	33,9 %	56,8 %	3,8 %	100 %
Muut ammatin perustaidot (ryhmätyö, sosiaaliset taidot)	3,2 %	23,1 %	71,4 %	2,4 %	100 %
Esiintymistaidot	3,6 %	36,4 %	59,7 %	0,3 %	100 %
Valmiudet toimia alan työmarkkinoilla (työnhaku, apurahat, verotus ym)	7,6 %	54,6 %	36,7 %	1,1 %	100 %
Yrittäjyysosaaminen	10,9 %	44,9 %	40,5 %	3,6 %	100 %

8.2 Oppilaitosten tarjoamat työelämäyhteydet

Oppilaitosten tarjoamien työelämäyhteyksien riittämättömyys tuli selkeästi esille Paula Karhusen tutkimuksessa vuonna 2005 ja edelleen Konservatorioliiton tutkimuksessa vuonna 2012 (Karhunen 2005, 8; Purma 2012, 40). Tilanne näyttäisi jatkuvan samankaltaisena; suurin osa tähän tutkimukseen osallistuneista vastaajista koki oppilaitoksen tarjoamat työelämäyhteydet riittämättömiksi (taulukko 13), eikä valmistumisvuoden mukaisessa tarkastelussa ole nähtävissä positiivista trendiä. Kun lukuja vertaillaan vuoden 2012 tutkimuksen vastaaviin lukemiin, voidaan kuitenkin havaita jonkinlaista myönteistä kehitystä. Ei lainkaan -vastauksia oli lähes kaikissa kategorioissa hieman vähemmän ja riittävästi-vastauksia puolestaan yhdestä viiteen prosenttiyksikköä enemmän kuin viisi vuotta sitten (Purma 2012, 40). Yhteistyöprojektit taidelaitosten kanssa näyttäisivät kuitenkin vähentyneen entisestään, ja avoimissa vastauksissa toivottiin enemmän yhteistyötä esimerkiksi ammattiorkesterien kanssa. Klassiseen musiikkiin suuntautuneet muusikot olivat muita vastaajaryhmiä useammin tyytymättömiä oppilaitosten tarjoamiin työelämäyhteyksiin.

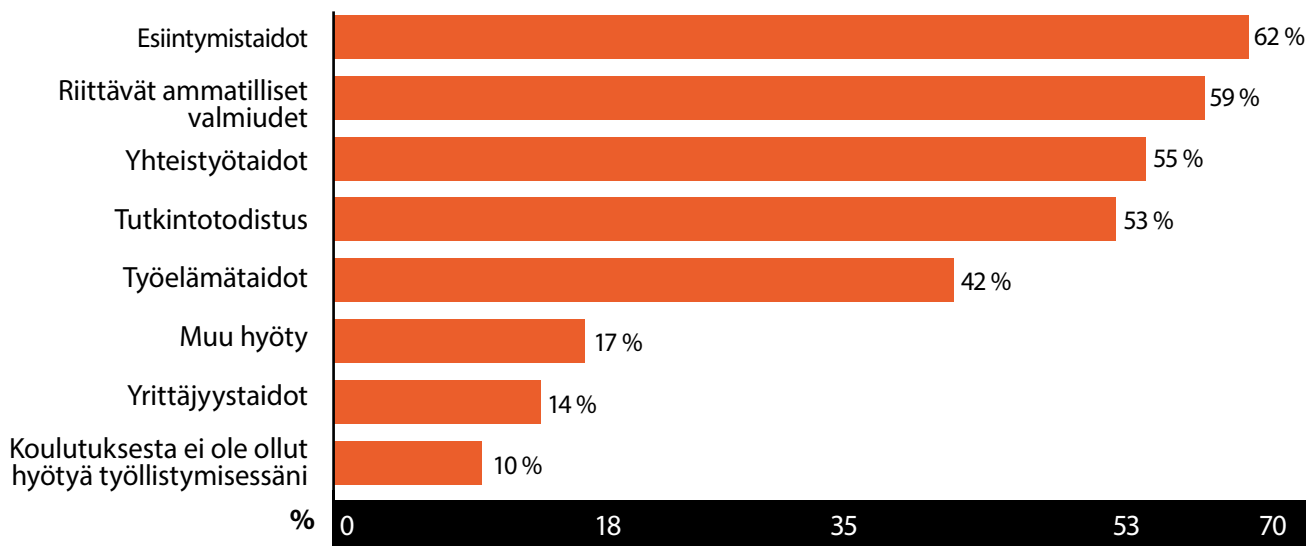
Taulukko 13. Vastaajien näkemykset oppilaitoksen tarjoamista työelämäyhteyksistä (n=623)

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa	Yhteensä
Työssäoppimispaikat	30,4 %	37,4 %	32,2 %	0,0 %	100 %
Yhteistyöprojektit taidelaitosten kanssa	20,7 %	51,5 %	27,8 %	0,0 %	100 %
Yhteistyöprojektit liike-elämän kanssa	38,6 %	44,3 %	16,6 %	0,5 %	100 %
Kansainväliset yhteydet	28,4 %	39,6 %	31,7 %	0,3 %	100 %
Tutustumiskäynnit	27,8 %	49,4 %	22,9 %	0,0 %	100 %
Vierailevat musiikkialan ammattilaiset	4,5 %	39,9 %	55,6 %	0,0 %	100 %

8.3 Koulutuksen hyödyt

Vastaajilta kysyttiin musiikkialan perustutkintokoulutuksen tuomia hyötyjä työllistymisen näkökulmasta, ja he saivat jälleen valita kaikki omalla kohdallaan toteutuneet vaihtoehdot. Suurin osa vastaajista koki hyötynsä koulutuksesta monin eri tavoin, ja eniten arvostettiin koulutuksen tuottamia esiintymistaitoja ja riittäviä ammatillisia valmiuksia. Tutkintotodistustaan arvosti yli puolet vastaajista, vaikka se ei tuota esimerkiksi opettajan kelpoisuutta. Muissa hyödyissä tulivat esille erityisesti syntyneet verkostot ja kontaktit sekä hyvä pohja jatko-opintoja ajatellen. Kymmenen prosenttia vastaajista ei kokenut koulutuksen olleen hyödyksi työllistymisessään. (Kuvio 21.) Vastaajien kokemien hyötyjen yhteismäärä oli 18 prosenttia suurempi kuin viisi vuotta sitten (Purma 2012, 41).

Kuvio 21. Koulutuksen hyödyt työllistymistä ajatellen (n=625)

Muilla aloille siirtyneistä kaksi prosenttia ei kokenut hyötynensä koulutuksesta lainkaan. Yli puolet vastaajista jatkoi kuitenkin musiikin harrastamista ja piti musiikkialan opinnoissa luomiaan kontakteja arvokkaina myös nykyisellä alallaan. Musiikkialan koulutuksen konkreettisia hyötyjä muulla alalla raportoi 37 prosenttia muulle alalle siirtyneistä:

- Pystyn käyttämään musiikkia terapeuttisena työkaluna.
- Esiintymistaito ja -varmuus ja itsenäisen harjoittelun arvostus kieli- ja tulkkaustöissä.
- Voin käyttää muusikon taitojani hyödyksi puheterapiassa.
- Työskentelen lastentarhanopettajana ja muusikon papereista on ollut aina hyötyä töitä hakiessa.
- Näyttelijälle laulutaidosta on todella suuri hyöty.
- Luokanopettajan työssä musiikista työmuotona on paljon iloa!
- Luovan työn tekotavat ovat kehittyneet.
- Kehitti ryhmätöitä, yleissivistystä ja palautteen antamis-/vastaanottamistaitoja.
- Musiikkiteknologiasta oli helppo siirtyä koodaukseen.
- Jännityksen hallinta esiintymistilanteissa (puheet ym.)

Vastaajilta kysyttiin myös yleisemmin arvioita työllistymiseensä vaikuttaneista tekijöistä. Eniten ja erittäin paljon merkitystä katsottiin olleen henkilökohtaisilla kontakteilla ja henkilökohtaisilla ominaisuuksilla, kuten sosiaalisuudella, joustavuudella, palveluhenkisyydellä ja ennen kaikkea monipuolisuudella – ”plussana tanssitalo ja näyttelijän lahjat”, eräs vastaaja kuvasi tilannetta. Ammatillisen osaamisen merkitystä pidettiin kolmanneksi tärkeimpänä ja aiempaa työkokemusta neljänneksi tärkeimpänä tekijänä. Sen sijaan kilpailuun tai tuotantoon osallistumisen ja koulutukseen liittyvän työharjoittelun merkitystä pidettiin työllistymisen kannalta vähäisenä. Vastaajien käsitykset konkretisoituivat kysyttäessä miten he ovat saaneet nykyisen / nykyiset työpaikkansa. 66 prosenttia vastaajista kertoi työllistyneensä henkilökohtaisten suhteiden ja 30 prosenttia työantajan yhteydenoton myötä. 20 prosenttia työllistyi julkisen työpaikkailmoituksen ja 14 prosenttia avoimen hakemuksen kautta. TE-toimiston avulla työllistyi alle kolme prosenttia vastaajista. Prosenttien summa on yli 100, koska monilla vastaajilla oli kyselyhetkellä useita työpaikkoja ja he saivat valita kaikki omalla kohdallaan toteutuneet vaihtoehdot.

8.4 Näkemyksiä koulutuksen kehittämisestä

Vastaajilta kysyttiin näkemyksiä koulutuksen puutteista työllistymistä ajatellen. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu. Kysymykseen vastasi 253 henkilöä eli 40 prosenttia kaikista vastaajista. Eniten kehitettävää nähtiin työelämätaitojen ja yrittäjyyden opetuksessa. Vastaajista moni olisi kaivannut lisää konkreettista ”kädestä pitäen” -opetusta ja harjoittelua esimerkiksi työnhaun, verotuksen, laskutuksen, markkinoinnin, tekijänoikeusasioiden ja apurahojen hakemisen parissa:

- Tutustumiskäynnit, tutustuminen musiikinalan työelämän eri mahdollisuuksiin, ohjeistus virallisten asiakirjojen tekemiseen esim. työnhaku, ansioluettelo.
- Käytännön asioiden opit, mm. verotusta ja apurahoja koskevat asiat jäivät epäselviksi.
- Tietoa ja oppia yrittäjyydestä ja musiikkialan bisnespuolesta.
- En edelleenkään tajua, miten buukkaan keikan kaikkia gramex-, teosto- ja veroasioita noudattaen. En haluaisi soittaa harmaasti.
- Oman osaamisen markkinointiin tarvittavat palikat, esim. nettisivujen tekeminen.
- Käytännön ohjeita muusikon, ohjelmatoimiston ja tilaajan väliseen kanssakäymiseen ei mielestäni opetettu tarpeeksi.

Vastaajat kokivat verkostojen ja henkilökohtaisten suhteiden olevan työllistymisen kannalta erittäin merkityksellisiä. Moni vastaaja toivoikin oppilaitoksen ottavan verkostojen luomisesta enemmän vastuuta ja lisäävän yhteistyötä eri taidelaitosten, muiden musiikkialan toimijoiden ja eri oppilaitosten kanssa:

- Enemmän saisi olla yhteistyötä musiikkialan ammattilaisten kanssa. Näistä vähäisistä yhteistyökuvioista, joita koulun aikana oli, olen hyötynyt erittäin paljon koulun jälkeen.
- Verkostoitumista ei voi olla tarpeeksi. Enemmän yhteistyötä järjestöjen ja alan yritysten kanssa olisi tarpeen.
- Mielestäni kaikille ei tarjottu tasapuolisia mahdollisuuksia esimerkiksi toimia yhteistyöprojekteissa eri taidelaitosten kanssa ja tätä kautta luoda tärkeitä suhteita ajatellen tulevaa työelämää.
- Olisi ollut hyvä verkostoitua enemmän myös muiden koulujen opiskelijoiden kanssa (muut musiikkioppilaitokset, tuottajat, audio-visuaalinen tuotanto, teatterit jne.)

Musiikkialalla menestymiseen tarvitaan verkostojen lisäksi vankkaa ammatillista osaamista. Osa vastaajista vastaaja koki, että koulutuksessa pitäisikin keskittyä enemmän ja laajemmin musiikillisen kompetenssin hankkimiseen. Moni katsoi, että ammatillisen peruskoulutuksen tehtävä on valmentaa ennen kaikkea jatko-opintoihin, ja ettei osaaminen kahden vuoden ammatillisten opintojen jälkeen voikaan vielä olla työelämän edellyttämällä tasolla:

- Klassisella puolella ei työllisty pelkän ammattikoulun jälkeen, eikä siihen tule myöskään pyrkiä. Järkevä kätevä, muusikko ja putkimestä ei voi kouluttaa samalla muotilla. Koulutuksen tulisi keskittyä instrumenttietopetukseen, ORKESTERITYÖSKENTELYYN (myös orkesteripaikkoja, prima vistausta, yhteistyöprojekteja ammattilaisten kanssa).
- Lisää yhteistyötä ammattiorkestereiden/ammattilaisten kanssa. Esim. sektioharjoituksia, mestarikursseja sekä vinkkejä ja valmennusta orkesterissa soittamisesta ja koesoitoista olisin toivonut.
- Lisää soittamista osana ammattiorkesteria, kamarimusiikkiohjausta ja yhteistyötä muiden klassisten soittajien kanssa ohjatusti.
- Lisää oman musiikin säveltämistä, tuottamista ja sovittamista.
- Alan vaikeus lienee se, että useilla tai jopa suurimmalla osalla toisen asteen (tai yliopisto asteen) opiskelijoilla ei ole oman instrumenttinsa taidot vielä niin korkealla, että he pärjäisivät ammattimaisissa projekteissa tai koesoitoissa ennen opintojen päättymistä. Suuri osa ammattiin päätyvistä siirtyvät myös jatko-opintoihin. Tämä ei tarkoita, etteikö toinen aste olisi tärkeä ja monelle välttämätön askel kohti ammattilaisuutta.
- Koulutus olisi saanut kestää pidempään, jotta taidot olisivat ehtineet kypsyä ja alaan liittyviä asioita olisi ehtinyt oppia laajemmin.
- 2 vuotta on lyhyt aika ja koulun ulkopuolista keikkailua oli hyvin vähän klassisille muusikoille.

9 NÄKEMYKSIÄ MUSIIKKIALAN TYÖTILANTEESTA

Vastaajilta kysyttiin näkemyksiä vallitsevasta musiikkialan työtilanteesta sekä heidän työhön liittyviä arvostuksiaan. Kaikkien tärkeimpänä asiana työssä pidettiin sen kiinnostavuutta, jota erittäin tai melko tärkeänä piti 95 prosenttia vastaajista. Työyhteisöä erittäin tai melko tärkeänä piti 88 prosenttia ja mahdollisuutta luovuuteen ja itsensä toteuttamiseen 84 prosenttia vastaajista. Nämä kolme mainittua kvaliteettia erottuivat joukosta selvästi ja niiden kohdalla oli eniten erittäin tärkeä -vastauksia. Melko tärkeänä pidettiin palkkaa, työn itsenäisyyttä, työn varmuutta ja pysyvyyttä sekä etenemismahdollisuuksia, joskin pienempi osa vastaajia piti näitä työn ominaisuuksia myös erittäin tärkeinä. Ammatin tarjoamaa yhteiskunnallista asemaa tai julkisia tunnustuksia ei erityisemmin arvostettu. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Työssä tärkeät asiat (n=625)

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Kohtalainen	Melko epäolennainen	Täysin epäolennainen
Palkka	15 %	44 %	33 %	8 %	0 %
Työn kiinnostavuus	70 %	25 %	5 %	0 %	0 %
Työyhteisö	49 %	39 %	10 %	2 %	0 %
Etenemismahdollisuudet	21 %	33 %	30 %	14 %	2 %
Alan / ammatin arvostus	13 %	28 %	30 %	21 %	7 %
Ammatin tarjoama yhteiskunnallinen asema	4 %	14 %	27 %	37 %	17 %
Työn varmuus / pysyvyys	20 %	37 %	29 %	1 %	2 %
Julkiset tunnustukset (kritiikki, palkinnot)	3 %	1 %	28 %	38 %	21 %
Mahdollisuus luovuuteen ja itsensä toteuttamiseen	53 %	31 %	13 %	3 %	0 %
Työn itsenäisyys	18 %	39 %	32 %	10 %	2 %

Avoimissa vastauksissa tuli esille erityisesti työn mielekkyyden, nautinnollisuuden ja hyvinvointivaikutusten merkitys:

- Muusikon ilo
- Yhteisöllisyys, työstä nauttiminen
- Oman musiikin tekeminen ja esittäminen
- Intohimo alaa kohtaan
- Kutsumuksen toteuttaminen
- Että voin olla positiivinen vaikuttaja tulevaisuuteen.

9.1 Musiikkialan tämänhetkinen työtilanne

Vastaajia pyydettiin arvioimaan vallitsevaa musiikkialan työtilannetta asteikolla hyvä, tyydyttävä, huono. Kysymykseen vastasi 618 henkilöä, joista hyvänä tilannetta piti ainoastaan viisi prosenttia. Vastaajista 56 prosenttia piti työtilannetta tyydyttävänä ja 39 prosenttia huonona. Arviot työtilanteesta ovat hieman heikommät kuin viisi vuotta sitten, jolloin työtilannetta piti hyvänä 11 prosenttia, tyydyttävänä 58 prosenttia ja huonona 35 prosenttia vastaajista (Purma 2012, 44). Osaamisaloittain ja suuntautumisittain tarkasteltaessa tulee esille hajontaa. Musiikkiteknologioissa oli vähiten tilannetta joko hyvänä tai huonona pitäviä ja rytmimusiikkiin suuntautuneissa eniten tilannetta joko hyvänä tai huonona pitäviä. Muusikkojen vastaukset olivat hyvin lähellä kaikkien vastaajien keskiarvoa ja klassiseen musiikkiin suuntautuneissa oli keskiarvoa vähemmän hyvänä tai huonona työtilannetta pitäviä. Pianovirittäjistä yhtä lukuun ottamatta kaikki pitivät tämänhetkistä työtilannetta tyydyttävänä.

Hyvänä työtilannetta pitäviä oli siis viisi prosenttia, 31 henkilöä. Vastaajien vähäisen määrän vuoksi heitä ei lähdetty analysoimaan vastaajaryhmittäin. Vastaajilla näyttäisi kuitenkin olevan muita vankempi opintoja edeltävä sekä opiskeluaikainen työkokemus. Töitä on riittänyt, mikä heijastuu heidän kokonaiskäsitykseensä alan työtilanteesta:

- Mielestäni alalle haluavat ja jatkokouluttautuvat saavat hyvin muun muassa keikkoja, sekä vakituisia määräaikaista töitä samalla tavoin kuin muulla alallakin toimivat. Vakituisesti musiikkialalla toimivat henkilöt, joita tunnen, ovat erittäin ammattitaitoisia ja päteviä.
- Kaikille ei ole työtä, koska kaikilla ei ole riittäviä taitoja. Hyville muusikoille riittää töitä, uskon.
- Suurin osa koulussamme opiskelevista työllistyi suoraan tai jatkoi opiskelua.
- Töitä ja opiskelumahdollisuuksia on niin, ettei kaikkea ehdi tekemään.
- Minulle on aina ollut tarjolla uusia töitä jo ennen kuin edelliset määräaikaisten ovat loppuneet.
- Muutin Göteborgiin opiskelemaan, ja sain nopeasti osa-aikaisen ja vakituisen työn paikallisesta julkisesta musiikki-instituutiosta. Lisäksi sitä kautta olen saanut projektityötä Göteborgs Operanista. Lisäksi sain merkittävän ruotsalaisen stipendin maisterilauluopintoihini Ruotsissa. Suomessa työllistyminen tuntui olevan vaikeampaa klassisen musiikin ammattilaiselle, jolla ei ole Sibelius-Akatemian koulutusta.

Tyydyttävänä musiikkialan työtilannetta piti 56 prosenttia vastaajista ja he edustivat eri taustamuuttujien ja vastaajaryhmien valossa melko hyvin koko tutkimusjoukkoa. Musiikkiteknologit ja klassiseen musiikkiin suuntautuneet pitivät tilannetta kuitenkin hieman useammin tyydyttävänä kuin muusikot ja rytmimusiikkiin suuntautuneet. Vastaajat katsoivat, että työtä kyllä on, mutta sen saaminen edellyttää kovan kilpailutilanteen vuoksi paitsi hyvää ammattitaitoa myös aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta. Todella moni vastaaja totesi myös, etteivät työnantajat ole valmiita maksamaan musiikkialan työstä:

- Töitä opetuksen parissa ja freelancerina on jonkin verran, mutta esim. orkesteripaikkoja on niukasti ja niihin on paljon hakijoita etenkin ulkomailta. Vakituista työtä muusikkona on vaikea saada.
- Hyvät pärjää aina jos motivaatio on kohdillaan, mutta kilpailu on kovaa. Rohkeus ryhtyä yrittäjäksi parantaa mahdollisuuksia pärjätä joissain tapauksissa ja hyvät kontaktit erittäin tärkeitä. Yhteistyöala paljolti. Sama pätee moneen alaan, mutta musa-alalla korostuu. Korkeamman koulutuksen käyneille löytyy palkkatöitäkin ja etenkin niillä joita opetus kiinnostaa on ihan hyvätkin työllistymismahdollisuudet.
- Pitkäjänteisellä työskentelyllä on mahdollista saada esimerkiksi aina parempia orkesteripaikkoja, yrittäjyys klassisen musiikin parissa on haasteellista tilauseiintymisten vähäisen kysynnän vuoksi.
- Jos on hyvä, niin pystyy työllistämään itse itsensä. Se vain vaatii aikaa ja luovuutta.
- Keikkoja ja opetustöitä on kyllä, mutta pitää olla itse todella aktiivinen, että pääsee tekemään.
- Elanto on tienattava usein hyvin pienissä palasissa siellä täällä satunnaiskeikkoja tehden, mutta omalla aktiivisuudella ja verkostoitumalla kyllä tekevä aina jostain töitä löytää.
- Kilpailu on kovaa koska palkkoja poljetaan alas työnantajien puolesta. Ammattia ei arvosteta tarpeeksi.
- Palkkaus on huono, musiikista ei haluta vielääkään maksaa kunnolla. Jonkin verran töitä silti on, jos osaa luoda projekteja ja hakea oikeisiin paikkoihin.
- Tapahtumajärjestäjillä on usein aika pieni budjetti, joten palkkojen neuvottelu keikoista on usein hankalaa. Lisäksi digitalisaatio on tällä hetkellä ajanut äänitemyynnin aika ahtalle, ja maailman musiikkiteollisuus on vasta sopeutumassa nykytilanteeseen.
- Kyllä putkimiehelle työstä maksetaan, muusikolle ehkä.

Huonona työtilannetta pitäviä oli 39 prosenttia vastaajista. Muusikot ja rytmimusiikkiin suuntautuneet pitivät tilannetta synkempänä kuin musiikkiteknologit ja klassiseen musiikkiin suuntautuneet. Vastaajat kokivat, että alalla on liikaa väkeä ja että kilpailu on liian kovaa. Lähes kaikissa vastauksissa toistui myös alan huono arvostus ja siitä seurannut maksuhaluttomuus:

- Suomessa koulutetaan liikaa muusikoita ja musiikkityöläisiä, kaikille ei vain riitä töitä, orkesterit kilpailutetaan ja näin palkat laskee.
- Kilpailua on liikaa, se heijastuu myös siten, että ei puhalleta yhteen hiileen, vaan sahaillaan muiden oksia.
- Tekemistä periaatteessa riittäisi mutta palkanmaksusta joutuu aina vääntämään.
- Esiintyjille ei haluta maksaa - mielellään ollenkaan.
- Töitä ei ole riittävästi, vain parhaat ja hyvin verkostoituneet pääsevät töihin.
- Musiikista ei usein haluta maksaa tarpeeksi, sitä pidetään itsestäänselvytenä ja harrastuksena.
- Keikkaa saisi, palkkaa ei. Harrastelijat soittavat mielellään ilmaiseksi ja omaksi huviksi, ja ammattilaisten työn määrää ei arvosteta tai ymmärretä.

9.2 Alan työtilanne tulevaisuudessa

Vastaajilta kysyttiin arvioita musiikkialan työtilanteen kehittymisestä tulevaisuudessa. 17 prosenttia vastaajista arveli tilanteen paranevan, 33 prosenttia huononevan ja 50 prosenttia pysyvän ennallaan. Arviot tulevaisuuden kehityssuunnasta ovat siis jonkin verran nykytilaa koskevia arvioita valoisampia, ja hieman toiveikkaampia kuin vastaajien arviot tulevaisuudesta viisi vuotta sitten (Purma 2012, 45). Myönteisimmin tulevaisuutta arvioivat musiikkiteknologit, joista 27 prosenttia uskoi työtilanteen paranevan ja 25 prosenttia heikkenevän tulevaisuudessa. Skeptisimmin tulevaisuuteen suhtautuivat puolestaan klassiseen musiikkiin suuntautuneet, joista ainoastaan 13 prosenttia uskoi tilanteen paranevan ja peräti 42 prosenttia huononevan tulevaisuudessa. Muusikoiden, rytmimusiikkiin suuntautuneiden ja pianovirittäjien käsitykset vastasivat hyvin koko tutkimusjoukon käsityksiä.

Myönteisesti tulevaisuuteen suhtautuvat arvelivat yleisen taloustilanteen kohene-
misen vaikuttavan positiivisesti taiteen ja kulttuurin kulutukseen ja näitä palveluja tarjoavien yritysten maksukykyyn. Moni uskoi myös, että kuluttajien lisääntynyt tietoisuus esimerkiksi musiikin harrastamisen hyvinvointivaikutuksista lisää alan ammattilaisten kysyntää:

- Kulttuuri on tulevaisuuden ala. Tekniikan ja virtuaalidellisuuden kehitys korvaa monia suorittavan ja jopa suunnittelevan tason töitä, mikä luo lisää kysyntää kulttuurille ja oikeastaan vain kulttuurityö on ainoa, mikä jää jäljelle!
- Haluan olla optimistinen ja uskoa, että musiikin roolia hyvinvoinnin kannalta aletaan arvostamaan ja näin kysyntä musiikin ammattilaisista nousee.

- Musiikin hyvinvointivaikutukset ovat yhä laajemmin tiedostettu asia. Senioriryhmät ovat uusi ja vetovoimainen asia. Yhä useampi aikuinen aloittaa nykyään instrumentti-opinnot.
- Toivon paranevan, koska koen että esimerkiksi livepuolella rytmimusiikki on tietynlaisessa murroksessa ja markkinoilta alkaa löytyä tilaa uusille tekijöille.
- Muusikoiden palkka koostuu erilaisista tuloista. Enää ei ole levymyyntituloja, joten alan on kehityttävä ja koulutuksen laajennuttava ohjaamaan oppilaita yrittäjiksi. Saadakseen tuloja on oltava yrittäjähenkinen ja laajennettava yrittäjyyttä muuhun myös kuin keikkailuun. Esim opettaminen, ohjelmatoimistotoiminta tms.
- Uskon kulttuurin arvostuksen nousevan, pitkän taantuman jälkeen.
- Uudet ideat luovat uutta työtä.
- Kun älyää miten monipuolisesti musiikin ammattilainen voi taitojaan hyödyntää, laajenee myös työllistymismahdollisuudet.
- Talouden parantuessa yhtiöillä on enemmän rahaa käyttää kulttuuriin ja viihteen tilaamiseksi tapahtumiin.

Puolet kaikista vastaajista arvioi työtilanteen pysyvän tulevaisuudessa ennallaan. Vastaajat arvioivat, että työn luonne tulee muuttumaan mm. teknologisen kehittymisen myötä. Osaaville, luoville ja uusiin mahdollisuuksiin tarttuville ammattilaisille uskottiin kuitenkin löytyvän työtä jatkossakin vähintään nykyisessä määrin:

- Musaa tarvitaan aina. Työtilanne tuskin kuitenkaan paranee itsestään, mutta mahdollisuuksia tekeville löytyy varmasti. Palkkatyötilanne saattaa huonontua, mutta yrittäjien ja yksityisopetuksen mahdollisuudet saattavat lisääntyä.
- Musiikin ammattilaisille on töitä tulevaisuudessakin, mutta työnkuva muuttuu. Klassisen musiikin kysyntä laskee entisestään, pop/jazz tai jonkin uuden musiikkisuuntauksen kysyntä kasvaa. Monipuoliset osaajat pärjäävät alalla.
- Nykyiset yhteiskunnan päätökset eivät tue kulttuurialaa mutta toivon suuresti, että aktiivinen musiikkiammattilaisten yhteisö pitää alan elinvoimaisena ja virkeänä.
- Työn luonne muuttuu, määrä pysyy vakiona.
- Muutoksessa ollaan, pitää vain olla aktiivinen ja pitää verkostoja yllä.
- Tanssimusiikki työllistäjänä kuihtuu varmaan pois lähivuosina. Elektroniselle musiikille / DJ:lle ja artisteille kysyntää varmaan riittää. Ihmiset haluavat kuunnella musiikkia, mutta sen myymiseen tulee löytää uusia kanavia.
- Kulttuurialan koulutuksesta leikataan ja ammattiin valmistuvia tulee kenties vähemmän. Harrastelijamuusikot polkevat ruohonjuuritason ammattilaisten hintoja. Muusikoille ollaan yhä haluttomia maksamaan palkkaa, koska ei ymmärretä, mistä palkkio koostuu.

33 prosenttia vastaajista arveli musiikkialan työtilanteen huononevan tulevaisuudessa. Heissä oli hieman keskiarvoa vähemmän työttömiä työnhakijoita, joten oma työllisyystilanne tilanne ei välttämättä vaikuttanut arvioihin alan yleisestä kehityksestä. Klassiseen musiikkiin suuntautuneet olivat tulevaisuuden suhteen pessimistisimpiä, heistä 47 prosenttia uskoi alan työllisyystilanteen heikentyvän. Rytmimusiikkiin suuntautuneista heikentyvään työllisyyteen uskoi 28 prosenttia, muusikoista 34 ja musiikkiteknologeista 25 prosenttia.

Työtilanteen heikkenemisen syyksi vastaajat näkivät usein nykyisen hallituksen politiikan; koulutuksesta ja kulttuurista leikataan jatkuvasti, mikä vaikeuttaa luovilla aloilla työskentelyä. Myös heikon taloustilanteen, liian suurten koulutusmäärien, live-musiikin kysynnän laskun, teknologisen kehityksen ja harrastelijoiden lisääntyvän käytön uskottiin heikentävän työllisyyttä tulevaisuudessa:

- Nykyisen hallituksen strategia heikentää mahdollisuuksia työskennellä luovalla alalla.
- Ainakaan tämän hallituksen myötä ei ole tiedossa muuta kuin tukien kiristystä kulttuurialalle.
- Jos kulttuuriin sijoittaminen yhteiskunnallisella tasolla jatkaa laskuaan, se luonnollisesti vaikuttaa myös työtilanteen kehittymiseen negatiivisesti.
- Ravintolat ovat ahtaalla eivätkä palkkaa bändejä soittamaan, kulttuuritoimintaa uhkaavat leikkaukset jne.
- Kuulijoilta on rahat lopussa, levykauppaa ei enää ole. Yleinen asenne että soittajille riittää maine ja kunnia vaivanpalkaksi.
- Live-musiikille on vähemmän tarvetta. Ihmiset palkkaavat mieluummin DJ:n juhliin. Tietokonetta tehdään myös enenevissä määrin tietokoneella eikä soittajille ole tarvetta.
- Ala ei edelleenkään osaa sopeutua internetin jälkeiseen aikaan, jossa esimerkiksi levyt ovat menettämässä merkityksensä. Käytännössä tämä avaa uusia mahdollisuuksia lähinnä yksityisyrittäjille, mutta uusiin tulomalleihin kiinni pääsemiseen ei ole olemassa minkäänlaista koulutusta.
- Erityisesti pop-jazz -laulajia koulutetaan aivan liikaa.
- Suomessa saatetaan jo nyt kouluttaa muusikoita liikaa; tilannetta pahentaa se, että yritykset helposti hyödyntävät halpoja/ilmaisia opiskelijoita sen sijaan, että palkkaisivat jo valmistuneen muusikon.
- Jos näitä saatetaan singersongwritereita/artisteja ja muita harrastelijoita tulee vielä lisää niin kusessa ollaan. Ammatillisella koulutuksella ei enää siinä kohtaa ole merkitystä.

9.3 Oma työtilanne tulevaisuudessa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan oman työtilanteensa kehittymistä tulevaisuudessa. Musiikkialan yleisen työllisyystilanteen epävarmuudesta huolimatta 70 prosenttia vastaajista uskoi oman työllisyystilanteensa paranemiseen tulevaisuudessa. Myös suurin osa alan työllisyyskehityksen huononemiseen uskovista arvioi kuitenkin oman työllisyystilanteensa paranevan. Seitsemän prosenttia vastaajista arveli oman tilanteensa heikentyvän ja 23 prosenttia arvioi sen pysyvän ennallaan. Eri vastaajaryhmien lukemat olivat hyvin lähellä toisiaan. Viisi vuotta sitten oman tilanteensa paranemiseen uskovia oli kolme prosenttiyksikköä enemmän ja heikentymiseen uskovia kaksi prosenttiyksikköä vähemmän (Purma 2012, 47–48).

Positiivisen tulevaisuususkon taustalta erottui kolme laajempaa asiakokonaisuutta: oman kompetenssin lisääntyminen, muodollisen kelpoisuuden hankkiminen ja alan vaihto. Vastaajat uskoivat, että oman ammattitaidon ja verkostojen lisääntyminen tuo tulevaisuudessa enemmän työtä, ja että korkea-asteen opintojen tuoma muodollinen, esimerkiksi pedagogin kelpoisuus lisää merkittävästi mahdollisuuksia saada vakituisempaa työtä. Alanvaihtoon liittyvä toiveikkuus oli sekin ilmeistä ja vastaajat olivat vakuuttuneita työllistymisestään toisella alalla:

- Opintojeni myötä kehityn soittajana ja rakennan kontakteja, joiden avulla pystyn työllistymään tulevaisuudessa.
- Mitä enemmän kehityn soittajana, sitä paremmat mahdollisuudet työllistyä.
- Laajennan osaamistani kansanmusiikin alueella ja samalla kehityn myös sähkökitaristina. Myöskin aikuistumisen myötä kohonnut itsevarmuus ja itsetuntemus auttavat epävakaa freelance-kentällä.
- Vuosi vuodelta olen saanut enemmän uusia kontakteja ja sitä kautta enemmän keikkoja.
- Oma osaaminen kulkeutuu Word of Mouthin kautta muiden korviin. Jokainen keikka jossa ylitan asiakkaan odotukset (pyrkimys on että näin tapahtuu joka ikisellä keikalla) tuo yleensä mukanaan muita työtarjouksia.
- Saan kokoajan lisää työkokemusta ja luottamusta omaan tekemiseen, sekä koulutusta.
- Korkea-asteen koulutus tarjoaa taitoja ja opettajan pätevyyden.
- Musiikin maisterin papereilla työllisyystilanne toivottavasti paranee. Samoin pedagogiikkaopinnot ovat iso hyöty.
- Peliala on kasvava ala.
- Saan suoritettua sosiaalialan tutkinnon.
- Psykologeille riittää töitä valmistumisen jälkeen.

Vastaajista 23 prosenttia uskoi oman työllisyystilanteensa pysyvän ennallaan. Perusteluja annettiin tässä ryhmässä hyvin vähän, mutta niistä nousi esille tilanteen staattisuus; vastaajat eivät uskoneet työtilanteen muuttuvan eivätkä ole myöskään hakemassa muutosta omaan tilanteeseensa:

- Muskarit ovat suosittuja nykyään, ja uskon tämän trendin jatkuvan.
- Tanssimusiikki pysynee ennallaan tanssipaikoissa.
- En hae aktiivisesti muutosta omaan työtilanteeseeni muusikkona.
- Musiikkialan töitä en tee, mutta toivottavasti saan pidettyä nämä muut hommat.

Seitsemän prosenttia vastaajista uskoi oman työtilanteensa heikentymiseen. Heistä Uudellamaalla asui vain 18 prosenttia, kun koko tutkimusjoukosta uusimaalaisia oli 37 prosenttia. Huomattavan suuri osa työtilanteensa heikkenemistä ennakoivista asui kasvukeskusten ulkopuolella. Myös työttömiä työnhakijoita oli enemmän kuin koko tutkimusjoukossa. Perusteluja arviolle oman tilanteen heikkenemisestä annettiin tässäkin ryhmässä hyvin vähän, mutta esille nousivat terveyden ja jaksamisen ongelmat sekä kova kilpailu:

- Mielen terveyden ongelmat haittaavat tällä hetkellä työn tekemistä ja hakemista.
- Todennäköinen selkärankareuma estää ammatinharjoittamisen täysin.
- Mitä vanhemmaksi tulen, sen vaikeampaa on saada työtä alalta, johon koulutukseni ei ole tällä hetkellä riittävää.
- Ammattitaidon ylläpitäminen huononee.
- Harrastajien määrä kasvaa koko ajan, ammattitaidosta ei haluta maksaa.
- Liikaa tarjontaa.

10 YHTEENVETO

Tutkimuksen pohjana ollut kyselytutkimus lähetettiin musiikkialan perustutkinnon lukuvuosina 2011–2016 suorittaneille. Tavoitteena oli saada tietoa tutkinnon suorittaneiden työelämään ja jatko-opintoihin sijoittumisen ja musiikkialan koulutuksen ja työelämän viime vuosien kehityksestä toisintamalla vuonna 2012 tehty, vuosina 2005–2010 tutkinnon suorittaneita koskeva selvitys. Vastaajien joukossa oli hyvinkin eri ikäisiä ja erilaisissa tilanteissa olevia henkilöitä. Vastavalmistunut, peruskoulupohjalta opintonsa aloittanut oli toki aivan erilaisessa tilanteessa kuin esimerkiksi ylioppilaspohjainen, musiikkialan perustutkinnon jälkeen vielä maisterintutkinnon suorittanut henkilö. Heterogeenisen ja melko suuren vastaajajoukon myötä syntyikin todennäköisesti suhteellisen realistinen ja eri näkökulmat huomioiva kokonaiskäsitys nykytilanteesta. Aineistoa tarkasteltiin myös vastaajaryhmittäin eritoten työelämän näkökulmasta relevantein jaotteluin; muusikon, musiikkiteknologin ja pianovirittäjän tai klassisen musiikin ja rytmimusiikin työmarkkinat ovat keskenään hyvin erilaiset. Aineistoa analysoitiin edellä mainittujen vakiojaottelujen lisäksi kysymyksestä riippuen muilla jaoilla, esimerkiksi vastaajan asuinmaakunnan tai valmistumisvuoden mukaan.

10.1 Sijoittuminen työelämään

Musiikkialan työelämä on kompleksinen kokonaisuus, jossa toimii useita toimintalogiikaltaan täysin toisistaan poikkeavia markkinoita. Tutkinnon suorittaneiden sijoittumista työelämään on siten vaikea tutkia yhdellä kysymyspatteristolla. Osa kyselyyn vastanneista kokikin, ettei kysely huomionnut riittävästi esimerkiksi freelancerina työskentelyn erityispiirteitä; jo perusterminologian kuten työpaikan tai työllistymisen määrittelyyn kaivattiin tarkennusta. Myös musiikkialan ja muun alan erottaminen tuntui olevan vastaajille vaikeaa. Kysymyslomakkeessa määriteltiin musiikkiala hyvin tarkasti, mutta siitä huolimatta moni koki vaihtaneensa alaa siirtyessään muusikon koulutuksen jälkeen jatkamaan opintojaan esimerkiksi musiikkipedagogian parissa. Tämä ”väärin vastanneiden” joukko oli melko suuri, mutta sen tarkkaa kokoa ei ole mahdollista selvittää; vain osa muulle alalle siirtymisestä ilmoittaneista tarkensi asiaa avoimessa vastauksessa. Musiikkiala voidaan ulkopuolelta määritellä melko tarkasti sisältämään alan suurimmat ammattiryhmät kuten muusikot, musiikkipedagogit, pianovirittäjät, musiikkiterapeutit, musiikinopettajat, musiikkieteilijät jne. Vastaaja saattaa kuitenkin ammatti-identiteettiään prosessoidessaan, ja esimerkiksi muusikon työt pedagogin työhön vaihtaessaan, kokea siirtyvänsä kokonaan toiselle alalle.

Musiikkialan toisen asteen tutkinnon suorittaneesta työikäisestä väestöstä oli Tilastokeskuksen mukaan työllisiä 61 prosenttia, enemmän kuin kaikilla aloilla yhteensä tai kulttuurialoilla yhteensä (taulukko 6). Tulos on erittäin hyvä, etenkin kun huomioidaan musiikkialan muita aloja suurempi jatko-opintoihin siirtyvien määrä; Konservatorioliiton kyselyiden perusteella 60–70 prosenttia musiikkialan perustutkinnon suorittaneista tavoittelee ensisijaisesti jatko-opintoihin ja vain alle viisi prosenttia työsuhteeseen pääsyä. Tähän tutkimukseen vastanneista ei saada vertailutietoja Tilastokeskuksen pääasiallista toimintaa koskeville luvuille, koska vastaajia pyydettiin merkitsemään kaikki taloudellisen toimintansa muodot.

Työtä tehtiin tyypillisesti monella saralla ja erilaisin opiskelun, työsuhteiden ja keikkatyön kombinaatioin. Työtä tuntui olevan suurella osalla vastaajista, mutta monilla sitä oli liian vähän. Erityisesti koko- tai osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevien määrä on vähentynyt viime vuosina. Työttömiä työnhakijoita oli vain 8,5 prosenttia vastaajista, ja suurin osa heistä toimi jollain tavalla myös työelämässä tai opintojen parissa. Määrä on kuitenkin hieman kasvanut viiden vuoden takaisesta, ja musiikkialan perustutkinnon jälkeinen sijoittuminen on vaikeutunut jatko-opintopaikkojen vähenemisen ja tutkinnon suorittaneiden määrän lisääntymisen myötä. Valmistumisen jälkeinen työttömyys on lisääntynyt merkittävästi, joskin tilanne helpottuu vuoden, kahden kuluessa valmistumisesta. Klassiseen musiikkiin suuntautuneiden työttömyysaste oli huomattavan paljon rytmimusiikkiin suuntautuneita matalampi, alle neljä prosenttia. Rytmimusiikkiin suuntautuneet kokivat musiikkialan työelämän ja sen tulevaisuuden kuitenkin huomattavasti klassiseen musiikkiin suuntautuneita myönteisemmin.

Tämä tutkimuksen ehkä keskeisin havainto on, että tutkimukseen osallistuneet kokivat musiikkialan työelämän olevan erittäin suuressa murroksessa. Perinteiset työpaikat musiikkioppilaitoksissa ja orkestereissa ovat vähentyneet, ja vapaan kentän osuus on kasvanut. Vapaan kentän kasvu ei ole rajoitettua, mutta siellä menestymiseen tarvitaan vankan musiikillisen osaamisen lisäksi muita apuja kuten henkilökohtaisia suhteita, verkostoja ja markkinointiosaamista. Vapaalla kentällä toimiminen vaatii paitsi yrittäjämäistä asennetta, konkreettista yrittäjäosaamista, mikä on monelle musiikkialan – ja erityisesti taiteilijan ammatti-identiteetin omaavalle – toimijalle edelleen vierasta. Vastaajista osa tuntuikin olevan tilanteesta hämmennyksissään ja erityisesti enemmän perinteisiin työpaikkoihin aiemmin sijoittuneet klassiseen musiikkiin suuntautuneet uskoivat musiikkialan työllisyystilanteen heikentyvän tulevaisuudessa. Joillekin yrittäjämäinen toiminta kuitenkin sopii, ja yrittäjien määrä onkin lisääntynyt vuosituhannen alun neljästä prosentista 14 prosenttiin. Yritystoimintaan ryhtyminen oli vastaajille käytännöllinen, työntekoa helpottava ratkaisu. Monet vastaajat näkivät lisäksi paljon mahdollisuuksia muille aloille työllistymisessä. Moni uskoi, että musiikin käyttö esimerkiksi terveydenhuollossa tulee lisääntymään voimakkaasti ja osa näki luovan osaamisen kysynnän lisääntyvän tulevaisuudessa myös muilla toimialoilla. Ehkäpä Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina –työryhmältä saadaan konkreettisia ideoita luovan työn potentiaalin realisoimiseksi uusilla toiminta-alueilla.

Positiiviselle tulevaisuususkolle löytyy perusteita myös VATT:in selvityksestä, jonka mukaan muiden palveluiden toimialaryhmän arvonlisäosuus oli vuonna 2012 noin 3,2 prosenttia, ja toimialojen kasvu on ollut viime vuosikymmeninä nopeaa. Muiden palveluiden toimialaryhmän toimialoja ovat kulttuuritoiminta, rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut, urheilu-, hui- ja virkistyspalvelut, järjestöjen toiminta sekä kotitalouspalvelut ja näistä nopeimmin on kasvanut urheilu-, hui- ja virkistyspalvelujen toimiala. Kysynnästä merkittävä osa tulee kotitalouksilta, joten toimialan kasvu on pitkälti riippuvainen kotimaisen kulutuskysynnän ja ostovoiman kehittymisestä. Kasvu on toistaiseksi perustunut pitkälti työpanoksen käytön lisääntymiseen, mutta toimialan odotetaan tulevaisuudessa tuotantoprosessien kehittämisen kautta kasvattavan tuottavuuden merkitystä arvonlisäyksen muodostumisessa. Työpanoksenkin uskotaan kuitenkin kasvavan myös tulevina vuosina. Toimialaryhmän tuot-

tavuuden vuosikasvun oletetaan nousevan 2010- ja 2020-luvuilla yli 1,5 prosenttiin. Muiden palvelujen arvonlisäysoosuuden arvioidaan nousevan voimakkaan kotimaisen kulutuskysynnän kasvun myötä vuosien 2013 ja 2030 välisenä aikana hieman kansantaloutta nopeammin. (VATT 2015, 111-112.)

Kyselyn vastauksista henki epävarmuuden lisääntyminen, mutta useimmat vastaajat ottivat epävarmuuden alan mukana tulevana itsestäänselvytenä. Kyselyyn vastanneet arvostivat enemmän työn kiinnostavuutta ja itsensä toteuttamisen mahdollisuutta kuin hyvää palkkaa, vakautta ja turvallisuutta. Työn ja toimeentulon varmuutta kaipaavat siirtyivätkin usein muihin kuin musiikkialan tehtäviin. Muulle alalle siirtyneistä osa koki kuitenkin luopuneensa jostain merkittävästä: ”Esimerkiksi työskentelisinkö mieluummin musiikkialalla kuin varmassa, vakituksessa ja kohtalaisen hyväpalkkaisessa nykyisessä työssäni on mielenkiintoinen kysymys, jota pohdin edelleen melko usein.”

10.2 Sijoittuminen jatko-opintoihin

Kyselyyn vastanneet sijoittuivat jatko-opintoihin edelleen hyvin: 64 prosenttia vastanneista kertoi kyselyhetkellä opiskelevansa ja lähes 40 prosenttia vastaajista pääsi opintojen pariin heti musiikkialan perustutkinnon suorittuaan. Opiskelijoiden määrä on lisääntynyt neljä prosenttiyksikköä ja suoraan opiskelujen pariin päässeiden määrä vähentynyt yhden prosenttiyksikön verran viidessä vuodessa. Tutkintoja suoritetaan entistä nopeammin ja valmistuneiden vuosittainen määrä on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Jatko-opintoihin pääsy kotimaassa onkin vaikeutunut, mikä näkyy sekä tämän kyselyn että Konservatorioliiton vuosittaisten kyselyjen vastauksista. Kahdeksan prosenttia tähän kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli ratkaissut ongelman siirtymällä ulkomaisten opintojen pariin. Ulkomailla opiskelevia oli viisi vuotta sitten ainoastaan kaksi prosenttia opiskelijoista, joten määrä on kasvanut merkittävästi. Yksi musiikkialan perustutkinnolle määritellyistä tehtävistä on antaa opiskelijalle valmiudet jatkaa opintojaan korkea-asteella. Suuri osa kyselyyn vastanneista katsoi, että se on musiikkialan perustutkinnon tärkein tehtävä. Erityisesti klassiseen musiikkiin suuntautuneet totesivat työllistymisen ammattiin olevan mahdotonta ilman lisäopintoja.

Opintojaan jatkoikin 83 prosenttia klassiseen musiikkiin suuntautuneista, kun rytmimusiikoista opintojen pariin siirtyi 53 prosenttia. Määrä on kasvanut erityisesti klassiseen musiikkiin suuntautuneiden keskuudessa; viisi vuotta sitten opintojaan jatkoi yli 10 prosenttiyksikköä pienempi joukko. Opintojen jatkaminen on luonnollista, koska esimerkiksi klassisen musiikin tai jazz-musiikin ohjelmistot ja traditiot vaativat erittäin vankkaa instrumentin hallintaa. Vapaalla kentällä työskenteleviltä odotetaan yhä monipuolisempia taitoja ja ohjelmistoja, joten hekin tarvitsevat lisää koulutusta. Opiskelijat kritisivatkin voimakkaasti opiskeluaikojen lyhentämistä, koska musiikillinen kasvu vaatii aikaa. Osa vastaajista koki opiskeluaikojen lyhenemisen paineistaneen harjoittelua jopa terveyttä vaarantavalla tavalla; lisääntyneet harjoittelumäärät lisäsivät rasitusvammoja.

Musiikkialalla puhutaan usein koulutusjatkumosta ja koulutuspyramidista. Musiikin taiteen perusopetuksesta tulevien ja opintojaan edelleen korkea-asteella jatkavien suuri määrä osoittaa musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen toimivuuden

jatkoväylänä. Siitä kertovat myös tilastot, joiden mukaan toisen asteen tutkinnon suorittaneita on 15 prosenttia, alemman korkea-asteen tai ammattikorkeakoulu-tutkinnon suorittaneita 31 prosenttia ja ylemmän korkea-asteen suorittaneita 42 prosenttia musiikkialan tutkinnon suorittaneesta työvoimasta. Koulutuspyramidilla kuvataan musiikkialan luonnetta; runsaasta harrastajajoukosta lahjakkaimmat ja motivoituneimmat jatkavat opintojaan ja huipulle asti pääsevät parhaat. Koulutuspyramidi muistuttaa tällä hetkellä kuitenkin enemmän tiimalasia. Musiikin taiteen perusopetus tarjoaa laajan ja vankan harrastajapohjan, mutta ammatillisen peruskoulutuksen osuus ammatillisesti suuntautuneesta koulutuksesta on vain noin neljännes. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus on 41 ja Taideyliopiston Sibelius-Akatemian opiskelijoiden osuus 33 prosenttia.

10.3 Ongelmat ja hyödyt

Tämän kyselytutkimuksen perusteella musiikkialan perustutkinnon suorittaneet sijoittuvat edelleen hyvin työelämään ja jatko-opintoihin. Tulos on merkityksellinen erityisesti siksi, että kyselyyn vastanneet olivat valmistuneet pitkän taantuman keskelle. Työttömyys oli lisääntynyt jonkin verran viiden vuoden takaisesta, muttei kuitenkaan yleistä työttömyysasteen nousua enempää. Perinteiset työpaikat olivat vähentyneet, mutta onko kyse laman tuomasta tilapäisestä vähentymisestä vai alaan liittyvästä trendistä, se selviää vastaa talouden nousukauden myötä.

Alan keskeisiä ongelmia ovat edelleen vajaatyöllisyys ja toimeentulon riittämättömyys. Erityisesti freelancerina toimivista suuri osa toivoi saavansa lisää työtehtäviä. Monella oli töitä yllin kyllin, mutta tulotaso jäi siitä huolimatta vaatimattomaksi. Esille tulleet ongelmat olivat samoja jo Paula Karhusen tutkimuksessa vuonna 2005 ja Konservatorioliiton viisi vuotta sitten tehdyssä tutkimuksessa, mutta työnantajatahojen maksuhaluttomuus näyttäisi lisääntyneen viime vuosina. Tämäkin asia saattaa tosin liittyä yleiseen heikkoon taloustilanteeseen, joka on ajanut esimerkiksi monet keikkajärjestäjät ahtaalle. Suurin osa tähän kyselyyn vastanneista ansaitsi alle 10 000 euroa vuodessa, mikä korreloi suuren opiskelijamäärän kanssa; korkeakouluopiskelijan opintorahan ja -lainan enimmäismäärä vuodessa on alle 11 000 euroa. Työsuhhteissa työskentelevien ansiot jäivät kuitenkin niin ikään vaatimattomiksi. Palkkatasoltaan parhaiten menestyvät löytyivät muille aloille siirtyneiden joukosta.

Kyselyyn vastanneet olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen ja kokivat saaneensa sen myötä hyvät valmiudet esimerkiksi korkea-asteen opintoihin. Musiikkiin liittyvään opetukseen oltiin jo viisi vuotta sitten tyytyväisiä, mutta erityisesti työelämätaitojen ja yrittäjyyden opetukseen tyytyväisten määrä oli kasvanut. Oppilaitoksen tarjoamat työelämäyhteydet koettiin kuitenkin edelleen varsinkin puutteellisiksi ja vastaajat toivoivat oppilaitoksen järjestävän enemmän tilaisuuksia mm. verkostoitumiseen mahdollisten tulevien työnantajatahojen kanssa. Tutkimukseen osallistuneet kokivat musiikkialan työelämän olevan isossa murroksessa ja toivoivat enemmän tukea uusien ansaintamallien ja työllistymismahdollisuuksien maailmassa.

Musiikkialalla jatkaneet arvostivat kiinnostavaa työtä ja luovuuden ja itsensä toteuttamisen mahdollisuutta enemmän kuin palkkaa tai muita ulkoisia merkkejä. Suurin osa vastaajista näki oman tulevaisuutensa positiivisessa valossa ja esimerkiksi oman työllisyystilanteensa paranemiseen uskoi 70 prosenttia vastaajista. Vastaajat kertoivat ilosta, jonka musiikin tekeminen synnyttää. Myös useimmat muulle alalle siirtyneet raportoivat musiikkialan koulutuksen hyödyllisyydestä. Musiikkialan perustutkintokoulutus näyttäisikin tuottavan osaamista, jolla on kysyntää monilla aloilla.

10.4 Lopuksi

Musiikkialan perustutkintokoulutuksella on musiikkialan koulutusjatkumossa oma, merkittävä roolinsa, jonka merkitys tulee lisääntymään tulevaisuudessa. Ensinnäkin, toisen asteen koulutus on profiloitunut muusikoiden kouluttamiseen, kun ammattikorkeakoulujen fokus on pedagogien kouluttamisessa. Muusikon ammattia tavoittelevalle toisen asteen koulutus tarjoaa siten laajimmat mahdollisuudet ammattimaiseen harjoitteluun ennen yliopisto-opintoja. Myös koulutuksen ajoitus on erityisesti peruskoulupohjaisten opiskelijoiden kohdalla hyvä; ammattimaiseen harjoitteluun päästään varhaisessa vaiheessa, silloin, kun musiikillisia käsityötaitoja viimeistään tulee hioa. Toiseksi, toisella asteella opiskellaan työelämätaitoja, yrittäjyyttä ja sosiaalisia taitoja, joita tarvitaan tulevaisuuden työelämässä vielä nykyistä enemmän. Työ siirtyy enenevässä määrin vapaalle kentälle, jolla toimiminen vaatii monia ulkomusiikillisia taitoja. Musiikin taiteen perusopetuksesta voi edetä suoraan korkea-asteen opintoihin ja jopa yliopistoon. Ammatillinen toinen aste tarjoaa kuitenkin monenlaisia ammatillisia valmiuksia vahvistavan portaan matkalla musiikkialan työelämään.

LÄHTEET

Karhunen, Paula 2005. Musiikin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. Taiteen keskus toimikunta. Helsinki 2005.

Karhunen, Paula & Rensujeff, Kaija 2006. Taidealan koulutus ja työmarkkinat. Ammatillisen koulutuksen määrä ja valmistuneiden sijoittuminen. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 31. Taiteen keskus toimikunta, Helsinki.

Kulttuuritilasto 2013. Tilastokeskus, Helsinki 2014.

Kumpulainen, Timo toim. Opettajat Suomessa 2013. Koulutuksen seurantaraportit 2014:8. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere, 2014.

Music Finland 2016. Suomen musiikkialan talous ja vienti 2016. <https://music-finland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-talous-ja-vienti-2016>. Viitattu 11.11.2017

Opetushallitus 2009. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2020. Tulevaisuuden työpaikat – osaajia tarvitaan. Edita Prima Oy, Helsinki 2009.

Opetushallitus 2011. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2025 – Ennakointituloksia tulevaisuuden työpaikoista ja koulutustarpeista. Raportit ja selvitykset 2011:25. Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy. Tampere 2011.

Opetushallitus 2014. Ammatillisen perustutkinnon perusteet: Musiikkialan perustutkinto 2014. Määräys 69/011/2014.

Opetushallitus 2016. Verkkouutinen 3.3.2016. Läpäisyhanke jäi tavoitteesta – edisti silti hyviä käytäntöjä. http://www.oph.fi/ajankohtaista/verkkouutiset/101/0/lapaisyhanke_jai_tavoitteesta_-_edisti_silti_hyvia_kaytantoja. Viitattu 15.11.2017.

Opetushallitus 2016. Ammatillisten perustutkintojen perusteiden toimeenpano ammatillisessa peruskoulutuksessa. Oppaat ja käsikirjat 2015:10.

Opetusministeriö 1997. Musiikkioppilaitostyöryhmän muistio. Opetusministeriö 1997:24. Yliopistopaino, Helsinki.

Opetusministeriö 2002. Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmien muistioita 38:2002. Yliopistopaino, Helsinki.

Opetusministeriö 3.3.2003. Kulttuurialan ammatillisen peruskoulutuksen rajoittaminen 1.8.2003. Opetusministeriön kirjeitä ammatillisen koulutuksen järjestäjille 10/400/2003.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:18.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a. Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi. Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:18

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20

Pesonen & Pohjannoro 2009. Musiikkialan ammattilaisten ja harrastajien kouluttajat 2008. Selvitys musiikkioppilaitosten toimintaympäristöjen ja opettajien osaamisen tulevaisuusnäkymistä. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, osaraportti 1. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 2/2009. Sibelius-Akatemia, Helsinki.

Purma, Ranja 2012. "Kyllä hyvät aina töitä saa." Musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005 - 2010 suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin. Suomen Konservatorio-liitto – Finlands Konservatorieförbundet r.y. Helsinki 2012.

Saarela, Annamaija 2011. Nyt on musiikin vapaan kentän vuoro! Valtakunnallisen klubi- ja aluekiertuehanke VAKA:n loppuraportti. Luovutettu Opetus- ja kulttuuriministeriölle 21.3.2011.

SML 2016: SML:N syyspäivät Kokkolassa 17.11.2016. Tietoa päätöksenteon pohjaksi.

Tilastokeskus 2010. http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2009/tyti_2009_2010-02-16_tie_001_fi.html. Viitattu 30.11.2017.

Tilastokeskus 2015. http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2015/04/tyti_2015_04_2015-05-27_tie_001_fi.html. Viitattu 30.11.2017.

Tilastokeskus 2017a. <https://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/index.html> Viitattu 11.11.2017.

Tilastokeskus 2017b. Tutkinnon suorittaminen nopeutui. http://tilastokeskus.fi/til/opku/2015/opku_2015_2017-03-17_tie_001_fi.html?ad=notify. Viitattu 15.11.2017

Valtion talousarvioesitys 2018.

VATT 2015. Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2015–2030. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT Tutkimukset 181/2015. Juvenes Print, Helsinki 2015.

Vehviläinen, Jukka 2013. Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelma. Seurantatutkimuksen raportti 2013. Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2014:7. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere 2014.

Vipunen, Opetushallinnon tilastopalvelu.

KYSELYTUTKIMUS MUSIIKKIALAN PERUSTUTKINNON LUKUVUOSINA 2011–2016 SUORITTANEILLE.

TAUSTATIEDOT

1. Syntymävuosi *

Kirjoita syntymävuotesi kokonaan, esim. 1994

2. Sukupuoli *

- Nainen Mies Muu

3. Äidinkieli *

Valitse oikea vaihtoehto

- suomi
 ruotsi
 muu, mikä?
-

4. Maakunta *

Valitse nykyinen asuinmaakuntasi pudotusvalikosta

- Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Kanta-Häme
 Pirkanmaa
 Päijät-Häme
 Kymenlaakso
 Etelä-Karjala
 Etelä-Savo
 Pohjois-Savo
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Etelä-Pohjanmaa
 Pohjanmaa
 Keski-Pohjanmaa
 Pohjois-Pohjanmaa
 Kainuu
 Lappi
 Ahvenanmaa - Åland

5. Koulutus ennen musiikkialan ammatillisia opintoja *

Valitse YKSI vaihtoehto

- Peruskoulu
 Lukio
 Ylioppilastutkinto ammatillisen koulutuksen yhteydessä (kaksoistutkinto)
 Ylioppilastutkinto sekä lukion oppimäärä ammatillisen koulutuksen yhteydessä (kolmoistutkinto)
 Muu peruskoulutus, mikä?
-

6. Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset *

Valitse kaikki kohdallasi toteutuneet vaihtoehdot

- Musiikkileikkikoulu
 Musiikkiluokka peruskoulussa
 Musiikkilukio
 Opiskelu musiikkioppilaitoksessa
 Olen saanut musiikkiopiston perustason päättötodistuksen
 Olen saanut musiikkiopistotason päättötodistuksen
 Opiskelu yksityisopetuksessa
 Kuoro
 Bändi
 Orkesteri
 Itsenäinen opiskelu
 Muu, mikä?

7. Oppilaitos, jossa olet suorittanut musiikkialan ammatillisen perustutkinnon *

Valitse oikea oppilaitos pudotusvalikosta

- Helsingin Konservatorio
 Joensuun konservatorio
 Jyväskylän ammattiopisto
 Kainuun konservatorio
 Keski-Pohjanmaan konservatorio
 Kuopion konservatorio
 Kymen konservatorio
 Lahden konservatorio
 Oulun konservatorio
 Pop & Jazz Konservatorio Lappia
 Pop & Jazz Konservatorio
 Palmgren-konservatorio
 Yrkesakademin i Österbotten
 Tampereen konservatorio
 Turun konservatorio

8. Koulutusohjelma / Osaamisala

Valitse oikea vaihtoehto

- Musiikki / muusikko
 Musiikkiteknologia
 Pianonviritys (siirry kysymykseen 11)

9. Musiikillinen suuntautuminen

Valitse pääasiallinen suuntautumisvaihtoehtosi / suuntautuneisuutesi

- Klassinen musiikki
- Rytmimusiikki / pop & jazz
- Kansanmusiikki
- Kirkkomusiikki

10. Pääinstrumentti

11. Tutkinnon suoritusvuosi *

Valitse oikea vuosi pudotusvalikosta

- 2011
- 2012
- 2013
- 2014
- 2015
- 2016

12. Teitkö tutkinnon aikuisten näyttötutkintona? *

Valitse oikea vaihtoehto

- Kyllä
- Ei

13. Muu tutkintoon johtava koulutus

Kirjaa tähän musiikkialan perustutkinnon LISÄKSI kotimaassa tai ulkomailla harjoitetut tutkintoon johtavat opinnot / suunnitelmasi tulevista opinnoista

Musiikkialalla
Muulla alalla

- a) Suoritettut, VALMIIT opinnot (tutkinto ja oppilaitos)

- b) Käynnissä olevat opinnot (tutkinto ja oppilaitos)

- c) Kesken jääneitä opintoja (tutkinto ja oppilaitos)

- d) Suunnittelun opintoja (tutkinto ja oppilaitos)

- e) Ei muita opintoja, eikä aikomusta hakeutua opiskelemaan

14. Oliko sinulla musiikkialan työkokemusta ennen ammatillisten opintojen aloittamista? *

- Kyllä, muusikon/ musiikkiteknologin/ pianonvirittäjän työtä
- Kyllä, musiikkialan opetustehtäviä
- Kyllä, muuta musiikkialan työtä, mitä?

Ei (siirry kysymykseen 16)

15. Arvioi, kuinka monta vuotta työskentelit yhteensä musiikkialan tehtävissä ennen ammatillisia perusopintoja?

Valitse oikea vaihtoehto pudotusvalikosta

- alle vuoden
- 1–3 vuotta
- 4–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–15 vuotta
- yli 15 vuotta

16. Missä määrin ammatilliseen peruskoulutukseesi sisältyi seuraavia asioita? *

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa
Musiikilliset taidot (esim. instrumentin hallinta)	☐	☐	☐	☐
Musiikin luku- ja kirjoitustaidot (esim. säveltäminen, sovittaminen ym.)	☐	☐	☐	☐
Tietotekniikka	☐	☐	☐	☐
Viestintätaidot	☐	☐	☐	☐
Muut ammatin perustaidot (ryhmytyö, sosiaaliset taidot)	☐	☐	☐	☐
Esiintymistaidot	☐	☐	☐	☐
Valmiudet toimia alan työmarkkinoilla (työnhaku, apurahat, verotus ym.)	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyysosaaminen	☐	☐	☐	☐

17. Opiskeluaikainen työssäkäynti

Valitse kaikki kohdallasi toteutuneet vaihtoehdot

Musiikkialalla
Muulla alalla

- En työskennellyt lainkaan opiskeluaikana
- Työskentelin loma-aikoina
- Keikkailin
(kuinka monta keikkaa keskimäärin/kk?)
- Tein muita satunnaistöitä, millaisia?
- Tein säännöllistä osa-aikatyötä
- Tein säännöllistä kokoaikatyötä
- Siirryin täysipainoisesti työelämään
opintojen vielä jatkuessa
- Toimin yrittäjänä
- Muu vaihtoehto, mikä?

18. Millaisia mahdollisuuksia oppilaitoksesi tarjosi työelämäyhteyksiin?

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa
Työssäoppimispaikat	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöprojektit taidelaitosten kanssa	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöprojektit liike-elämän kanssa	☐	☐	☐	☐
Kansainväliset yhteydet	☐	☐	☐	☐
Tutustumiskäynnit	☐	☐	☐	☐
Vierailevat musiikkialan ammattilaiset	☐	☐	☐	☐
Muuta, mitä?				

19. Mitä hyötyä musiikkialan perustutkinto-koulutuksesta on ollut työllistymistäsi ajatellen?

Valitse kaikki itseäsi koskevat vaihtoehdot

- Tutkintotodistus
- Riittävät ammatilliset valmiudet
- Esiintymistaidot
- Yhteistyötaidot
- Työelämätaidot
- Yrittäjäystaidot
- Muu hyöty, mikä?
- Koulutuksesta ei ole ollut hyötyä työllistymisessäni

20. Mikäli et toimi musiikkialalla, miten katsot hyötyneesi koulutuksesta?

Vastaa tähän vain, jos et lainkaan työskentele tai opiskele musiikkialalla! Voit valita useampia vaihtoehtoja.

- Alasta on tullut minulle harrastus
- Toivon toimivani alalla tulevaisuudessa
- Musiikkikoulutuksesta on hyötyä nykyisellä alallani, miten?

- Koulutus antoi valmiudet toimia muilla aloilla, miten?

- Sain tärkeitä kontakteja
- Muuta, mitä?

- En hyötynyt koulutuksesta lainkaan

21. Mitä koulutuksestasi puuttui työllistymistäsi ajatellen?

22. Tämänhetkinen työtilanteesi *

Valitse kaikki kohdallasi toteutuvat vaihtoehdot

- a) Vakinainen kokopäiväinen työsuhde
 - b) Määräaikainen kokopäiväinen työsuhde
 - c) Vakinainen osa-aikainen työsuhde
 - d) Määräaikainen osa-aikainen työsuhde
 - e) Freelancer / keikkatyö
 - f) Yrittäjä
 - g) Apurahalla työskentely
 - h) Vanhempainvapaa / hoitovapaa
 - i) Varusmies- / siviilipalvelus
 - j) Työtön työnhakija
 - k) Opiskelija
 - l) Muu, mikä?
-

23. Jos valitsit kysymyksessä 22 vaihtoehdon a–f, mitkä ovat pääasiallisia työnantajiasi/ toimeksiantajiasi?

Voit valita useampia vaihtoehtoja

- Taidelaitokset (orkesterit, teatterit ym.)
 - Musiikkioppilaitokset
 - Muut oppilaitokset (peruskoulu, kansalais- ja työväenopistot ym.)
 - Muut kunnalliset laitokset
 - Yksityiset musiikkialan organisaatiot (festivaalit, ravintolat, järjestöt ym.)
-

Muut, mitkä?

24. Mikäli olet työssä / toimit yrittäjänä, onko työsi

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon

- Taiteellista / musiikkiteknologin / pianonviritäjän työtä
 - Musiikkialan opetustyötä
 - Muuta musiikkialan työtä, mitä?
-

Muun alan työtä

25. Mikä on / mitkä ovat ammattinimikkeesi?

Tällä tarkoitetaan nimenomaan ammatti-, ei tutkintonimikettä

Kysymykset 26–28 koskevat yritystoimintaa.

Muut kuin yrittäjät voivat siirtyä kysymykseen 29.

26. Mikäli olet yrittäjä, onko sinulla

- Yhtiö
 - Toiminimi
 - Muu, mikä?
-

27. Mikäli olet yrittäjä, työllistääkö yritys itsesi lisäksi muita?

- Ei
- Kyllä, kuinka monta henkilöä?

28. Mikäli olet yrittäjä, arvioi yrityksesi tämänhetkinen vuosittainen liikevaihto

Voit halutessasi kertoa vapaamuotoisesti myös yritystoimintasi kehittymisen suunnasta (kasvussa, vakaa ym.)

29. Mistä saat tällä hetkellä pääasiallisen toimeentulosi? *

Valitse tärkein tulonlähteesi

- Säännöllisestä palkkatyöstä
 - Keikkapalkkioista
 - Yritystulosta
 - Tekijänoikeustulosta
 - Opintotuesta
 - Apurahasta
 - Työttömyyskorvauksesta
 - Vanhempainrahasta
 - Muusta etuudesta, mistä?
-

Muusta lähteestä, mistä?

30. Tämänhetkiset bruttovuosiansiosi *

Ilmoita vuotuiset kokonaisansiosi ennen veroja.
Valitse oikea kategoria pudotusvalikosta

- 0–10 000 €
- 10 000–20 000 €
- 20 000–30 000 €
- 30 000–40 000 €
- 40 000–60 000 €
- 60 000–80 000 €
- yli 80 000 €

31. Mistä kokonaisansiosi koostuvat?

Valitse kaikki itseäsi koskevat tulolajit

- Säännöllinen palkkatulo
 - Keikkapalkkiot
 - Yritystulo
 - Tekijänoikeustulo
 - Opintoraha
 - Opintolaina
 - Apuraha
 - Työttömyyskorvaus
 - Vanhempainraha
 - Muu etuus, mikä?
-

- Muu tulonlähde, mikä?
-

32. Työhistoriasi kohdassa 7 mainitun musiikkialan perustutkinnon suorittamisen jälkeen *

Voit valita useamman vaihtoehdon

- Olen työskennellyt vakituisessa työsuhteessa
 - Olen työskennellyt pääosin määräaikaisissa / osa-aikaisissa yli kuukauden mittaisissa työsuhteissa
 - Olen työskennellyt freelancerina
 - Olen toiminut yrittäjänä
 - Olen toiminut valmistumisen jälkeen apurahan turvin
 - Olen siirtynyt päätoimisesti jatko-opintojen pariin
 - En ole ollut lainkaan töissä
 - Muu, mikä?
-

33. Oletko ollut työttömänä kohdassa 7 mainitun musiikkialan perustutkinnon suorittamisen jälkeen? *

- En ole ollut lainkaan työttömänä
 - Olen ollut työttömänä vain satunnaisia, lyhyitä jaksoja
 - En ole ollut varsinaisesti työttömänä, mutta olen ollut vajaatyöllinen
 - Työttömyysjaksoni ajoittuvat oppilaitosten kesäloma-aikoihin
 - Minulla on ollut yksi pidempi työttömyysjakso (kuinka pitkä?)
-

- Minulla on ollut useampia pidempiä työttömyysjaksoja (kuinka pitkiä?)
-

34. Onko sinulla ollut musiikkialan perustutkinnon suorittamisen jälkeen seuraavia työllistymisvaikeuksia? *

Voit valita useita vaihtoehtoja. Merkitse kaikki kohtaamasi vaikeudet, vaikka tilanne olisikin myöhemmin korjaantunut.

- En ole saanut heti valmistumisen jälkeen työpaikkaa
 - En ole saanut koulutusta vastaavaa työtä
 - En ole saanut kokopäivätyötä
 - Työni ei takaa riittävää toimeentuloa
 - Olen ollut työttömänä
 - Muita työllistymisvaikeuksia, mitä?
-

- Siirryin suunnitellusti jatkamaan opintojani korkea-asteelle heti valmistumiseni jälkeen, joten en pyrkinytään työllistymään
- Minulla ei ole ollut työllistymisvaikeuksia (siirry kysymykseen 36)

35. Mikäli sinulla on ollut työllistymisvaikeuksia, arvioi seuraavien tekijöiden vaikutusta tilanteeseen.

	Erittäin suuri	Suuri	Melko suuri	Kohtalainen	Vähäinen	Ei vaikutusta
Asuinpaikkakunta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sukupuoli	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Väärä koulutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Puuttellinen ammattiosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailu työmarkkinoilla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Huono työllisyystilanne	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työkokemuksen puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Puutteelliset työnhakutaidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Huono tiedokulku vapaista työpaikoista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muita syitä, mitä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

36. Miten seuraavat tekijät ovat edistäneet työllistymistäsi?

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Kohtalainen	Melko epäoleellinen	Täysin epäoleellinen
Musiikkialan perustutkinto	☐	☐	☐	☐	☐
Muu koulutus, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatillinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutukseen liittynyt työharjoittelu	☐	☐	☐	☐	☐
Aiempi työkokemus	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaiset kontaktit	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen kilpailuun tai produktioon	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaiset ominaisuudet, mitkä?	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

37. Mitä kautta olet saanut nykyisen / nykyiset työpaikkasi?

Voit valita useita vaihtoehtoja

- Julkinen työpaikkailmoitus
- Avoin hakemus
- TE-toimisto
- Työnantaja otti minuun yhteyttä
- Henkilökohtaiset suhteet
- Työllistän itse itseni
- Muulla tavoin, miten?

38. Oletko työskennellyt musiikkialan perustutkinnon suorittettuasi musiikkialan tehtävissä ulkomailla?

- En
- Kyllä, missä, milloin ja kuinka kauan?

39. Mikä merkitys seuraavilla työhön liittyvillä asioilla on sinulle?

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Kohtalainen	Melko epäoleellinen	Täysin epäoleellinen
Palkka	☐	☐	☐	☐	☐
Työn kiinnostavuus	☐	☐	☐	☐	☐
Työyhteisö	☐	☐	☐	☐	☐
Etenemismahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
Alan / ammatin arvostus	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatin tarjoama yhteiskunnallinen asema	☐	☐	☐	☐	☐
Työn varmuus / pysyvyys	☐	☐	☐	☐	☐
Julkiset tunnustukset (kritiikki, palkinnot)	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus luovuuteen ja itsensä toteuttamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Työn itsenäisyys	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

40. Miten arvioit musiikkialan yleistä työtilannetta tällä hetkellä?

Voit perustella halutessasi vastausvaihtoehdon vieressä olevaan tilaan

Hyvä

Tyydyttävä

Huono

41. Miten arvelet musiikkialan työtilanteen kehittyvän tulevaisuudessa?

Voit perustella halutessasi vastausvaihtoehdon vieressä olevaan tilaan

Paranee

Huononee

Pysyy ennallaan

42. Miten arvelet oman työtilanteesi kehittyvän tulevaisuudessa?

Voit perustella halutessasi vastausvaihtoehdon vieressä olevaan tilaan

Paranee

Huononee

Pysyy ennallaan

43. Mielenpitoja ja palautetta kyselystä

